

Kommuneplan for Kvitsøy 2010-2022

Samfunnsdelen

Rullering av kommuneplan
2005-2017
Vedtatt – 07.05.2012

Forord

Kommuneplanen skal være et redskap for å fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og fremtidige generasjoner. Det er kommunestyret i Kvitsøy som har det overordnede ansvaret for denne viktige oppgaven, og det er den politiske ledelsens oppgave å stake ut kursen eller retningen for kommunen i fremtiden.

Planprogrammet som ble vedtatt i kommunestyret 22.6.2010 innledet med at kommuneplanlegging er en fremtidsreise. At vi må planlegge for at fremtiden for Kvitsøy blir god, og bringer muligheter og utfordringer for både unge og gamle, og at vi finner en vei å leve og virke sammen på som er positiv og meningsfull.

Høsten 2010 har ansatte, politikere og befolkningen ellers, tenkt, vurdert og sagt sin mening om hvordan de ønsker at det skal være på Kvitsøy de neste årene. Kommuneplanutvalget har gjort seg noen strategiske tanker om hvilke retninger kommunen bør ta sammen med kommunens administrative ledelse, og vi har gått aktivt ut og fått innspill og synspunkter fra mange interessegrupper. Barn og ungdommer i Kvitsøy skole og barnehage har bidratt. Det samme har kommunens eldste innbyggere via diskusjoner på eldretreffet, innspill og diskusjoner fra befolkningen på folkemøter m.m.

Resultatet av dette arbeidet gjennomgås systematisk i forhold til mange fagfelt i denne tekstdelen og samfunnsdelen av kommuneplanen som legges frem for politisk behandling sammen med arealdelen og handlingsplan for perioden 2012-2016 som det samlede forslaget til Kommuneplan for Kvitsøy for perioden 2010-2022. Før kommunestyret vedtar kommuneplanen blir dokumentene lagt ut til offentlig ettersyn og sendt på høring til lag og organisasjoner lokalt, regionale myndigheter og nabokommuner.

Kommuneplanlegging skal være en åpen og kontinuerlig prosess, og kommunens politikere og administrasjon tar gjerne i mot synspunkter i forhold til det arbeidet med rullering av planen som er gjort så langt og andre forhold lokalbefolkningen og andre måtte være opptatt av. Kommuneplanen skal være en plan for hele Kvitsøy og for alle som bor her og har tilknytning til kommunen. Dersom noe viktig skulle være utelatt, kan administrasjonen eller politikerne kontaktes for innspill og forslag gjennom hele planprosessen.

Kvitsøy, 23.5.2011

Ole Olsen

Ordfører

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDNING	5
1.1	REVISJON AV KOMMUNEPLANEN	5
1.2	FORMÅL, PROSESS OG MEDVIRKNING	5
1.3	FØRINGER OG RAMMER FOR PLANARBEIDET	6
1.4	SAMMENDRAG	6
2	BESKRIVELSE AV NÅSITUASJONEN	10
2.1	KVITSØY I ÅR 2010 / 2011	10
2.2	LANDSKAPSOMRÅDENE I KVITSØY	11
2.2.1	<i>Lune havner i sør</i>	13
2.2.2	<i>Bakkene vest ved havet</i>	14
2.2.3	<i>De nordre og midtre bøene</i>	15
2.2.4	<i>Leiasundet</i>	16
2.2.5	<i>Mastene på Kråkøy og Hestholmen</i>	16
2.2.6	<i>Det nære øyriket (Holmene)</i>	17
2.2.7	<i>Higgelen og øyene i sør / Eime og øyene i nord og øst</i>	18
2.3	KVITSØYS BEFOLKNING	18
2.3.1	<i>Barn og unge i Kvitsøy</i>	20
2.4	NÆRINGSLIVET I KVITSØY	27
2.4.1	<i>Landbruksnæringen</i>	27
2.4.2	<i>Fiskeri og havbruk</i>	28
2.4.3	<i>Sekundærnæringene – industri, bygg og anlegg</i>	30
2.4.4	<i>Tjenesteytende næringer</i>	30
2.5	KOMMUNIKASJONER OG INFRASTRUKTUR	31
2.5.1	<i>Havner, farleder og sjøtransport</i>	31
2.5.2	<i>Ferjedrift, hurtigbåt og kollektivnettet til Stavangerområdet</i>	33
2.5.3	<i>Fylkesveger og kommunale veger</i>	33
2.5.4	<i>Elektrisk kraft og el-nettet</i>	35
2.5.5	<i>Vannforsyning og avløpsnett</i>	35
2.5.6	<i>Fastlandsforbindelse via Rogfast i 2020?</i>	35
2.6	KULTURLANDSKAPET OG KULTURMINNENE I KVITSØY	36
2.6.1	<i>Kulturminner i Kvitsøy</i>	37
2.7	KULTURLIV, KULTURBYGG, LAG OG ORGANISASJONER	40
2.7.1	<i>Kulturrådet</i>	40
2.7.2	<i>Kulturskolen / skolekorpset</i>	41
2.7.3	<i>Biblioteket og Fyrhusloftet</i>	41
2.7.4	<i>Museet, fyret, kirka – guiding og omvisning</i>	41
2.7.5	<i>Idrettsaktiviteter og friluftsliv</i>	41
2.7.6	<i>Religiøse organisasjoner</i>	42
2.7.7	<i>Eldrerådet</i>	42
2.7.8	<i>Velforeninger</i>	42
2.8	NATUR, LANDSKAP OG BIOLOGISK MANGFOLD	42

2.9	FORVALTNING OG OFFENTLIG TJENESTEYTING	45
2.9.1	<i>Organisering</i>	45
2.9.2	<i>Kommunale bygg og anlegg</i>	46
2.9.3	<i>Forvaltning, tjenesteproduksjon og resultatmål</i>	47
III	UTFORDRINGER	50
3	LANGSIKTIGE UTFORDRINGER VEDR. MILJØ OG SAMFUNNSUTVIKLING	50
3.1	LANGSIKTIGE UTFORDRINGER I FORHOLD TIL BEFOLKNINGEN	50
3.2	FREMTIDENS NÆRINGER OG ARBEIDSPLASSE	52
3.3	SAMFERDSEL, INFRASTRUKTUR OG KOMMUNIKASJONER.....	55
3.4	UTFORDRINGER I FORHOLD TIL ENERGI, MILJØ, KLIMA OG BEREDSKAP	55
3.5	TRIVSEL, LIVSKVALITET, FOLKEHELSE OG UNIVERSELL UTFORMING	57
3.6	BÅTLIV, FRILUFTSLIV, GRØNTSTRUKTUR OG STRANDSONE.....	58
3.6.1	<i>Friområder</i>	59
3.6.2	<i>Naust og båt plasser</i>	59
3.6.3	<i>Utfartsområder</i>	59
3.6.4	<i>Turveger og grøntstruktur ellers</i>	60
4	MÅL OG STRATEGIER.....	62
4.1	OVERORDNET MÅL FOR DEN LANGSIKTIGE SAMFUNNSUTVIKLINGEN	62
4.2	MÅL OG STRATEGIER FOR KOMMUNESAMFUNNET	62
4.2.1	<i>Befolkningsutvikling</i>	62
4.2.2	<i>Næringsutvikling</i>	63
4.2.3	<i>Kommunikasjoner og infrastruktur</i>	63
4.2.4	<i>Energi, miljø, klima og beredskap</i>	64
4.2.5	<i>Folkehelse og universell utforming</i>	64
4.2.6	<i>Barn og unge</i>	65
4.2.7	<i>Mål for kulturlivet og kommunens kulturminner og historie</i>	65
4.3	MÅL OG STRATEGIER FOR KOMMUNEN SOM ORGANISASJON	65
4.4	MÅL OG STRATEGIER FOR SEKTORENE.....	66
4.4.1	<i>Sektor for forvaltning og administrasjon</i>	66
4.4.2	<i>Sektor for Levekår</i>	66
4.4.3	<i>Sektor for Plan og utvikling</i>	67

KOMMUNEPLAN FOR KVITSØY 2010 – 2022

1 INNLEDNING

1.1 Revisjon av kommuneplanen

Kommuneplanen skal være et overordnet styringsredskap der langsiktige visjoner for lokalsamfunnet er forankret. De som har hatt ansvaret for ledelsen av Kvitsøysamfunnet i tidligere tider har også hatt mål og fremtids tanker for utviklingen, selv om det ikke har vært nedskrevet i konkrete visjoner og planer. Tidligere tiders politikere og kommuneadministrasjon har gjennom årenes løp funnet gode løsninger for de felleskaps tiltakene som lokalsamfunnet har hatt behov for, og når kursen nå skal stokes ut for fremtiden, bygges arbeidet på det grunnlaget som disse har gjort.

Kvitsøy ble egen kommune først i 1923, og var før det en del av Rennesøy kommune. De gamle fiskerihavnene eller tettstedene Ydstebøhavn og Leiasundet fikk hovedsakelig sin utvidelse og form på 1800 tallet da regulering og planlegging slik vi kjenner det i dag ikke eksisterte. Resterende deler av kommunen er øyer og landbruksareal der man ikke hadde store behov for planlegging av arealbruken. Den første arealplanen i Kvitsøy er reguleringsplan for Vollsøy som ble påbegynt på 70-tallet, og på midten av 80-tallet fikk kommunen tilbud om å få utarbeidet en kommuneplan for hele kommunen i samarbeid med fylkeskommunen. Det første forslaget til kommuneplan for Kvitsøy forelå i 1986 og var et samarbeidsprosjekt mellom kommunen, fylkeskommunen og Asplan. Det ble gjort en revisjon av kommuneplanen i 1998/99, og etter en planprosess som pågikk fra 2005 ble gjeldene kommuneplan vedtatt i kommunestyret 19.6.2006.

Med bakgrunn i kravene i den nye plan- og bygningsloven fra 2009 om utvidet plikt til kommuneplanlegging, ble det engasjert kommuneplanlegger i sektor for plan og utvikling 1.1.2010. Det pågående revisjonsarbeidet av kommuneplanen og arbeidene med ny samfunnsdel ble startet opp, med planprogram på høring våren 2010, og vedtatt planprogram i kommunestyret 22.6.2010. Kommuneplanutvalget startet sitt arbeid tidlig på høsten 2010, og har sammen med kommuneplanlegger, kommunalleder plan og utvikling og resten av kommunens ledergruppe, utarbeidet det forslag til kommuneplan som nå foreligger. Dimensjon Rådgivning AS er engasjert til å gjøre de karttekniske arbeidene for å endre arealdelen av kommuneplanen, samt andre arbeider i forbindelse med kommuneplanrulleringen.

Gjennom arbeidene har lokalsamfunnet og kommunens situasjon blitt analysert og vurdert, og kommunens politikere og administrasjon har blitt enige om overordnede mål og planstrategier for neste 12 års periode.

1.2 Formål, prosess og medvirkning

Kommuneplanen skal være et styringsredskap på lik linje med kommunebudsjettet, og brukes av administrasjonen i den daglige driften av kommunen. Den skal være retningsgivende for den politiske aktiviteten, og avgjørelser og prioriteringer i enkeltsaker. Den skal si noe om ressursene og utfordringene for kommunen til enhver tid, og skal være styrende for de prioriteringene som kommunen gjør i forhold til de ressursene en har til rådighet.

Formålsparagrafen i den nye plan- og bygningsloven er omfattende og lyder som følger:

§ 1-1 Lovens formål

Loven skal fremme bærekraftig utvikling til beste for den enkelte, samfunnet og framtidige generasjoner.

Planlegging etter loven skal bidra til å samordne statlige, regionale og kommunale oppgaver og gi grunnlag for vedtak om bruk og vern av ressurser.

Byggesaksbehandling etter loven skal sikre at tiltak blir i samsvar med lov, forskrift og planvedtak. Det enkelte tiltak skal utføres forsvarlig.

Planlegging og vedtak skal sikre åpenhet, forutsigbarhet og medvirkning for alle berørte interesser og myndigheter. Det skal legges vekt på langsiktige løsninger, og konsekvenser for miljø og samfunn skal beskrives.

Prinsippet om universell utforming skal ivaretas i planleggingen og kravene til det enkelte byggetiltak. Det samme gjelder hensynet til barn og unges oppvekstvilkår og estetisk utforming av omgivelsene.

Kommuneplanen er en langsiktig plan og utarbeides for neste 10-12 års periode. Den inneholder en arealdel og en handlingsdel, eller kortsiktig del, med prioriteringer for neste fireårsperiode. Kommuneplanen skal i fremtiden revideres hvert fjerde år, og handlingsdelen skal revideres hvert år samtidig med kommunebudsjettet.

Alle reguleringsplaner og byggetiltak som søkes gjennomført etter plan- og bygningsloven skal være i samsvar med gjeldende kommuneplan. Da adgangen til å gi dispensasjoner er innskjerpet, er det viktigere enn noen gang å ha en kommuneplan som er oppdatert og i tråd med den politiske viljen i kommunen. Kommuneplanutvalget bestående av ordfører Ole Olsen, varaordfører Leif Ydstebø, samt kommunestyrepolitikerne Ann Elise Høie, Kai Henning Kvilstad og Gro Steine har vært styringsgruppe for planarbeidet, og har godkjent det planforslaget som nå legges frem for kommunestyret.

Vararepresentantene Oddbjørn Nordbø og Anders Nordbø har også medvirket. Kommunalleder plan og utvikling Tonje Kvammen Doolan og kommuneplanlegger Linda Christine Olsen har vært med på møtene i kommuneplanutvalget, og kommuneplanlegger har vært utvalgets sekretær. Rådmannens ledergruppe har fungert som administrativ styringsgruppe, med rådmann Andreas Polster som leder. Medvirkning og innspill til planarbeidet ellers har skjedd ved oppstartsmøte med regionale myndigheter/regionalt planforum, et samarbeid med Kvitsøy skole og barnehage, ved innspill på folkemøter, eldretreff, m.m.

1.3 Føringer og rammer for planarbeidet

Nasjonale planer og de lover, forskrifter og retningslinjer som blir fastsatt av sentrale myndigheter må tas hensyn til i kommunene. Fylkesmannen er statens representant ute i distriktene, og skal påse at forvaltningen på lokalt nivå følger de lover og bestemmelser som overordnede myndigheter har fastsatt.

Fylkeskommunen utarbeider også planer, og har ansvar for fellesoppgaver av regional karakter. Fylkeskommunen vurderer helheten i ressursforvaltning og arealbruk på tvers av kommunegrensene, og er et forum der enkeltkommuner og regioner kan finne løsninger i felleskap. Mange av de endringene som blir gjort i det nasjonale regelverket, har sitt utspring i direktiver som vedtas av EU-kommisjonen, eller andre internasjonale organisasjoner eller forpliktelser som Norge velger å delta i. En rekke nasjonale og regionale planer og bestemmelser, samt lover, stortingsmeldinger og planer er gjennomgått i forbindelse med kommuneplanen. Vedlegg 5 gir en oversikt over disse.

1.4 Sammendrag

Sammendraget lages når planforslaget har vært på høring og er godkjent i kommunestyret. Overordnede mål og planstrategier som foreslått nedenfor vil være en del av sammendraget.

OVERORDNEDE MÅL OG PLANSTRATEGIER FOR KVITSØY KOMMUNE 2010-2022

Overordnede mål for Kvitsøysamfunnet:

Kvitsøys særpreget og kvaliteter som bærekraftig og levende kystsamfunn skal bevares, og samfunnsutviklingen i fremtiden skal skje med sterk grad av lokal styring og medvirkning. Derfor må Kvitsøy være en egen kommune.

Strategier

Kvitsøys politiske og administrative ledelse skal arbeide for at Kvitsøy skal kunne bestå som egen kommune i fremtiden. Kommuneøkonomien skal håndteres på en forsvarlig måte der driftsutgifter og investeringer er i samsvar

med de økonomiske ressursene kommunen har til rådighet. Administrasjonen og tjenesteproduksjonen skal legges på et nivå som tilfredsstillt lover og forskrifter og befolkningens behov, men med en sterk prioritering av de oppgavene som er viktigst for kommunens innbyggere. Kommunen skal legge til rette for at det frivillige engasjement og initiativ som finnes i befolkningen kan nyttiggjøres til samfunnets beste, både når det gjelder næringsliv, organisasjonsliv og annet samfunnsnivå.

Mål for folketallsutvikling:

Det skal tilrettelegges for at flere skal kunne bo og arbeide i Kvitsøy, og at flere av lokalsamfunnets bolighus skal kunne tas i bruk som permanente boliger. Det skal tilrettelegges for etablering av nye boligområder slik at innbyggertallet kan bli rundt 700 innen år 2022.

Strategier

Kommunen skal sørge for byggemodning av boligområdet slik at det kan bygges ca. 44 nye eneboliger og rekkehus, og 20-25 nye leiligheter gjennom en gradvis utbygging frem mot år 2022. Det skal ikke legges ut nye områder for utbygging i kommuneplanens arealdel, men innen allerede avsatte arealer kan det skje vekst ved utbygging og fortetting i Ydstebøhavn og i Leiasundet.

Mål for samfunnsutvikling, næringsutvikling og attraktivitet:

Kvitsøy skal være et godt og attraktivt sted å bo, arbeide og leve for alle aldersgrupper, og det skal være et lokalsamfunn der nyskaping og utvikling har gode vekstvilkår. Utvikling og nyskaping i Kvitsøy skal være basert på lokale ressurser og fortrinn, og skal ta hensyn til kvaliteter og særpreg i natur, kultur og samfunn. Etablering av fastlandsforbindelse via Rogfast skal tilpasses landskapet, lokalsamfunnet og Ydstebøhavn på en god måte.

Strategier

Kvitsøy kommune skal sørge for at videre sentrumsutvikling i kommunesenteret Ydstebøhavn skjer på en lokaliseringmessig god måte, der det legges vekt på fellesskapsløsninger og samhandling mellom næringsliv og tiltak basert på frivillighet. Et nytt sentrumsområde skal utvikles i nedre del av Melinggarden samtidig som servicetilbud også opprettholdes i eksisterende "sentrumsgate" i Ydstebøhavn. Kvitsøy kommune skal være en aktiv planlegger og pådriver for å skape et attraktivt og levende lokalsamfunn i hele Ydstebøhavnområdet der en ser tilbudene fra Vollsøy til Grønningen i en helhet.

Leiasundet skal utvikles som grendesenter med felles møteplasser og nødvendig infrastruktur. Det skal kunne omdisponeres arealer for nye boliger og leiligheter slik at flere fastboende får muligheter til å bosette seg i Leiasundet.

Kvitsøy kommune skal være positiv til privat nyskaping innen landbruk, fiskeri, havbruk og andre næringer, og skal bidra til at de private næringsaktørene har gode lokale rammebetingelser og utviklingsmuligheter, både når det gjelder arealer, lokaler og andre forhold.

Mål for energi, miljø, klima og beredskap

Kvitsøy kommune skal gjennom sin planlegging og forvaltning legge til rette for at kommunen, befolkningen og næringslivet kan ta miljøvennlige valg, og slik at det kan brukes mindre energi og ressurser til oppvarming og transport. Etablering av ny infrastruktur og nye bygninger skal skje på en slik måte at risikoen for ødeleggelser som følge av uvær, havnivåstigning eller andre risikoforhold reduseres.

Strategier

Kvitsøy kommune skal innføre energieffektiviseringstiltak og styringssystemer i kommunale bygg slik at energiforbruket reduseres med minimum 10 % innen år 2015.

Nybygg i kommunal regi skal bygges på en energieffektiv måte.

Det skal vurderes å etablere flere gang- og sykkelveier og turveger i kommunen i forbindelse med utbygging av ny infrastruktur, slik at innbyggere og andre i størst mulig grad kan gå eller sykle mellom aktiviteter og tilbud.

Kommunen skal være en aktiv pådriver i å utvikle kollektivtilbudene.

Det skal vurderes å bygge ut et kommunalt avløpsnett for hele Ydstebøhavnområdet innen år 2022 slik at vannkvaliteten i havne- og sjøområdene i sørlige deler av kommunen ikke forverres når det bygges flere boliger.

Etablering av isolerte bygg for varig opphold i strandsonen lavere enn kote 2,35 moh. anbefales ikke.

Mål for oppvekst, skole og barnehage

Barn og unge i Kvitsøy skal ha gode oppvekst og omsorgstilbud, og muligheter for lek, læring og utvikling i trygge, helsefremmende og miljøvennlige omgivelser. Kommunen skal sørge for at barn og unge som trenger tilrettelagt omsorg eller læring får dette. Arealer og anlegg skal bygges ut i takt med behovet i barnegruppene, og tilrettelegges etter gjeldende standarder for universell utforming.

Strategier

Det skal utarbeides en samlet plan der en ser behov og tilbud innen kommunens oppvekstområder i et langsiktig perspektiv, og der en vurderer behovet for utvidelsesområder mellom dagens skole, barnehage og aktivitetshall. Det skal tilrettelegges for at det kan bygges en ny skole når behovet tilsier dette. Arbeidsforholdene for personalgruppen skal forbedres med bl.a. kontorplass og flere rom for gruppearbeid både i skole og barnehage. Kommunens lekeplasser skal opprustes, og det skal arbeides for å etablere noen flere turstier og friområder.

Mål for kulturlivet og kommunens kulturminner og historie.

Kvitsøy skal ha et aktivt kulturliv hvor kunst og kultur både skapes og utøves, og der den enkelte får positive opplevelser i alle livets faser. Det skal legges til rette for aktiviteter som fremmer helse og trivsel og som ivaretar lokalsamfunnets kulturarv. Kvitsøy kommune skal bidra og stimulere til bredde i kulturuttrykk og kulturtilbud, og skal ta et aktivt ansvar for å ta vare på kommunens kulturminner og historie.

Strategier

Kvitsøy kommune skal være med å sikre at befolkningen får en bredde i kulturuttrykk som film, litteratur, musikk, scenekunst, visuell kunst, kulturarv og sportslige aktiviteter i samarbeid med frivillige aktører. Kommunen skal være en støttespiller for det frivillige kulturlivet også gjennom økonomisk støtte. Kommunens ulike kulturarenaer skal brukes slik at de utfyller hverandre og gir gode vilkår for kulturlivet og lokale kunstnere. Det skal vurderes å bygge ut området rundt Hummermuseet på Grønningen som kommunens kulturelle senter, slik at lokalsamfunnets kultur og historie kan viderefremmes til nye generasjoner, turister og andre besøkende. Det skal inngås et mer aktivt og forpliktende samarbeid med regionale kulturminnemyndigheter slik at kommunens kulturminner og historie kan tas vare på, på en måte som tar hensyn til kravene i kulturminnelovgivningen, men som også gir mening for kommunens innbyggere.

Mål for folkehelse, helse- og omsorgstjenestene

Kvitsøy kommune skal ha en forsvarlig og kostnadseffektiv helse og omsorgstjeneste der kommunen deltar i interkommunale fellesløsninger og samarbeider med andre kommuner og statlige helseforetak. Det skal satses aktivt på forebygging slik at folkehelsen kan forbedres og behovet for heldøgnspleie reduseres.

Strategier

Kvitsøy skal ha et aktivt samarbeid med stat, fylke og nabokommuner om alle kommunens helse- og omsorgstjenester for å kunne ha en aktiv beredskap innen alle typer pleie- og omsorgsbehov. Kvitsøy kommune skal satse aktivt på å ha et godt tjenestetilbud for de deler av befolkningen som trenger heldøgnspleie. Det skal etableres flere omsorgsboliger og leiligheter tilpasset eldre- og pleietrengendes behov i planperioden i nærheten av dagens Kombisenter.

Mål for kommunen som organisasjon og arbeidsgiver

Kvitsøy kommune skal være en organisasjon som utfører tjenester som befolkningen har krav på og bruk for på en effektiv, brukervennlig og demokratisk måte. Kvitsøy kommune skal være en arbeidsplass der ansatte trives og har utviklingsmuligheter.

Strategier

Det skal iverksettes tiltak for å bedre service og effektivitet til beste både for befolkning og ansatte. Det skal tilrettelegges for at personalet i Kvitsøy kommune trives og har gode arbeidsvilkår. Ansatte i Kvitsøy kommune skal gis muligheter for opplæring og kompetanseheving.

Behovet for nye planer og revidering av eksisterende planer i neste 4 års periode:

Nye planer:

- Arbeidene med kommunens omsorgsplan skal ferdigstilles i 2011
- Det skal utarbeides en handlingsrettet kommunedelplan for energi, miljø, klima og beredskap innen år 2011/2012
- Det skal utarbeides ny plan for fiskeri og havbruk innen år 2012/2013 for å vurdere utviklingsmulighetene innen disse næringene og for å avdekke eventuelle arealbrukskonflikter i kommunens sjøområder
- Det skal utarbeides teknisk plan for Melinggarden og detaljreguleringsplan for vestre del av Melinggarden. Planoppstart i 2011/2012
- Reguleringsplaner for Rogfastprosjektet skal utarbeides i regi av Statens Vegvesen
- Stedsanalysen Ydstebøhavn etter Rogfast, oppstart i 2012 (utsatt 1 år!)
- Utomhusplan for Grøningen friområde ferdigstilles i 2011
- Endringer i havne- og farvannsloven og regelverket vedr. områder og skilting i sjø skal vurderes i forbindelse med kommuneplanarbeidet eller i en egen planprosess.
- Strategiplan for landbrukes kulturlandskap, ferdigstilles i 2011
- Skjøtselsplan for holmane m.m. skal utarbeides i planperioden
- Kulturminneplan skal utarbeides i planperioden
- Tiltaksplan for universell utforming skal utarbeides i planperioden

Revidering av eksisterende planer:

- Kommunedelplan for områder for idrettsanlegg og friluftsliv skal revideres innen år 2011/2012.
- Deler av reguleringsplanen for Leiasundet skal revideres eller utarbeides som detaljreguleringsplan. Planoppstart i 2011.
- Deler av reguleringsplan for Ydstebøhavn skal revideres for å sikre at områdene ovenfor naustrekkene avsatt til fremtidige spesialområde bevaring får avklart reguleringsstatus. Planoppstart innen 2013.
- Trafikksikkerhetsplan skal revideres i 2011/2012
- ROS analysen for Kvitsøy kommune skal revideres i 2011

Det skal lages en kortversjon av kommuneplanen med målsettinger, utfordringer og plankart etter at samfunnsdelen og arealdelen er endelig vedtatt av kommunestyret. Denne skal distribueres til alle husstander i kommunen og til alle høringsinstanser for planen.

SAMFUNNSDELEN

2 BESKRIVELSE AV NÅSITUASJONEN

2.1 Kvitsøy i år 2010 / 2011

Gjennom kommuneplanarbeidet skal det settes felles mål for kommunen som lokalsamfunn og som organisasjon. Politikere, administrasjon og befolkningen ellers bør da ha en felles forståelse for situasjonen i kommunen, slik at vi i felleskap kan stake ut kursen for hvordan det bør være på Kvitsøy i fremtiden. I denne første delen av kommuneplanens samfunnsdel beskrives nåsituasjonen i kommunen eller hvordan det er her i 2010/2011. Det tas samtidig noen blikk tilbake i historien, slik at vi bedre kan forstå hvorfor Kvitsøysamfunnet er blitt slik det er i dag.

Kvitsøy er landets minste kommune i landareal og ligger med sine 5,6 km² midt i Boknafjorden i Rogaland. Kommunen består av 365 øyer, holmer og skjær og størstedelen av kommunens arealer er sjøareal som brukes til fiskerier, havbruk og båttrafikk. Det er registrert 526 fastboende i Kvitsøy pr 1.1. 2010, og det er rundt 290 sysselsatte innen kommunens grenser (kilde: SSB).

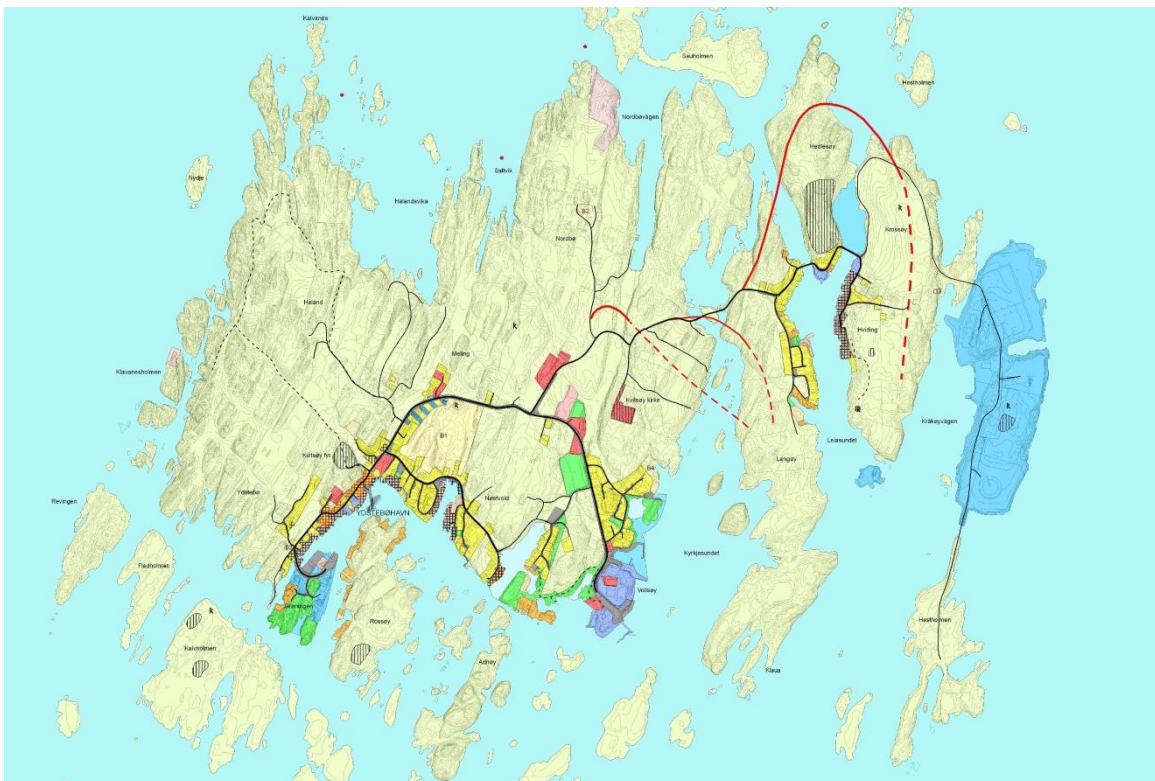
Ystabøhamn sett fra toppen av Kvitsøy fyr. Foto: Kvitsøy kommune

Mange fra nabokommunene pendler til sitt arbeid i Kvitsøy, og mange av kommunens innbyggere pendler til arbeid i Stavanger og andre nabokommuner. Det kan virke som om Kvitsøy er en "sovekommune" der de fleste har sitt arbeid

eller deltar i skolegang i regionsenteret Stavanger. Dette stemmer ikke, da det er relativt mange arbeidsplasser i kommunen i forhold til folketallet, og da mange også pendler inn til kommunen. Det er nok den "sentrale" beliggenheten midt i utløpet av Boknafjorden og de gode kommunikasjonene som etter hvert er etablert til Stavangerområdet, som gjør det mulig for befolkningen i Kvitsøy å delta så aktivt i arbeids- og samfunnslivet i Rogaland.

Kvitsøy ble egen kommune i 1923 og i nærmere 90 år har befolkningen i Kvitsøy hatt selvstyre og funnet lokale løsninger på felles samfunnsoppgaver. Den første reguleringsplanen i kommunen var reguleringsplan for Vollsøy som sikret arealer til et boligfelt og et industriområde på 1970-tallet. Planen sikret også Kvitsøy arealer og mulighet for å bygge ferjekai og feriesenter på Vollsøy. Reguleringsplanen skaffet kommunen både nye tomter for boliger og næringsaktivitet og arealer til ferjekai, og gjorde at større ferjer kunne anløpe Kvitsøy enn "Dampen" som tidligere la til ved Gamlekaien i sentrum av Ydstebøhavn. At lokale politikere tok initiativet til å få utarbeidet denne reguleringsplanen på 70-tallet har vært av avgjørende betydning for at Kvitsøysamfunnet har kunnet utvikle seg til det aktive samfunnet det er i dag.

Det første forslaget til kommuneplanen for Kvitsøy er fra 1986, og det er i ettertid foretatt 2 revisjoner, den siste endelig vedtatt av kommunestyret den 19.6.2006, se figuren nedenfor. De siste versjonene av kommuneplan for Kvitsøy har først og fremst vært revisjon av kommuneplanens arealdel med retningslinjer og bestemmelser, mens samfunnsdelen har fått noe mindre fokus. Det har vært et mål med denne kommuneplanrevisjonen å lage en mer utfyllende samfunnsdel som beskriver og analyserer mange aspekter ved lokalsamfunnet og kommunen. På den måten kan de utfordringene og behovene man har i lokalsamfunnet i dag, bli styrende for de endringene man foretar i arealdelen, samt andre viktige beslutninger som skal tas i kommunen i de kommende årene.

Kommuneplanens arealdel, 19.6.2006. Kilde: Kvitsøy kommune

2.2 Landskapsområdene i Kvitsøy

For å få et overblikk over kommunens landområder og nåsituasjon, kan det være gunstig å trekke seg tilbake og se det hele i et annet perspektiv. Flyr en over Kvitsøy, eller ser en på kart eller flybilder av øygruppen, ser en landskap og områder med spesielle sætrekk og spesielle funksjoner. Noen av disse funksjonene er allerede nedfelt i

kommuneplanens arealdel, og er på den måten styrende for arealbruken i kommunen. Landskapet har alltid vært styrende for de aktivitetene som er mulige i et samfunn, men viktigheten av å vurdere og ta hensyn til landskapet i planlegging og samfunnsliv har blitt mer fremtredende i kommunenes planarbeid de senere årene.

Dette er også nedfelt i den europeiske landskapskonvensjonen, og det er en målsetting at både overordnede landskapsforhold og hverdagslandskapet på detaljnivå skal få mer oppmerksomhet i planlegging og samfunnsutvikling.

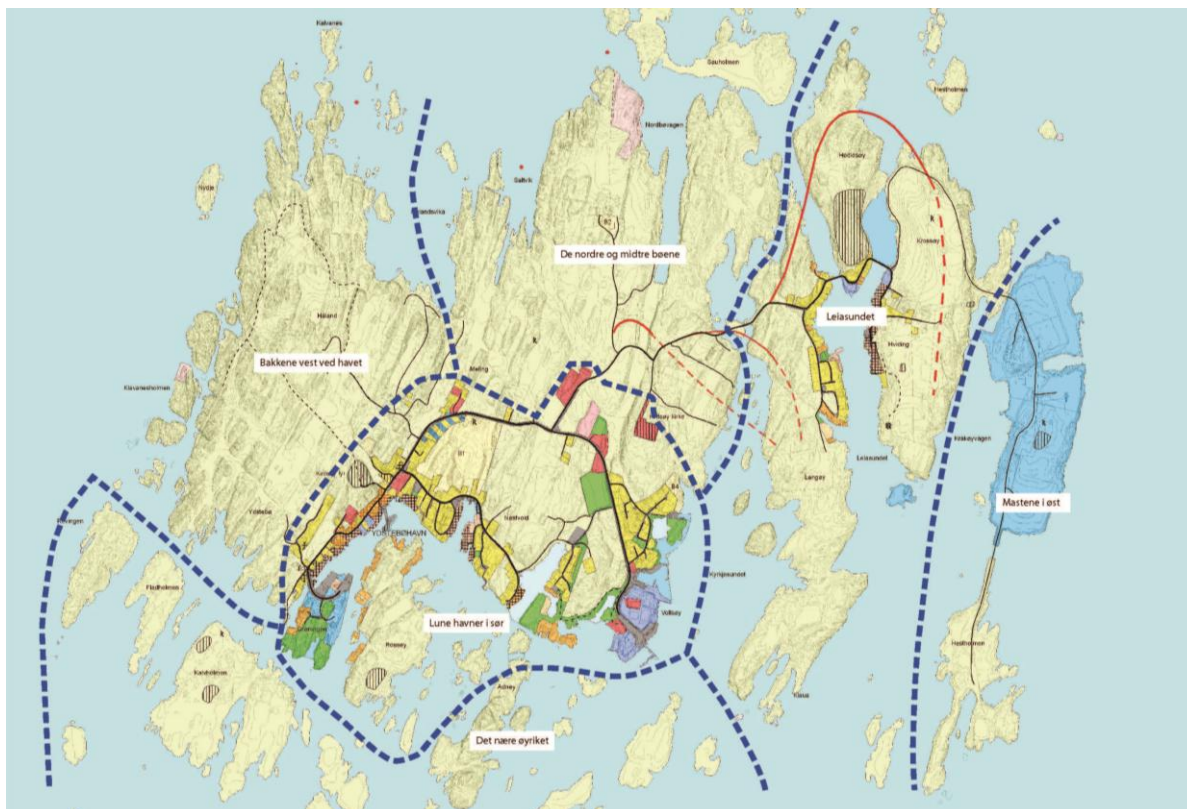

Flyfoto over Kvitsøy fra nordøst

Kvitsøy har et storslått og åpent landskap der en høy himmel og et vidt hav er en del av landskapsbildet. Dette vakre øyriket som noen dager er speilet i solskinn og andre dager er dekket med dis og skyer, er en viktig del av identiteten til folket på Kvitsøy. Landskapet er også en viktig ressurs eller en del av selve produktet i turisme sammenheng, og det er også viktig for andre typer næringsaktivitet. Landskapet, naturen, stillheten og roen er det viktigste elementet i det norske reiselivsproduktet, som folk fra hele verden kommer hit for å oppleve. Havet, øylandskapet, og idyllen i de gamle havnene, er det som også trekker dagsturister, hytteturister og andre besøkende til Kvitsøy. De som bruker landskapet mest aktivt er imidlertid landbruksnæringen. Bøndene er dermed en viktig forvalter av kulturlandskapet.

Det er utviklet metoder for å vurdere landskapet i planleggingssammenheng, og vi tar i bruk elementer fra disse når vi i starter beskrivelsen av nåsituasjonen i kommunen med å dele inn kommunen i 8 landskapsområder. Hele øygruppa Kvitsøy kan ses på som en landskapsregion med følgende mindre landskapsområder:

- Lune havner i sør
- Bakkene vest ved havet
- De nordre og midtre bøene
- Leiasundet
- Mastene på Krossøy
- Det nære øyriket (Holmene)
- Higgelen og øyene i sør
- Eime og øyene i øst og nord

Figur 3. Landskapsområder i Kvitsøy. Kilde: Kvitsøy kommune.

Spørsmålet er så hva denne inndeling i landskapsområder og beskrivelse av landskapstrekk kan fortelle oss, og hva det kan brukes til i forbindelse med revisjon av kommuneplanen. Det landskapet vi ser i dag er på mange måter et speilbilde av historien, der det folk har bygget og etablert gjennom tidenes løp har satt sine spor. Opplevelsen av landskapet blir fanget opp av hele sanseregisteret, og preger oss på godt og vondt. Dette fikk også Kvitsøys befolkning og politikere merke da mastene på Krossøy kom opp i 1982 og ble det nye kjennemerke for øykommunen. Det går enda historier om da mastene i begynnelsen forstyrret fjernsynssignaler og folk var redde for sykdommer og kreftfare som følge av stråling. Kanskje noe innbilning og overdrivelse, men et nytt og dominerende landskapselement satte i hvert fall følelser og diskusjoner i gang i befolkningen. Å være bevisst på de kvalitetene, verdiene og funksjonene vi ser i de ulike landskapsområdene i dag, kan hjelpe oss til å ta fornuftige valg når arealdelen i kommuneplanen skal revideres. I dette innledende kapitlet om nåsituasjonen beskrives områdene og særtrekkene slik at de kan danne et bakgrunnsbilde for gjennomgangen av de andre elementene av samfunnslivet i Kvitsøy som beskrives i det følgende. Opplevelsen av landskapet er subjektiv, og det kan hende tolkningene avviker fra det andre med et annet ståsted ville hatt.

Det sies gjerne at Kvitsøy har like mange øyer som det er dager i året. De seks øyene Kvitsøy, Grønningen, Longøy, Hellesøy, Krossøy og Kråkøy er bundet sammen med vegnett, og det er på disse øyene det bor folk og foregår næringsaktivitet i dag. Det har også vært en vedtatt politikk de siste årene, at det er kun på disse øyene det skal tillates bygging, selv om det i eldre tider også har vært bosetting på andre øyer. Disse seks øyene med tillegg av Rossøy deles inn i fem landskapsområder, mens de resterende øyene deles inn i tre landskapsområder mht. beliggenhet og funksjon.

2.2.1 Lune havner i sør

Det viktigste og mest fremtredende landskapsområdet i dag er de lune havnene i sør med Ydstebøhavn, Grønningen, Skjærastraen, Naustvoll og Vollsøy. Det er her størstedelen av befolkningen er bosatt, og Ydstebøhavn har etter hvert vokst frem som det naturlige kommunesenteret der man finner alle servicetilbud og offentlige tilbud i kommunen på strekningen mellom ferjekaien på Vollsøy og hummermuseet på Grønningen. Rossøy som ligger midt i det gamle

havneområdet i Ydstebøhavn har aldri vært landfast, men det har vært fastboende her tidligere. I dag finner man sjøhus, fritidsboliger, en tidligere fotballbane og en gammel hummerpark som viser at øya var en viktig del av Ydstebøhavn i tidligere tider.

Fra Ydstebøhavn. Foto: Kvitsøy kommune

Selve symbolet på Kvitsøy er det gamle fyret som ligger på høydetraket i vest med god utsikt over havområdene og Boknafjorden. Her finner man også et annet landemerke eller signalbygg i lokalsamfunnet, nemlig Kystverkets overvåkningssentral for kysttrafikken som ble bygget 1998-2000 på utkiksposten som de gamle losene fra Kvitsøy brukte for å speide etter skip i tidligere tider. Kystsentralen er bygget i moderne stil men er skiferkledd slik at bygget tar opp elementer fra de hvitmalt små husene med skifertak nedenfor og de grå bergknausene rundt. Kvitsøy kirke ligger på en høyde nordøst i landskapsområdet, og fra denne høyden har en utsikt i alle retninger. Kirka, bygget på 1600-tallet har sin egen historie og er fredet etter kulturminneloven. Langs de lune havnene finnes sjøhus, naust og hvitmalt bolighus noe innenfor strandlinjen. Noen bygg er i klassisk stil og ble bygget på 1800-tallet, mens andre områder har en arkitektur som viser at de ble bygget i funksjonalistisk stil før krigen eller i etterkrigstiden. Boligfeltene på Vollsøy ble bygget på 70-tallet, Skjerahaugen på 80-tallet, Naustvoll på 90-tallet og Haganeset er det nyest boligfeltet bygget på 2000-tallet. På høyden i sørøst finner man Vollsøy Industriområde med småbåthavn og nye naust i vika nedenfor. Sør på Vollsøy ligger Kvitsøy ferjekai og Kvitsøy Turistsenter med kafe/restaurant og utleieleiligheter. Kvitsøy skole, barnehage og bedehus ligger midt på og nord i landskapsområde, og kommunens nye aktivitetshall, brannstasjon/ driftsavdeling og idrettslagets klubbhus og ballbaner på slettene sør for skoleområdet. Både i den østre og vestre delen av landskapsområdet finnes friområdene Sandrenna og Grøningsstraen med strender og badeplasser.

2.2.2 Bakkene vest ved havet

Det grønne beitelandet mellom kvasse fjellknauser i vestre deler av Kvitsøy er et vakkert og særpreget landskap. Området ligger på Håland og Ydstebø, og i dalsøkkene innenfor fjellknausene finner man aktive gårdsbruk.

Landskapsområdets funksjon er først og fremst landbruksarealer og beiteland, men på de ytterste svabergene og fjellknausene i vest finnes lite beite for dyrene. De ytterste delene av området er også til dels farlig å bevege seg i ved uvær, da sjø og store bølger trenger inn over svabergene og mellom fjellknausene. Den lengste turstien i kommunen går gjennom deler av landskapsområdet, og dette er en bruk som lett kan kombineres med landbruksdriften. Landskapet representerer noe av det urgamle og opprinnelige Kvitsøy, og det kan derfor være viktig å ta vare på disse landskapselementene for fremtiden og bevare dem uten store inngrep i terrenget.

Fra turstien Håland/Ydstebø. Foto: Kvitsøy kommune.

2.2.3 De nordre og midtre bøene

Den beste landsbruksjorda finner man midt på Kvitsøy på gardene Nordbø, Håland, Meling og Naustvoll. Naustvoll sør for dette området ligger mellom bebyggelsen i Ydstebøhavn og Vollsøy, og tilhører landskapsområdet "Lune havner i sør". Garden bør kunne være utvidelsesområde for kommunesenteret Ydstebøhavn på lang sikt. Områdene på Nordbø, Håland og Meling er det mest aktive landbruksområdet. Disse nordre og midtre bøene bør også i fremtiden være kommunens viktigste landsbruksområder selv om både Rogfastrásé og testvindmølle i fremtiden vil kunne sette sitt preg på landskapsområdet. Også dette landskapsområdet er vakkert, med en samling av bebyggelse og flere gårdsbruk oppe på Nordbø, og felles naust og båtstø i Nordbøvågen nedenfor. I tillegg til de verdifulle fulldyrka arealene rundt selve gårdsbrukene finnes artsrike strandberg og naturbeitemarker i mer kupertede områder mot sjøen både vest og øst for gårdsbebyggelsen. Dette er områder som er klassifisert av fylkesmannen som svært viktige for biologisk mangfold, jfr. senere kap. 2.8.

Utsikt fra Haaland mot Meling og tunet på Nordbø. Foto: Kvitsøy kommune

2.2.4 Leiasundet

I Leiasundet er det selve sundet mellom Krossøy, Hellesøy og Longøy som er sentrum av landskapsområdet, der de tre øyene danner naturlige vegger for bebyggelsen som ligger mot sundet og langs strandlinjen på øyene. Landskapet danner naturlige havner flere steder og skipsleia langs Vestlandet kan ha gått her i tusener av år og gitt navnet til stedet. Leiasundet er kommunens eldste senter med fornminner både fra 1000-tallet og fra folkevandringstid. Når man beveger seg i dette landskapet er det nesten som om historien og landskapet taler sitt eget språk, og ved det gamle steinkorset på Krossøy får man følelsen av å dra langt tilbake i tid. Leiasundet var et viktig senter også for 30 år siden, men alle service- og handelstilbud, og de fleste arbeidsplassene er nå forsvunnet. Den gamle bebyggelsen og strandsittermiljøet fra 1800-tallet på østsiden av sundet har fått vern som spesialområde bevaring, mens bebyggelsen på Hellesøy og Longøy er yngre. Det nye boligfeltet på Longøy viser at området har fått noe tilvekst av en yngre befolkning og et noe mer moderne preg.

Østsiden av Leiasundet. Foto: Kvitsøy kommune

Stedet og særlig østsiden av sundet preges noe negativt av at mange hus står tomme store deler av året. Det gamle tunet oppe på høyden har rundt åtte bolighus og flere uthus og løer og representerer også et bygningsmiljø med historiske røtter, men også her er noen av husene blitt ferieboliger. Hellesøy som ligger nord i landskapsområdet midt mellom østre og vestre side av Leiasundet har også en eldre bebyggelse. På denne øya, som ligger sentralt i sundet, var det et gårdstun allerede i folkevandringstid, og store deler av øya er derfor vernet som fornminneområde. Også innen dette landskapsområdet finnes rike fulldyrka arealer som bør sikres for landbruksdrift i fremtiden.

2.2.5 Mastene på Kråkøy og Hestholmen

Kråkøy og Hestholmen er et område som, siden mastene ble satt opp på 1970-tallet, har blitt et noe utilgjengelig område for befolkningen. Kråkøy ligner landskapsmessig på de andre østre øyene i kommunen, og har nok i eldre tider vært en del av det historiske senteret ved Leiasundet. Det finnes en naturlig havn mellom Krossøy og Kråkøy, og gamle ferdaveger går fra denne naturhavna opp til tunet på høyden og til St. Clemetskirken og steinkorset på Krossøy. Det finnes et gammelt båtstøanlegg i denne havna, og man finner en gravhaug og rydningsrøyser lenger oppe på Kråkøy. I dag er det de 120-130 meter høye mastene til Norkring og senderne som setter sitt preg på området, og disse er blitt et landemerke som viser hvor Kvitsøy er lokalisert når man beveger seg i Boknafjordområdet. Mastene preger landskapsbildet for hele Kvitsøy, og særlig preger det utsikten for de som bor på høydedraget på Krossøy. Da

mastene ikke har samme funksjon som tidligere, spekuleres det på om Norkring kommer til å ta dem ned. Dersom dette skulle skje vil landskapsbildet endres dramatisk, særlig for de som har mastene som nærmeste nabo.

Norkring sine master på Kråkøy. Foto: Kvitsøy kommune.

2.2.6 Det nære øyriket (Holmene)

De nære øyene sør for Ydstebøhavn og Vollsøy brukes både til beiteland, til fiske og som utfartsområde både for Kvitsøys befolkning og turister. Dette vakre grønnkledde øyriket setter Kvitsøybuen stor pris på, noe man kan forstå da det for mange knytter seg gode minner om solfylte dager da man dro på landtur til holmene eller for å se til sauene som beitet der.

Fra jettegryta på vestre Buøy. Foto: Kvitsøy kommune.

På noen øyer finnes det gamle hustuffer som vitner om at holmene har vært brukt mer aktivt i tidligere tider. Bare 100 år tilbake i tid hadde mange også fiskebuer der som de brukte til overnatting i forbindelse med hummerfiske. Da holmene har vært beitet i hundrevis av år finnes det lite høytvoksende vegetasjon. Små beitemarker mellom opprevne fjellknauser er det som preger området, og slike arealer hadde kanskje ikke blitt tatt bruk i det hele tatt i et område med mer tilgang på arealer. Men i Kvitsøy var det lite landareal, og man måtte bruke de beiteressursene som fantes for å overleve. Holmene har også et rikt fugleliv, og denne blandingen av fugleliv og aktivt beite har skapt et biologisk mangfold som det er viktig å ta vare på. Det finnes også fem gamle hummerparker i dette landskapsområdet.

Fra Vestre Buøy. Foto: Kvitsøy kommune

2.2.7 Higgelen og øyene i sør / Eime og øyene i nord og øst

Higgelen og øyene i sør, samt øyene i øst er også i bruk som beiteland, men dette er øyer som ligger lengre borte fra bebyggelsen. Også disse øyene har et aktivt fugleliv. Higgelen i sør og Eime i nordøst er vernet som naturreservat, mens de resterende øyene inngår i fuglefredningsområde med restriksjoner på bruk og opphold i hekketiden. Øyene har likhetstrekk og henger på en måte sammen, men da avstanden mellom øygruppen i sør og øygruppen i nord og øst er stor deles de inn i 2 landskapsområder.

De største arealene i Kvitsøy kommune er hav og sjøområder, så i Kvitsøy burde man også hatt landskapsområder for sjø- og havområdene. I områder med grunne farvann finner man tareskoger og annet vegetasjon og disse områdene egner seg godt som biotop for hummer og andre sjøarter. I dypere områder finner man andre typer fisk og sjødyr.

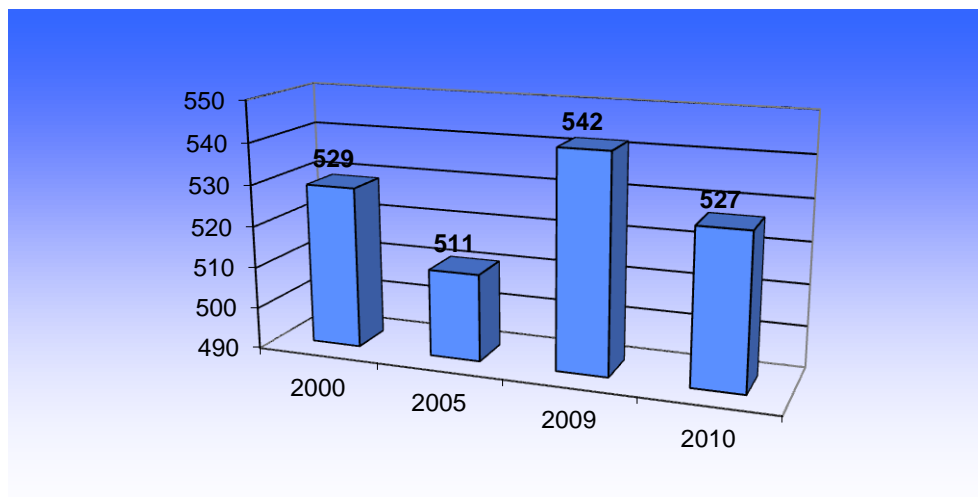
Samfunnsdelen i kommuneplanen er nå innledet med en presentasjon av landskapsområder som danner landskapsregionen Kvitsøy. De valgene som tas i fremtiden vil kunne endre landskapsområdene og kanskje skape nye. Det er da viktig å være bevisst på hvilke historier, funksjoner og kvaliteter som ligger i det landskapet vi opplever i dag.

2.3 Kvitsøys befolkning

Selv om landskapet er viktig er likevel den viktigste ressursen i Kvitsøy de menneskene som bor der. Det er relativt få fastboende i Kvitsøy, men innbyggertallet har aldri vært særlig høyere. Dette kan bety at innbyggertallet er godt tilpasset de naturlige og geografiske forholdene i kommunen. Ser en på folketallsutviklingen fra 1700 tallet bodde det fra 1769-1845 160-180 mennesker på Kvitsøy. Så økte folketallet til 370 i 1855 og gradvis helt opp til 480 i år 1900.

Størst var innbyggertallet etter 2. verdenskrig og under de store sildefiskeriene på 50-tallet da det var oppe i 690 personer.

Folketallet i Kvitsøy har økt i gjennomsnitt med 1,5 % fra 2005 til 1.1.2009 da innbyggertallet var 542 personer. Kvitsøy hadde imidlertid en nedgang på 15 stk. i 2009, og per 1.1.2010 var tallet 527 innbyggere. 1.1.2011 var tallet 528 personer. Kvitsøy trenger tilgang på nye boligtomter og unge familier for å sikre en jevn befolkningsmengde da noen helårsboliger blir omgjort til fritidsbolig hvert år.

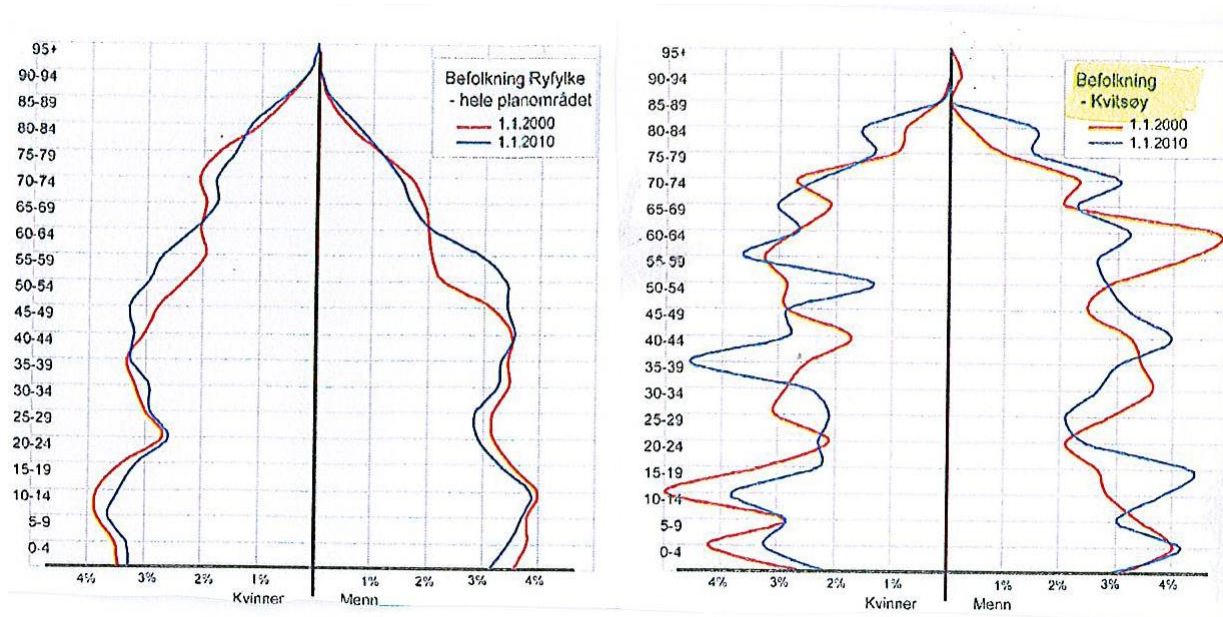
Folketallsutviklingen de siste 10 årene. Kilde: Statistisk sentralbyrå

Figuren neste side viser befolkningspyramide for Kvitsøy sammenlignet med gjennomsnittet for Ryfylkeregionen. Befolkningspyramiden viser alderssammensetningen og fordelingen mellom kvinner og menn og den for Kvitsøy er noe sprikende og vanskelig å tyde. Med et så lavt innbyggertall vil også små avvik komme frem på kurvene så en skal være forsiktig med å trekke for sikre konklusjoner.

Figuren for Kvitsøy er noe smal i aldersgruppen 15-30 år. Dette ser en også igjen i alle kommunene i Ryfylke, og dette har sin naturlige årsak i at unge flytter til mer sentrale strøk for å få seg utdanning og at de gjerne jobber noen år ute før de eventuelt flytter tilbake til hjemkommunen.

Kvitsøy har en relativt høy andel av befolkningen i aldersgruppen 55-70 år i forhold til de andre kommunene. Dette vil kunne medføre et høyere behov for tilrettelagt omsorg om 10-20 år enn det som er behovet i dag. Eldrebølgen som følge av de store barnekullene i etterkrigstiden er en kjent problemstilling, og noe som landets kommuner må ta høyde for i sin planlegging. De siste årene har Kvitsøy hatt veldig få eldre over 90 år. Dette vil kunne endre seg drastisk de neste 10 årene, og vil kunne medføre at antall pleietrengende øker. I hvor stor grad de som eier bolig/fritidsbolig velger å bosette seg i Kvitsøy når kommunikasjonene blir bedre er usikkert, men også dette vil kunne øke antallet eldre og pleietrengende i kommunen.

Befolkningspyramiden for Kvitsøy og Ryfylkeregionen. Kilde: Rogaland Fylkeskommune

I befolkningspyramiden for Kvitsøy kan en muligens også se konturene av kommunens bosettingspolitikk. Det første boligfeltet som kommunen tilrettela var Vollsøy på 1970-tallet. Dette er kanskje bakgrunnen for at det er relativt mange i aldersgruppen 55-70 i kommunen i dag. Så snevrer det seg inn litt for aldersgruppen 40-50 år, noe som kanskje skyldes at en ikke tilrettela i særlig grad for nye boligtomter på 1980-tallet, og at mange bolighus ble omgjort til fritidsboliger på denne tiden. Det var også på 1980-tallet kommunen innførte boplikt for å redusere problemet med omgjøring av helårsboliger til fritidsboliger. Så er det igjen flere i aldersgruppen 30-40 år, kanskje et resultat av en periode med en aktiv bosettingspolitikk med utbygging av boligfeltene Naustvoll, Haganeset og Longøy, samt at kravet om boplikt kan ha virket noe reduserende på omgjøringen av boliger til fritidsboliger.

2.3.1 Barn og unge i Kvitsøy.

At det blir født nye barn er kanskje det viktigste kjennetegnet på et levende lokalsamfunn. En ny baby er en stor begivenhet for enhver familie, men i et lite samfunn som Kvitsøy deltar gjerne hele befolkningen i glede og begeistring over at kommunen har fått en ny verdensborger. Blir det født mange barn et år blir det mange i det kullet i skolen, og muligheten for å få en lekekamerat i samme klasse øker. Det er født 5 barn i kommunen i 2010, og i 2009 var antallet 7. Mødrene har barselgruppe og treffes jevnlig.

Kvitsøy barnehage

Når barna er mellom 1 og 2 år gamle begynner de gjerne i barnehagen, og i Kvitsøy barnehage går det 26 barn pr. 1.1.2011. Alle barna i kommunen som er over 2 år gamle går i barnehagen, og kommunen har således full barnehagedekning og også kapasitet til å ta i mot flere barn. Antallet barn i barnehagen har gått noe ned de siste årene.

Ser en på antall fødte de siste 5 årene varierer barnekullet fra 4 til 7 barn, gjennomsnittet er 5,6 barn født pr. år. Dette er lavere enn det har vært de siste årene, og noe lavt for å sikre en jevn befolkningstilvekst i kommunen og det samme barnetallet og elevtallet som man har ved Kvitsøy barnehage og Kvitsøy skole i dag.

Barn fra Kvitsøy Barnehage på tur. Foto: Kvitsøy barnehage.

Kvitsøy skole

Kvitsøy skole er en kombinert barne- og ungdomsskole og har i skoleåret 2010/2011 71 elever. Elevtallet har variert mellom 68 og 81 de siste 5 årene, og for skoleåret 2011/2012 er det ventet en nedgang i elevtallet til 65 elever dersom Kvitsøy ikke får nye tilflyttere med skolebarn.

De aller fleste barn og unge i Kvitsøy får en god oppvekst i en liten og trygg kommune der de fleste kjenner hverandre. De fleste har gode sosiale nettverk der både besteforeldre og andre slektninger bor i nærheten. Barna i Kvitsøy har gode lekemuligheter i naturen, og mange gode fritidstilbud. Dette gjelder også for ungdommen, men når man når tenåringsalderen blir gjerne behovet for alternative tilbud mer aktuelle, samt at utferdstrangen og ønske om å bevege seg lenger bort fra hjemmet øker. Da blir gjerne Kvitsøy med sine 5.6 km² noe lite og trangt.

Det å være barn eller ung og komme som ny til et lite lokalsamfunn som Kvitsøy kan være positivt, men kanskje også vanskelig, da det er så sterke relasjoner mellom dem som bor her fra før. For dem som i tillegg har utenlandsk opprinnelse og ikke behersker det norske språket kan nok følelsen av å være utenfor bli sterk.

Noen barn og unge vokser opp i familier med sosiale problemer. I et lite samfunn vil slike forhold ofte være kjent for mange, og det blir vanskelig å være anonym. Om en selv eller foreldre har problemer, kan det være ekstra belastende i et lite samfunn. Synligheten og åpenheten kan imidlertid også føre til at problemene blir sett på et tidlig tidspunkt, og at de det gjelder får hjelp fra innbyggere eller det offentlige hjelpeapparatet til å takle problemene på et tidlig stadium.

Da det bare er barneskole og ungdomsskole på Kvitsøy drar unge i aldersgruppen 16-25 år bort fra øya både for å gå på videregående skole og for å delta i annen skolegang. Mange bor på hybel i Stavangerområdet fra de er 16 år gamle, og fra 19-årsalderen flytter de gjerne enda lenger bort fra hjemkommunen. Det er positivt at ungdommen har denne muligheten til utdanning bare en time unna foreldrene, og da de ofte bor flere sammen på hybel i byen blir dette ofte en god og trygg start på ungdomslivet.

I hvor stor grad de unge flytter tilbake til kommunen etter endt utdanning er noe uklart. Mange kommuner har en bevisst satsing for å få 27-åringene til å flytte tilbake til hjemkommunen. Dette er tiltak som også Kvitsøy kommune bør vurdere for å få de unge tilbake til kommunen etter endt utdanning. Arbeidsmulighetene i Stavangerområdet er gode om en vil bo på Kvitsøy, men når en har små barn kan det være en belastning særlig om begge foreldrene må pendle. Aktiv satsing for å få flere arbeidsplasser lokalt kan være viktig for at unge familier skal komme til å velge å flytte til Kvitsøy de nærmeste årene.

Barn fra Kvitsøy skole. Foto: Kvitsøy kommune

Unge familier

Unge familier eller unge i produktiv alder er gjerne et ettertraktet gode i distrikts-Norge. Mange kommuner bruker ulike virkemidler og tiltak for å få de unge til å komme tilbake til hjemkommunen etter endt utdanning, og det har også Kvitsøy kommune gjort. Det tiltaket som Kvitsøy har satsset på er tilrettelegging av boligtomter og selge disse til en lavere pris dersom kjøperne er i den rette aldersgruppen. Det siste boligfeltet som kommunen bygget ut er Longøy på østsiden av Leiasundet. Flere unge familier er nå bosatt her, og det er kommet flere små barn i Leiasundet sammenlignet med få år tilbake.

Fra lekeplassen ved boligfeltet på Longøy. Foto: Kvitsøy kommune

Eldre innbyggere

Den eldre delen av befolkningen er gjerne aldersgruppen fra 67 år og oppover. Tilstanden til eldre har endret seg de siste 10 årene da folk lever lengre og er friskere i dag enn de var for 30-40 år siden. De store etterkrigskullene er i ferd med å skape den forventede eldrebølgen i Norge, og Kvitsøy vil også merke dette i årene som kommer.

Kombisenteret og fyrvokterboligen i hjertet av Ydstebøhavn. Foto: Kvitsøy kommune.

I 2011 er det 36 personer over 80 år, og 85 personer i alderen 67-79 år i Kvitsøy. Fremskrevet befolkningsmengde for aldersgruppen over 45 år viser små endringer, men det er mange usikkerhetsmomenter mht. økt levealder og hva som vil skje dersom flere pensjonister velger å bosette seg fast i kommunen etter at Rogfastprosjektet er gjennomført. Dette kan på sikt innebære utfordringer for kommunen.

De eldre holder seg friske lenger og vil være en ressurs i årene som kommer. Denne aldersgruppen har både tid og penger og er et viktig markedssegment for de som selger varer og tjenester.

Mange ønsker å bruke den ledige tiden både for å hjelpe egen familie og til andre nyttige tiltak for lokalsamfunnet. Fremtidens eldre vil nok være mer samfunnsengasjerte enn det som var vanlig noen år tilbake.

Innbyggere med utenlandsk opprinnelse:

Norge er et flerkulturelt samfunn og også Kvitsøy har innbyggere med utenlandsk opprinnelse. Kvitsøy har innbyggere med bakgrunn fra bl.a. Tyskland, Frankrike, Latvia, Litauen, Bosnia, Bulgaria, Danmark, Sverige, Spania, Brasil, Chile og Thailand. Mange av disse har bodd i kommunen lenge, mens andre har flyttet hit de siste årene. Kvitsøy er et åpent og inkluderende samfunn og de fleste innbyggere med utenlandsk opprinnelse finner seg godt til rette i kommunen, både med arbeid og fritidsaktiviteter. De spansktalende i kommunen har egne samlinger, og de med østeuropeisk bakgrunn som snakker russisk treffes også.

Det å kunne beherske det norske språket er ofte inngangsporten både til arbeidslivet og det sosiale livet. Det er derfor viktig å sørge for at innbyggere med utenlandsk opprinnelse får delta i norskopplæring. For barn og unge blir dette sørget for i barnehage og skole, mens for de over 16 år må det gjerne spesielle tiltak til. Kvitsøy er for liten til å drive norskopplæring i egen regi, så dette skjer i privat regi, ved samarbeid med nabokommuner eller ved at staten sørger for det /krever det for de som er gift med nordmenn osv. Kvitsøy har behov for den utenlandske arbeidskraften, og særlig er dette viktig i renholdssektoren og omsorgssektoren.

Pendlere fra Kvitsøy.

I 2009 bodde totalt 256 sysselsatte innenfor Kvitsøy kommune sine grenser. 137 av disse hadde sitt arbeid i egen kommune, mens 119 hadde sitt arbeid utenfor kommunen. Kilde: SSB. Pendlere er en viktig gruppe for Kvitsøy kommune. De har sitt arbeid i andre kommuner men betaler skatt til Kvitsøy, og bidrar dermed i stor grad til at lokalsamfunnet kan eksistere både økonomisk og kulturelt.

Det å pendle over lange strekninger kan være en belastning. I Kvitsøy har pendlere en ekstra belastning med at de skal krysse en tøff havstrekning for å komme på jobb. Ferje- og hurtigbåttilbudet er imidlertid etter hvert blitt så godt at de fleste kan få en akseptabel arbeidsdag på jobb og samtidig noe tid hjemme. Kollektivtransporten fra ferjekaien er imidlertid noe dårlig, og på noen ferjeavganger er det vanskelig å få bilen med. Det kunne vært gjort forbedringer i kommunikasjonene mot Stavanger som hadde gjort hverdagen enklere for pendlere. Dette er noe Kvitsøy kommune må samarbeide med regionale myndigheter om for å forbedre.

Det finnes også befolkningsgrupper som ikke er bosatt i Kvitsøy, men som oppholder seg i kommunen store deler av tiden, og som bruker servicetilbudene og kommunikasjonene. Dette gjelder de som pendler inn til kommunen fra nabokommunene, de som har hytter og fritidsboliger i kommunen, turister og andre besøkende.

Pendlere inn til kommunen

Det antas å være rundt 50-60 personer som pendler til Kvitsøy kommune. (Statistikken for 2009 viser 166, Kilde SSB) De fleste pendlere kommer fra Stavanger og Karmøy. De som pendler inn til kommunen har gjerne kvalifikasjoner som mangler hos befolkningen i Kvitsøy og er dermed viktige for at Kvitsøy skal kunne ha et aktivt næringsliv og offentlig tjenestetilbud. I kommuneadministrasjonen pendler rundt 50 % av arbeidstakerne inn til kommunen, og rundt 50 % er bosatt i Kvitsøy. Innen skole, barnehage og omsorg er de fleste ansatte bosatt i Kvitsøy. For å kunne arbeide ved Kystverket sin overvåkningssentral og lostjeneste trenger en spesialutdannelse og man har vaktordninger. Det er således mange pendlere som arbeider her, men også noen av Kvitsøys egne innbyggere. Noen pendlere jobber også i industribedriftene.

Eiere av hytter og fritidsboliger

Kvitsøy har en relativt stor andel hus og hytter som brukes som fritidsbolig. Man antar at rundt 1/3 del av de rundt 320 boligene i kommunen er i bruk som fritidsbolig. Det er få regulerte fritidseiendommer, men det finnes mange hus som er regulert til boligformål som likevel brukes til fritidsformål da eier har arvet eiendommen eller har fått unntak fra boplikten for en periode. Mange av eierne har bakgrunn fra Kvitsøy ved at en eller flere av foreldrene stammet herfra, de har gjerne bodd her tidligere, eller har tilbrakt mange ferier her. Noen av dem er pensjonister og oppholder seg her store deler av året. Disse er med på å opprettholde tjenestetilbud som butikk og annen varehandel, og de bruker offentlige tjenestetilbud til en viss grad.

Mange utkantkommuner har begynt å se på hytteeierne som en ressurs som skaper arbeidsplasser og er med på å gjøre det mulig også for de fastboende å få et bedre servicetilbud. I Kvitsøy er arealene begrensede, antallet fritidsboliger allerede høyt, og dersom man åpner for at det skal tilrettelegges for nye fritidsboliger eller at kommunens eiendommer fritt skal kunne selges til fritidsformål, er man redd beliggenheten i strandsonen og nærheten til storbyen Stavanger vil kunne medføre at Kvitsøy blir en hyttekommune for de rike. Å styre utviklingen og finne den rette balansen mellom antall hytter og boligeiendommer er derfor en viktig utfordring for kommunen.

Andre turister og besøkende

Kvitsøy har mange dagsturister, og de første kommer samtidig med det fine været i april/mai. Flest dagsturister er det i løpet av sommerferien, men noen kommer også i august/september. Det er gjerne skoleklasser på sykkeltur eller pensjonistgrupper på utfukt som starter om våren. I skoleferien er det mange familier fra nabokommunene som tar sykkel med på ferja og tar en miljøvennlig dagsutfukt til Kvitsøy. Kvitsøy med alle sine øyer er også et eldorado for båtfolket, og hvert år betaler båtfolket for mellom 700 og 900 gjestedøgn i gjestehavna i Ydstebøhavn. Det er ikke gjort registreringer over antall turister i kommunen, men ved Hummermuseet og Fyret var det rundt 1000 besøkende i 2010.

Tyskere på fiskeferie og rogalendinger på helgeutflukt eller bedriftssamling er de viktigste kundergruppene for Kvitsøy Turistsenter.

Fra Hummermuseet. Foto: Kvitsøy kommune

Fremskriving av befolkningsmengden

Fremskriving av befolkningsmengden i Kvitsøy utføres av Statistisk sentralbyrå etter 3 ulike modeller. Den mest optimistiske viser en befolkningsøkning fra 542 i 2009 til 550 i 2020 og 562 i 2030. Den mest pessimistiske viser en befolkningsnedgang fra 542 i 2009 til 533 i 2020 og 512 i 2030 (kilde: SSB). Dette er statistiske beregningsmodeller for landet totalt sett som ikke tar hensyn til lokale forhold som at Rogfast-forbindelsen vil komme rundt år 2020 eller hvordan forholdene med boplikt vil kunne påvirke situasjonen. Det mest realistiske for Kvitsøy er å konkludere med at situasjonen i forhold til fremtidig befolkningsmengde er usikker, og at utviklingen må følges nøye fra år til år. En aktiv satsing og markedsføring av kommunen som attraktiv bostedskommune vil kunne påvirke situasjonen, men i hvor stor grad dette er ønskelig er et valg som kommunens politikere må ta.

En befolkning med mange unge familier og små barn er det optimale for et levende og framtidsrettet samfunn. Fødselskullene i Kvitsøy har vært noe lave de senere årene, og vil kunne føre til at elevtallet går ned i skolen i kommende 12-års periode. Kommunen har satt et mål om 700 innbyggere innen 2022. Man kan også sette mål om antall barn i skolen og satse aktivt på at unge familier skal flytte til kommunen. Et mål om 100 barn i skolen og rundt 10 barn i hvert klassetrinn er kanskje det optimale både for skolen og Kvitsøy som samfunn i fremtiden.

Boplikten i Kvitsøy

Kvitsøy kommune ønsker at de boligene som finnes i kommunen fortrinnsvis skal brukes av innbyggere som er fastboende, og som dermed bidrar både økonomisk og sosialt til å opprettholde lokalsamfunnet. Forskrift om nedsatt konsesjonsgrense eller nullgrense ble innført i kommunen i februar 1981 for å hindre at helårsboliger blir omgjort til fritidsboliger. Målsettingen med bopliktregelverket er også å hindre at landbruksarealer i for stor grad blir omgjort til utbyggingsformål, samt sørge for at boligene ikke får en så høy verdiøkning at det blir vanskelig for unge familier å bli fastboende.

I 2004 etter endringer i konsesjonsloven søkte kommunen departementet om at "nullgrensen" også skal gjelde eiendommer som ikke er tatt i bruk som helårsbolig, herunder eiendom med bebyggelse under oppføring, i områder som i reguleringsplan etter plan- og bygningsloven er regulert til boligformål, og slik utvidelse ble vedtatt. I 2006 utarbeidet kommunen en brosjyre med oversikt over de viktigste bestemmelsene i sammenheng med "nullgrensen" og det ble laget et regelverk for hvordan boplikten skulle håndteres.

Dagens bopliktregelverk innebærer at det er boplikt på alle eiendommer regulert til boligformål. Alle gårdsbruk i kommunen er som øvrige gårdsbruk i Norge pålagt fem års bo- og driveplikt etter odelsloven. Unntatt fra boplikten er dermed kun et fåtalls boligeiendommer i LNF områdene, samt områder regulert til fritidsbebyggelse. Eiendommer

regulert til boligformål (farget gult på kommuneplankartet) kan således ikke selges fritt i markedet til fritidsformål. For å få tinglyst et salg på disse eiendommene må kommunen bekrefte overfor tinglysningen at bopliktregelverket er hensyntatt. Det er likevel noen unntak fra denne regelen bl.a. for ektefelle eller slektninger som arver en eiendom, og man har kunnet søke om kortvarige fritak fra boplikten dersom dette er begrunnet i særskilte personlige behov. Man kan også leie ut deler av boligen for å opprettholde bopliktkravet. Unntaket for slektskap i regelverket medfører at en ganske stor del av kommunens boligmasse som er regulert til boligformål likevel brukes til fritidsformål.

Folketallsutviklingen i Kvitsøy er relativt stabil, men andelen boliger som blir tatt i bruk som fritidsbolig har vært økende. Dette er kanskje et like stort problem i dag som det var for 30 år siden da bopliktregelverket ble innført, noe som indikerer behov for en skjerping av regelverket dersom man skal ha noen merkbare effekter av det.

Nye endringer i konsesjonsloven som ble gjort gjeldende 1.7.2009 gir muligheter for å stramme inn regelverket. Forskriften kan nå omfatte ubebygde tomter gitt at de er regulert til boligformål, og konsesjonsfriheten på grunn av slektskap kan settes ut av kraft. Adgangen til å søke fritak for boplikten er også opphørt, noe som medfører at den som ikke kan oppfylle boplikten må søke om konsesjon. Kompetansen til å innføre nye regler ligger hos departementet etter anmodning/søknad fra kommunen.

Det er etter hvert få kommuner i Norge som fremdeles har boplikt og mange setter spørsmålsteget ved om denne sterke inngrepen i menneskers frihet har noen hensikt i det hele tatt. Det er uenighet om boplikten tjener det formålet den er ment å skulle tjene, og EU domstolen har i en rekke saker slått fast at boplikt er i strid med EU's krav om fri flyt av kapital.

Det er også en utfordring for kommunen å kunne kontrollere og håndtere regelverket. I Rogaland er det bare Forsand og Kvitsøy som fremdeles har boplikt, og i store utkantkommuner som bl.a. Suldal og Hjelmeland har man funnet det fornuftig å oppheve boplikten og se med mer positive øyne på at kommunens mindre gårdsbruk og bygninger blir tatt i bruk til fritidsbolig, da disse skaper inntekt og aktivitet i kommunene.

Om dette er det rette valget å ta også for Kvitsøy med sine begrensede landarealer, har blitt diskutert og vurdert i forbindelse med kommuneplanarbeidene. Kommuneplanutvalget har funnet at Kvitsøy med sine strandeieendommer og nære beliggenhet til Stavangerområdet, og med Rogfastforbindelsen nær forestående, kan bli et svært attraktivt marked for fritidsbebyggelse dersom man opphever boplikten. Dette vil kunne medføre en sterk prisstigning på eiendommer, med fare for at eiendommer blir kjøpt opp av kapitalsterke personer og bedrifter, og at unge med tilknytning til kommunen dermed får redusert mulighet for å kjøpe boligeiendom. Dette er en utvikling som er lite ønskelig, da man ønsker at Kvitsøy skal være et levende samfunn med unge familier, en aktiv skole og barnehage, og et aktivt samfunnsliv. Kommuneplanutvalget har besluttet å ikke gjøre noe med dagens regelverk, men overlater til det kommunestyret som trer i kraft etter valget høsten 2011 å ta stilling til om regelverket skal endres på noen måte.

Boplikten er et verktøy for å styre ønsket samfunnsutvikling, samtidig som det er en sterk inngripen i menneskers rådighet og privatliv. Det vil imidlertid kunne sikre at unge fra Kvitsøy kan ha bedre muligheter til å bosette seg i hjemkommunen, og dagens kommuneplanutvalg mener dette er viktigere for lokalsamfunnets eksistens enn at eiendommer skal kunne selges til høystbydende i et fritt marked.

Noe som kan tale for å oppheve boplikten i fremtiden, er at skillelinjene mellom bosted, feriested og arbeidssted viskes mer og mer ut. Mennesker blir mer mobile og globale, og mange kan arbeide der det passer via internett og audiovisuelle hjelpemidler. Stavangerområdet med sin oljenæring er mer internasjonal enn de fleste andre områder i Norge, og mange jobber helt eller delvis i utlandet i perioder. Det vil være negativt om innbyggere fra Kvitsøy ikke skulle kunne ta del i dette internasjonale arbeidslivet uten å måtte bli nødt til å selge sine eiendommer, fordi bopliktregelverket er så strengt. Mange velger også å ha større eiendommer i mer rurale områder der storfamilien samles i helger og ferier, mens de har en mindre leilighet i byen der de arbeider på ukedagene. Andre velger motsatt, de bor og arbeider i landlige omgivelser i distriktene, men velger å kjøpe seg "fritidsbolig" i form av en leilighet i byen eller i varmere strøk av verden. Hvilken kommune en egentlig skal skatte til i et slikt system kan være vanskelig å avgjøre, da det kan innebære en utfordring å planlegge hvilken kommune en skal være minst 50 % av nettene og være bosatt i, og dermed ha rettigheter til å få utført offentlige tjenester i.

Om det vil være behov for boplikt for å styre utviklingen etter Rogfast er også et spørsmål. Tidsavstanden til Stavanger vil da bli ca. 20 minutter, og Kvitsøy kan bli et av Stavangerområdet beste vestkantstrøk. Om Kvitsøy kommer til å bestå som egen kommune etter Rogfast gjenstår også å se.

Dette er forhold som det nye kommunestyret må vurdere når de skal velge hvilket regelverk Kvitsøy skal ha for boligeiendommer i fremtiden.

2.4 Næringslivet i Kvitsøy

Kvitsøy er et maritimt samfunn der det som skjer på og i havet setter sitt preg på aktivitetene og hverdagen til de fleste. Folket på Kvitsøy har lang erfaring i å beherske kreftene som råder på havet og de ressursene som finnes der, og det har gjort dem dyktige i næringer som har med fiske, sjøfart og havbruk å gjøre. Det mest kjente symbolet på Kvitsøy er det gamle fyrtårnet som viser vei for skipstrafikken langs kysten av Rogaland. I Kvitsøy har det i flere århundrer vært losere som har tilbudt å vise vei for de sjøfarende. Slik er det også i dag med Kystverkets moderne overvåkingssentral og losformidlingsstasjon i Ydstebøhavn.

Næringslivet i Kvitsøy har tradisjonelt vært basert på fiskeri og landbruk slik som mange steder langs Norskekysten. Fiskerbonden som hentet sitt utkomme fra havet, men som i tillegg var selvforsynt med mat, klær og brensel fra det som en liten gård eller åkerlapp kunne tilby, var den vanlige levemåten for noen 10 år tilbake. Primærnæringene landbruk og fiskeri har i hele etterkrigstiden fått mindre og mindre betydning når det gjelder sysselsetting, og i dag har de fleste sitt yrke innen industri og servicenæringer.

Slik er det i hele den vestlige verden og slik er det også på Kvitsøy.

2.4.1 Landbruksnæringen

Kvitsøy har begrensede landbruksarealer i forhold til mange av de større kommunene i Rogaland. Det er få dekar fulldyrka areal, og det meste av landbruksarealene er kun egnet til beite. Antallet aktive gårdsbruk har blitt færre de siste årene, og landbruket spiller i dag en liten rolle når det gjelder både sysselsetting og bosetting.

Landbruket spiller imidlertid fremdeles en viktig rolle som forvalter av kulturlandskapet. På Kvitsøy er det fire bønder som driver med melkeproduksjon på heltidbasis, to som driver med ammekyr, 11 bønder som har sauedrift som deltidsvirksomhet, og en som driver med gris. Deltidsbønder har gjort Kvitsøylam til et merkevareprodukt, samtidig som sauedriften er viktig for forvaltning og vedlikehold av kulturlandskapet.

Sauer på Kvitsøy. Foto: Kvitsøy kommune

Da arealene for landbruksdrift er begrensede på Kvitsøy har bøndene tatt i bruk også de mange små ubebodde øyene til beiteland. De fleste øyene er sameier, og det er utviklet et eget verdi- eller rettighetssystem der verdienheten kalles "gras". Det er ukjent hvor gammelt dette systemet er, men det har vært gjeldene for holmane siden 1800 tallet. Dette er gamle retter for hvilken eiers dyr som kan være i de ulike holmene. Det er et spesifikt system med navn på holme og antall dyr som kan beite der. 1 "gras" = verdien av å ha en sau på en holme en sommersesong. De ulike brukene kan ha "grasretter" i flere holmer. Det var også et tidligere system som "måker" og "landslodd". Kvitsøy kommune bør på sikt sørge for å få dette rettighetssystemet/eierandelene registrert i matrikkelen. I dag er de fleste øyene oppført som uregistrerte sameier.

Da holmene i Kvitsøy helt opp til våre dager har blitt beitet i sommerhalvåret, og da fugl også har disse holmene som viktig hekkeområde har det utviklet seg en fauna og flora på øyene som er særegen. Det er viktig å ta vare på dette biologiske mangfoldet som de ubebodde øyene rundt Kvitsøy representerer. En fortsettelse av den sambruk som bønder, fugleliv og planteliv har hatt i årtider er en forutsetning for å beholde dette særegne kystlandskapet.

Landbrukskontoret i Sandnes har i samarbeid med kommunen og bønder startet et planarbeid for utarbeidelse av Strategiplan for tiltak i landbrukets kulturlandskap 2011-2018. Det gamle beitesystemet på holmene og andre viktige forhold å ta vare på i landbrukets kulturlandskap blir gjennomgått i denne planen. Landbrukskontoret samarbeider også med bønder i Kvitsøy og fylkesmannens miljøvernmyndigheter for å utarbeide en skjøtselsplan for holmene, der en vurderer tiltak med brenning, brygger og båtfester for ilandstigning m.m.

Landbrukskontoret arbeider også med en forvaltningsplan for grågås, da bestanden av grågås i Kvitsøy har økt kraftig de siste årene, og er blitt et problem for bøndene ved at de beiter ned markene.

Det er bøndene som driver med melkeproduksjon som har størst aktivitet og sysselsetting på gardsbrukene. Det har vært viktig å beholde dette antallet melkebønder slik at en får melkebilen til å komme til kommunen hver dag for å transportere melk til meieriet på fastlandet. For disse bøndene som driver en arealkrevende produksjon er det også viktig å sørge for at det er nok landbruksarealer for å kunne opprettholde driften. Det bør legges hensynssoner på de beste fulldyrka arealene både på Nordbø, Meling og andre steder i kommunen for å sikre levevilkårene for heltidsbøndene.

Det er også bønder som driver med sau i kommunen. Sauedriften er ikke så avhengig av fulldyrka areal og man kan ha en produksjon på beitearealer med lavere kvalitet. «Kvitsøylam» har blitt et innarbeidet begrep for en lammekjøttproduksjon av høy kvalitet.

Verdiskapningen fra landbruket på Kvitsøy er ca. 6 millioner kr.

Kvitsøy er med i veterinærvakten for Stavanger området med smådyrvakt på omgang mellom dyreklinikker i området, og med klinisk veterinærvakt for produksjonsdyr og hest.

2.4.2 Fiskeri og havbruk

Fiskerivirksomhet var tidligere den næringen i Kvitsøy som sysselsatte flest innbyggerne. Det var 30-40 fiskeskøyter tilhørende Kvitsøy i 1950-årene, og i 1960 var det 145 registrerte fiskere. Hummerfiske for eksport har pågått fra Kvitsøy helt siden 1600-tallet, og fra 1892-1949 ble det bygget fem hummerparker på Kvitsøy for å mellomlagre hummeren som skulle selges til eksport. Kvitsøy var i en periode senter for hummeromsetningen fra Rogaland der hummer også fra omkringliggende kommuner ble fraktet hit for mellomlagring før salg til eksport.

De store sildefiskeriene på 1800-tallet og fra 1900-1960 var også viktige for samfunnsutviklingen på Kvitsøy. Særlig i den siste sildeperioden ble mange sjøhus, kaianlegg og sildekummer anlagt. Brislingfiske har også vært viktig med utvikling av hermetikkindustrien i Stavangerområdet, og også Leiasundet fikk sin hermetikkfabrikk i 1920.

Da bestandene av både hummer, sild og brisling ble redusert, fikk mange fiskerisamfunn på Vestlandet en alvorlig knekk på 1960-tallet. Mange dro til Amerika, men noen fattet også interesse for et annet råstoff som havet gav, nemlig reke. Flere fiskeskøyter ble ombygget på 60-tallet, og et nytt og godt rekefelt vest av Kvitsøy kom i aktiv bruk, i tillegg til feltene på Revet og Norskerenna. Det finnes også et rekefelt i nordøstre deler av kommunen ved Eime. Rekemottaket

var i Sirevåg, men etter hvert ble det drevet rekemottak i regi av Rogaland Fiskesalgslag også på Grønningen og det var en rekefabrikk i Ydstebøhavn. Også Kvitsøy Preservering i Leiasundet tok i mot reker en tid. Mange drev i denne tiden kombinasjonsfiske med reker og skitfisk som ble levert til oppmaling, og Leiasundet hadde i sin tid sildoljefabrikk på Stevelsholmen.

Kystfisket etter makrell, sei, torsk og andre fiskeslag pågår enda fra Kvitsøy, og flere kystfiskere er dyktige på denne aktiviteten som sikrer fersk fisk både til lokalbefolkning og for levering til andre steder. Høsting av tare foregikk også fra 1960-tallet, med eget taremottak på Hellesøy i Leiasundet i en periode.

Fra Hummermuseet som viser Kvitsøys fiskerihistorie. Foto: Kvitsøy kommune

Havbruk og oppdrett er nyere næringer som benytter ressursene i havet på en annen måte. I dag er lokalene til sildoljefabrikken på Stevelsholmen i Leiasundet overtatt av Grieg Seafood AS som har konsesjon for oppdrett av laks øst av Kråkøy. Her holder også Kvitsøy Edelskjell som produserer Kamskjell og flatøsters til. Norwegian Lobsterfarm leier lokaler av kommunen i hummermuseet på Grønningen og utenfor står verdens første tank med landbasert oppdrettshummer. Kvitsøy Edelskjell har tatt i bruk den ene av de gamle hummerparkene til sin produksjon.

Havbruksplanen for Kvitsøy, skrevet av Rogalandsforskning (IRIS) i 2002, konkluderer med at grunne farvann rundt Kvisøy bør benyttes til hummer og skjell produksjon, og at de dypere sundene kan være egnet for lakseoppdrett. Havbruksplanen er snart 10 år og bør revurderes, særlig med tanke på å avdekke eventuelle arealbrukskonflikter i forhold til naturlige bestander i sjøområdene. Dette er også særlig aktuelt da fylkesplanen for oppdrett nå konkluderer med at det er ønskelig å flytte eksisterende oppdrettsanlegg i indre fjordstrøk ut mot de ytre fjordområdene i fylke, der det er bedre strømningsforhold og mindre konflikter i forhold til opprinnelige laksestammer m.v.

Skjærgården og sjøområdene rundt Kvitsøy er spesielt godt egnet som oppvekstområde for hummer, da det er store grunne områder rundt de mange øyene, og en dyp renne rundt som gjør at hummeren ikke forsvinner ut av området. Forskning på hummer har pågått på Kvitsøy siden slutten av 1800-tallet, og i senere tid har Tiedemanns prosjektet fra 1985-86 og PUSH programmet fra 1990-1998 der det ble satt ut hummer, videreført dette arbeidet. Forskningsarbeidet til Norwegian Lobsterfarm der man i 2010 kunne tilby verdens første oppdrettshummer for salg på verdensmarkedet, er en moderne videreføring av Kvitsøys hummertradisjoner.

Kvitsøy har få aktive fiskere i dag. Pr. 1.1.2010 hadde Kvitsøy 18 sysselsatte i fiskerisektoren som omfatter både fiskeri og oppdrett. Dette er en nedgang fra 1.1.2000 da Kvitsøy hadde 19 sysselsatt i fiske og fangst, og 3 innen fiskeoppdrett. Kvitsøy kommune kjenner til 5 kystfiskere med bosted og virksomhet i kommunen pr. 1.1.2011.

Fiskerivirksomheten har satt tydelige spor i Kvitsøy samfunnet med bygging av sjøhus, havneanlegg og fabrikker. Selv om fiskemottakene er flyttet til mer moderne og sentrale steder, og det er få aktive fiskere igjen, kan man fremdeles

kjenne preget av fordums aktiviteter når man beveger seg i de gamle havnene i Leiasundet og Ydstebøhavn. Hvordan skal man ta hensyn til disse historiske sporene når det skal lages planer for fremtidens samfunn? Hvilken arealbruk skal en tillate langs de gamle havneområdene i Ydstebøhavn og Leiasundet der store deler av bebyggelsen allerede er regulert til spesialområde bevaring? Skal Kvitsøy beholde de gamle fiskerihavnene og anleggene i tilfelle fiskeriene tar seg opp igjen og nedfiskede bestander øker, eller skal en bruke anleggene til moderne fiskeoppdrett, havner for fritidsbåter, fritidsboliger eller annet? Det er mulig Kvitsøy kan bli mer sentral i fiskerisammenheng enn noen gang når man får landfast vegforbindelse via Rogfast. Er det da rett å tillate at Grønningen og andre fiskerihavner får en annen bruk? Dette er sentrale problemstillinger som man bør ha i tankene når strategier for fremtidens Kvitsøy skal lages og kommuneplanens arealdel skal revideres.

2.4.3 Sekundærnæringene – industri, bygg og anlegg.

Fiskeriene skapte mottak og fiskeforedlingsfabrikker i Ydstebøhavn og Leiasundet. De fleste av disse har liten aktivitet i dag. I dag foregår industrivirksomheten hovedsakelig på Vollsøy Industriområde. Dette industriområdet ble utviklet av kommunen sammen med det første boligfeltet i kommunen på 1970-tallet.

I dag har Kvitsøy en fabrikk som produserer spesialdesignede vinduer, dører og trapper, bl.a. til restaurering av eldre boliger. Bedriften er en videreføring av et båtbyggeri etablert allerede i 1860-årene og har ca. 15 personer ansatt. En annen virksomhet driver med slip og båtbyggeri, og bygger båter i glassfiber/plast og driver med reparasjon og vedlikehold i tillegg til salg av maritimt utstyr. På Vollsøy finnes også en pakkingsfabrikk som sysselsetter 3 personer, og et turistanlegg med kafe og utleieleiligheter som sysselsetter rundt 2 personer. En maskinentreprenør har egen avdeling på Kvitsøy, og flere byggmestere driver sin virksomhet fra kommunen.

2.4.4 Tjenesteytende næringer.

Handel og lokal tjenesteyting.

Butikken, eller landhandelen, er selve livsnerven i små øysamfunn. Coop-butikken i Ydstebøhavn er svært viktig for at Kvitsøy skal kunne eksistere som levende samfunn, men lokalitetene midt i den gamle trehusbebyggelsen er trange, og gir lite rom for utvidelsesmuligheter. Gjennom flere år har man derfor sett etter en ny byggetomt for butikken. Gjennom reguleringsplanen for Melinggarden settes det nå av en tomt for butikk/servicesenter og torg i nederste del av planområdet. Tomten eies av kommunen, og lokaliseringen nær den gamle bebyggelsen er gunstig ved at sentrumsfunksjoner fremdeles kan beholdes i tilknytning til det gamle senteret. Gjennom kommuneplanarbeidet og videre detaljreguleringsplan vil det bli vurdert hvilke andre servicefunksjoner det kan være aktuelt å flytte til dette servicesenteret, og det må det også vurderes hva den gamle forretningstomten skal kunne brukes til i fremtiden.

SR-bank har egen avdeling i Ydstebøhavn med åpningstider to dager i uken. Posten har eget kontor med åpningstid 1 time hver dag, i tillegg til landpostbud som henter og bringer post til virksomheter og beboere. I Ydstebøhavn finnes også et galleri, en gavebutikk og kiosk som holder åpent i gjestehavna om sommeren.

Turistsenteret på Vollsøy har 15 rorbuer/leiligheter og båter for utleie, og driver restaurant/ kafe med faste åpningstider i sommerhalvåret. En bonde leier ut 3 fritidsboliger.

Det selges fisk og reker på bestilling fra 2 virksomheter.

Senderen – Norkring

Norkring er en del av Telenor systemet og har for tiden 3 ansatte ved senderne på Kvitsøy. Norkring har et sendernet for kringkasting av radio og selger også kapasitet for overføring av lyd, bilde og data på ulike frekvenser og systemer. Med kortbølgesenderne på Kvitsøy og i Sveio dekkes nær sagt hele jordkloden med radiosignaler.

Kvitsøy trafikksentral

Kvitsøy Trafikksentral er en statlig institusjon drevet av Kystverket og Samferdselsdepartementet, og er den nest største arbeidsplassen i kommunen med 35 ansatte. Sentralen er en av 4 kystsentraler i Norge som vokter skipstrafikken langs kysten. I tilknytning til trafikksentralen er det bygget ut et nett av radarer som kan overvåke båter langt unna, og sentralen på Kvitsøy kontrollerer trafikken fra Bømlafjorden i nord til Jærens rev i sør.

Sentralene skal sikre beredskapen langs kysten, og er viktige for å fange opp skip som er i nød og for å overvåke eventuell ulovlig virksomhet. Kystsentralene ble etablert etter at utredningene om miljø sikkerhet i seilingsleder og farleder ble utført på begynnelsen av 90-tallet, og sentralen på Kvitsøy sto ferdig bygget i 2000. Kystsentralene har avverget mange ulykker og er viktige for sikkerheten og forebygging av miljøkatastrofer. Trafikksentralen på Kvitsøy driver også losformidling og dirigerer og formidler losbåtene i Tananger og på Karmøy.

Kyststrekningen rundt Kvitsøy er en av de mest trafikkerte i Norge. Trafikken består av ferjer og hurtigbåter som trafikkerer mellom sørfylke og nordfylke, transport av gass og råstoff til de store industrivirksomhetene på Kårstø, Karmøy og Sauda, trafikk til oljeterminalen i Risavik havn, Stavanger og Sandnes havner, og trafikk innen Haugesund og Karmøy havnedistrikt. Gjennomgangstrafikk for hele Vestlandet og kysten nordover passerer også Kvitsøy.

Kvitsøy har et rikt og aktivt næringsliv om man ser det i forhold til størrelsen på kommunen. Arbeidslivsstatistikken viser sysselsatte i mange ulike næringer. Flest ansatte har Kvitsøy i transport og kommunikasjonsnæringen og i bygg og anlegg. Den korte avstanden til Stavangerområdet, som gjennom mange år har vært Norge sterkeste vekstområde, gjør Kvitsøy lite sårbar i forhold til næringslivet slik situasjonen er i dag, men dette kan bli endret i fremtiden.

2.5 Kommunikasjoner og infrastruktur

Gode kommunikasjoner og infrastruktur er avgjørende for en god samfunnsutvikling. Kvitsøy ligger midt i skipsleia og er sentralt plassert på Sør-Vestlandet i forhold til sjøen som var transportåren i eldre tider. Dette øysamfunnet midt i den vide Boknafjorden fikk imidlertid sent moderne kommunikasjoner som bilveg og vannforsyningsnett, og det vil enda gå 10 år før kommunen får fastlandsforbindelse gjennom Rogfastprosjektet. Når det gjelder utbygging av kommunikasjoner og infrastruktur er Kvitsøy for en stor del avhengig av prosjekter som finansieres og settes i gang av storsamfunnet. Kommunen er også for liten til å bygge ut og drifte det meste av infrastrukturen i egen regi, og har derfor inngått samarbeid med nabokommuner om det interkommunale selskapet IVAR som har ansvaret for vannforsyning, renovasjon og avløpsnettet.

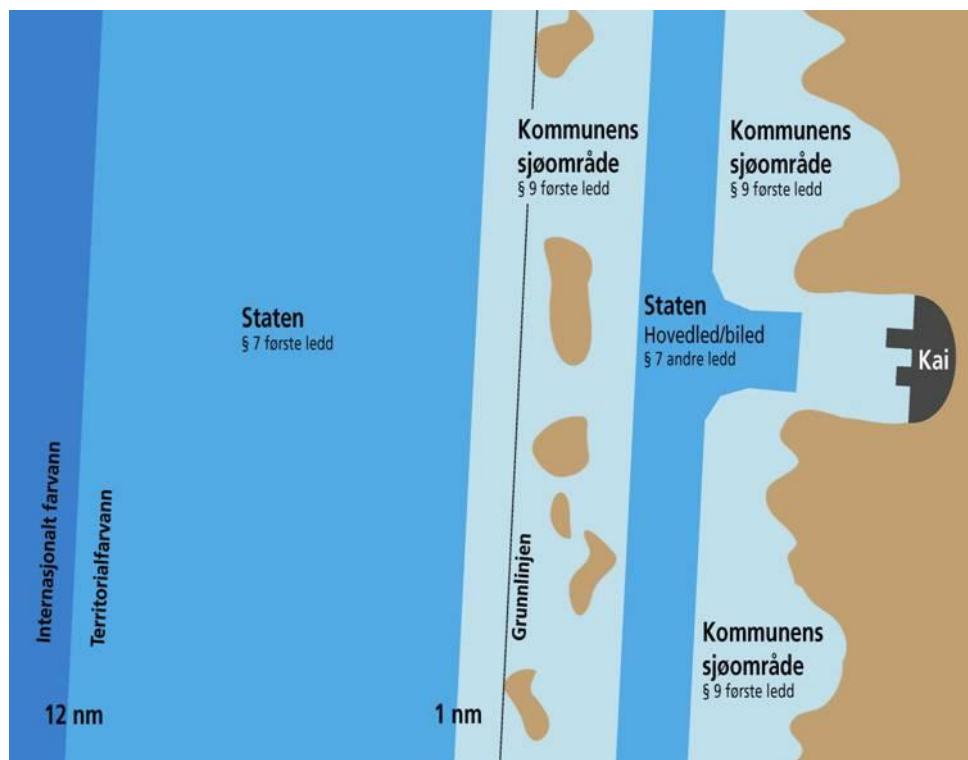
2.5.1 Havner, farleder og sjøtransport

Kvitsøy deltar ikke i noe interkommunalt havnesamarbeid, og frem til 1.1.2010 var det Kystverket i Haugesund som fungerte som havnemyndighet og behandlet saker etter havne- og farvannsloven i Kvitsøy. Kystverket eier/forvalter også noen av de gamle havnene i kommunen, og dette gjelder Gamlekaien i Ydstebøhavn, kaien innerst i Skjærastraen, og den gamle hovedkaian i Leiasundet.

Med den nye havne- og farvannsloven som trådte i kraft fra 1.1.2010 er ansvaret som havne- og farvannsmyndighet overlatt til den enkelte kommune. I Kvitsøy er ansvaret for saksbehandling etter havne- og farvannsloven lagt til sektor for plan og utvikling, med rådgivning fra Kystverket i Haugesund i en overgangsperiode.

Fordelingen av forvaltningsansvar og myndighet i sjø og havområder er endret i den nye havne- og farvannsloven, og fordeles mellom stat og kommune. Staten v/ Kystverket har ansvaret i hovedleder og bileder og i sjøområdene som ligger fra 1 til 12 nautiske mil utenfor grunnlinjen (territorialfarvann).

Kommunene har ansvaret i sjøområdene som ligger ut til grunnlinjen med tillegg av 1 nautisk mil utenfor, samt i lokalleder og havneområder. Se figuren nedenfor.

Fordeling av forvaltningsansvar og myndighet etter ny havne- og farvannslø. Kilde: Kystverket

Rundt Kvitsøy ligger hovedleden vest av Kvitsøy. Der ferja går i sundet mellom Kråkøy og øyene sør for Eime, samt seilingsleden inn til ferjekaien er en biled hvor også staten har ansvaret. Kommunen har ansvaret i øvrige havner og seilingsleder.

Fyrlykter og andre navigasjonsinnretninger (lanterner, overretter, staker og jernstenger m.m.) er fremdeles Kystverkets ansvar. De mange gamle vardene og stakene i Kvitsøy er en del av historien til øykommunen som burde blitt tatt vare på.

Kvitsøys mest sentrale havn og selve inngangsporten til kommunen er ferjekaien i Vollsøy som staten/fylkeskommunen har ansvaret for å drifte. Den gamle ferjekaien vil sannsynligvis bli omklassifisert som kommunal havn og vil bli overtatt av Kvitsøy kommune fra 2011.

Gamlekaien i Ydstebøhavn var hovedkaien i kommunen fra den ble bygget i 1913 til 1970-tallet før ferjekaien på Vollsøy ble bygget. Dette var da anløpsstedet for skyssbåten eller "Dampen".

Kystverket har eieransvaret for kaien i dag, men kommunen driver den som gjestehavn og vurderer å overta eieransvaret for kaien på sikt. En felleskai eller offentlig kai finnes også i Leiasundet og i Skjærastraen med tilsvarende retter som for Gamlekaien i Ydstebøhavn.

Kommunen eier også kaier rundt Hummermuseet på Grønningen, og det er tilrettelagt for en naturhavn i sørvestre del av friområdet Grønningstraen. Friluftsrådet har i samarbeid med kommunen satt ut en rekke båtfester innen dette kommunale friområdet, og det er meningen å tilrettelegge noe med benker og brygger for at båtfolket i regionen skal kunne benytte tilbudene i friområdet sammen med Kvitsøys befolkning. Det finnes også en rekke andre mindre kaier både i offentlig og privat eie i Kvitsøy. Vedlegg 4 gir en oversikt over disse.

2.5.2 Ferjedrift, hurtigbåt og kollektivnettet til Stavangerområdet.

Kvitsøy har i dag kommunikasjoner med fastlandet via ferja Fjordvegen som går i sambandet Mekjarvik, Kvitsøy, Skudeneshavn. Det er åtte avganger daglig mellom Kvitsøy og Mekjarvik, og fire avganger daglig mellom Kvitsøy og Skudeneshavn. Ny ferjekai ble bygget i 2010 og nytt venterom på ferjekaien vil bli oppført i løpet av 2011.

Fra åpningen av ny ferjekai våren 2010. Foto: Kvitsøy kommune

Hurtigbåten "Pendleren" har to avganger mot Mekjarvik og Stavanger sentrum hver morgen, og en avgang fra Stavanger sentrum mot Kvitsøy om ettermiddagen tilpasset pendlerne fra Kvitsøy. Båten har også en avgang fra Stavanger hver morgen som går innom Mekjarvik, og retur om ettermiddagen tilpasset de som pendler til Kvitsøy.

Til de fleste ferjeavgangene er det bussforbindelse mot Stavanger, men noen avganger mangler dette. Kvitsøy har i en tid vært uten transportmuligheter som buss og taxi. Fra 1. april 2011 ble det startet opp drosjevirkosomhet der alle typer kjøring skal tilbys, inkludert kjøring av Helsebil og bussruter. Bestillerordningen på ferja har for liten kapasitet i forhold til behovet for biler fra Kvitsøy på enkelte avganger, og det arbeides for å forbedre dette.

2.5.3 Fylkesveger og kommunale veger

Vegnettet på Kvitsøy består av 6,5 km fylkesveg og ca 1,6 km kommunale veger, i tillegg til private veganlegg. Fylkesvegen mellom ferjekaien og Ydstebøhavn er i rimelig god stand med gang- og sykkelveg på hele strekningen fra ferjekaien til skolen og frem til Kombisenteret. Det er ingen bred veg som er bygget, men bredde og standard på vegen er tilpasset den trafikkmengden som bruker vegnettet. Det at fylkesveien har en maksimal bredde på ca. 8 meter sikrer også at farten er begrenset, og bidrar således til at trafikksikkerheten er rimelig god, selv om det muligens er behov for å bedre trafikksikkerheten på denne fylkesvegen. Standarden på vegnettet fra skolen mot Leiasundet er imidlertid i en dårligere forfatning. Hensynet til valg av trase for Rogfast har gjort at tiltak og oppgraderinger i denne delen av kommunen ikke har blitt prioritert. Det er satt av en hensynssone mellom kirkekrysset og Meling til alternative Rogfasttraséer.

Ydstebøhavn med Grønningen og Rossøy i forgrunnen. Foto: Kvitsøy kommune.

Vegen gjennom tettstedet Leiasundet og broene mellom Hellesøy og og Krossøy vil ikke bli berørt av Rogfast, med det kan være behov for tiltak langs denne vegstrekningen. Særlig er situasjonen vanskelig der fylkesvegen ender ved den gamle skyssbåtkaien i Leiasundet. Dette er også stedet der turister som skal besøke kommunens viktigste turistattraksjon Steinkorset parkerer, og både beredskapssituasjonen og parkeringsforholdene her er dårlige.

De aller fleste vegstrekningene i Kvitsøy er fylkesveger. Fv. 551 går fra Ferjekaien på Vollsøy til Ydstebø. Fv. 552 går langs Skjærastrandvegen fra Kombisenteret til Fotballbanen. Fv. 553 går til Haaland. Fv. 554 går til Nordbø. Fv. 555 går fra krysset ved aktivitetshallen til Leiasundet. Det finnes gang og sykkelveg langs fv. 551 mellom ferjekaien og kombisenteret, og langs fv. 555. fra krysset ved hallen frem til skolen. Etter forvaltningsreformen/omorganiseringen fra 1.1.2010 er det Rogaland fylkeskommune som har forvaltningsansvaret for fylkesvegene. Ansvaret for vedlikehold ligger fremdeles hos Statens Vegvesen.

Fastlandsforbindelse gjennom Rogfast vil prege Kvitsøy på mange måter i fremtiden. Planer for kryssing av Boknafjorden har vært til vurdering av veimyndighetene i over 25 år, og selve Rogfastprosjektet har vært under planlegging de siste 10 årene. Prosjektet er nylig kommet med i Nasjonal Transportplan med planer om byggestart i 2014 og ferdigstilling i 2018 – 2020. I gjeldende kommuneplan er det tegnet inn tre alternative traseer for Rogfast. Høsten 2009 ble kommunedelplan for Rogfast med valg av trase 1b med mindre justeringer vedtatt i kommunestyret. Det ble samtidig vedtatt at traseen for selve innfartsvegen mot Ydstebøhavn skal avklares senere, ved behandling gjennom egen reguleringsplan som fremmes av Statens Vegvesen. Det er foreløpig tre alternative innfartsveger som vurderes på strekningen fra Kirkekrysset mot Ydstebøhavn. Et alternativ er nedenfor kirka, det andre alternativet er etter dagens trase forbi skolen, og det tredje alternativet er i en ny trase vest for skolen. De tre alternative traseene for innfartsveg illustreres i det nye kommuneplankartet.

Når det planlegges for fremtidens samfunn, er det også naturlig å tenke hvordan kollektivtransporten skal foregå etter Rogfast. Deler av befolkningen disponerer ikke egen bil, og vil være avhengig av kollektivtransport for å komme til og fra servicetilbudene både internt i kommunen og til arbeidsplasser og servicetilbud i Stavangerområdet. Utviklingen innen transportsektoren skjer raskt, og i dag vet vi ikke hva som vil være den mest gunstige og fornuftige transportmåten om 10-20 år. Mindre busser som kan bevege seg lett langs de smale veiene gjennom gamle Ydstebøhavn og Leiasundet, og som har god kommunikasjon med et overordnet kollektivnett på fastlandssiden, er kanskje det ideelle for Kvitsøy i fremtiden. Dersom kollektivsystemet blir så bra at det kan konkurrere med privatbilen, vil både pendlere og skoleungdom kjøre kollektivt til Stavangerområdet. Å få et fremtidig transportsystem til å fungere er en oppgave for regionale myndigheter. I forbindelse med fremtidig kommuneplanrullering må det vurderes hvor det er behov for busstopp, venterom, parkeringsplasser osv. slik at fremtidens kommunikasjonssystem vil kunne fungere på en best mulig måte.

2.5.4 Elektrisk kraft og el-nettet

Det er Lyse Energi AS som er kraftleverandør i Kvitsøy, og kommunen er medeier i kraftselskapet sammen med de andre kommunene i Sør-Rogaland. Lyse Elnett eier og driver strømmettet i kommunen. Strømforsyningen til Kvitsøy skjer via sjøkabler med spenning 22kV fra Randaberg kommune. Spenningen i Kvitsøy ble i 2005 endret fra 10kV til 22kV for å gi en bedre forsyningsikkerhet.

2.5.5 Vannforsyning og avløpsnett

Kvitsøy er et sårbart øysamfunn omgitt av sjø og hav på alle kanter. Både vanntilførselen og strømforsyningen kommer via rørsystem og kabler fra fastlandet. Utbygging av ledningsnett for vann og avløp på Kvitsøy er av relativt ny dato, med ferdigstillelse av vannledningen mellom Randaberg og Vollsøy på 1980-tallet. Det første avløpsnettet i kommunen kom ved utbygging av kommunenes første boligfelt på Vollsøy på 1970-tallet.

Kvitsøy kommune har de siste årene kunnet overføre flere og flere av VAR-tjenestene i kommunen til det interkommunale selskapet IVAR. Dette sikrer en kvalitet og service på disse tjenestene, som en ikke ville hatt mulighet for å tilby i egen regi. Det er laget en egen virksomhetsplan for VAR sektoren i kommunen, og IVAR har også de siste årene utarbeidet ledningskartverk for kommunen.

Avløpssystemet i Kvitsøy er i en særstilling ved at innbyggertallet er lavt og strømningsforholdene gode. De fleste boliger og hytter har derfor direkte utslipp med slamavskiller. De nye boligområdene Vollsøy og Naustvoll er knyttet til et renseanlegg med utslipp. På det nye boligfeltet på Longøy, samles avløpene før de renses og spillvannet slippes ut.

Ved fortetting i Ydstebøhavn og bygging av 50-70 nye boenheter på Melinggården vil den fremtidige forurensings-situasjonen for avløp i Ydstebøhavnområdet måtte vurderes. IVAR har foreløpig signalisert at de ser for seg et fremtidig ledningsnett for avløp i fylkesvegen mellom Ferjekaien på Vollsøy frem til Kombisenteret og i fylkesvegen langs Skjærastranden. Terrenget på Melinggården er slik at det er naturlig fall ned mot denne fylkesvegen. IVAR ser for seg en pumpestasjon i områdene rundt Kombisenteret, og at avløpet pumpes mot Vollsøy for rensing. På sikt vil avløp fra hele Ydstebøhavnområdet kunne knyttes til dette ledningsnettet. Avløps- og overvannsproblematikken i Ydstebøhavn område vil bli gjennomgått i forbindelse med utbygging av Melinggården.

Vannforskriftens bestemmelser skal gjennomgås i samarbeid med IVAR, og det skal vurderes nødvendige tiltak i forhold til overflatevann, grunnvann, brakkvann og kystvann og kommunens avløpssystem. Jfr. KST 22.6.10, sak 25/10 pkt. 5. Dette vil bli grundigere gjennomgått i forbindelse med kommunedelplan for energi-, miljø og klima, og i IVAR sin virksomhetsplan.

2.5.6 Fastlandsforbindelse via Rogfast i 2020?

Rogfastprosjektet mellom Randaberg, Kvitsøy og Bokn som er en del av strategien for en ferjefri kyststamveg langs Vestlandet er nå kommet med i Nasjonal Transportplan. Statens Vegvesen har opprettet utbyggingsavdeling for prosjektet, og det er et mål å starte bygging innen 2014 med ferdigstillelse rundt 2020.

For en mindre øykommune som Kvitsøy vil dette prosjektet kunne få store følger for samfunnslivet. Dette er endringer og utfordringer man må ta høyde for gjennom kommuneplanarbeidet både på kort og lang sikt. Prosjektets trase innen Kvitsøy kommune er for en stor del allerede avklart gjennom Kommunedelplan for Rogfast, vedtatt i kommunestyret høsten 2009, mens detaljering av traseen fra Kirkekrysset inn mot Ydstebøhavn og utforming av utfylte arealer i nordøstre del av kommunen gjenstår.

Det vil bli tatt ut enorme steinmasser fra berggrunnen under sjøen ved bygging av prosjektet, og Kvitsøy har fått tilbud om å bruke deler av disse massene å utfylle områder i sjø. Den nordøstre del av kommunen nord for Leiasundet er utpekt som hovedområde for steinfyllingene. Disse fyllingene vil kunne gi Kvitsøy sårt tiltrengte arealer. Gjennom kommuneplanarbeidet bør det tas stilling til om det er nye næringsområder, nye havneområder eller boligområder Kvitsøy trenger når landets minste kommune får nye arealer.

Prosjektet reiser også andre spørsmål, som hvordan fremtidens kollektivsystem til og fra Kvitsøy skal bli, hvordan arealene rundt ferjekaien skal brukes når ferjesambandet nedlegges osv. Vil Kvitsøy bli overstrømmet med

dagsturister i bil langs de smale veiene, og hva da med parkering og trafiksikkerhet? Vil det bli press på bønder, politikere og andre for kjøp av områder til utbyggingsformål, osv. Kvitsøy kommune har fått tildelt regionale utviklingsmidler (RUP-midler) til å utrede disse spørsmålene og andre planutfordringer videre gjennom stedsutviklingsprosjektet Ydstebøhavn etter Rogfast med forventet oppstart i 2012.

Statens Vegvesen, vil gjennom forslag til reguleringsplaner vurdere behovet for gang- og sykkelveger, parkeringsmuligheter, busslommer m.v. når dedetaljprosjekterer Rogfast traseen. En viktig oppgave for Kvitsøy kommune er å vurdere hva den gamle ferjekaien skal brukes til i fremtiden, samt konsekvenser for samfunnslivet generelt som følge av prosjektet.

Ferjekaien ble i 2010 opprustet med en større og mer robust kai, og kommunen har fått tilbud om å overta den gamle ferjekaien. Kommunen bygger også venterom i samarbeid med Statens Vegvesen, og det bør være et mål å finne en bruk av området som er fornuftig og samfunnstjenlig også etter 2020. Den nye kaien skal ha funksjon som beredskapskai i tilfelle ulykker i den lange Rogfast-tunnelen. Området kan i fremtiden også bli kommunens trafikkterminal der busser venter og der befolkningen parkerer sykler eller biler for å kjøre kollektivt til byen gjennom tunnelen. En ny gjestehavn i tilknytning til Kvitsøy Turistsenter er også et alternativ til fremtidig bruk.

2.6 Kulturlandskapet og kulturminnene i Kvitsøy

Kvitsøy er et av de områdene i Norge som ble først isfritt etter at innlandsisen som dekket Skandinavia gradvis trakk seg tilbake etter siste istid. Både det gamle navnet Aumar eller Oumum som man finner i Snorre og andre gamle historiske kilder, tyder på at øyriket har vært kjent lenge. Arkeologiske funn tyder også på at det foregikk menneskelig aktivitet her som jakt og fiske i yngre steinalder og at det sannsynligvis bodde folk her i Bronsealderen (1800-500 f.Kr.) Både kulturlandskapet og de rike kulturminnene i Kvitsøy representerer en uerstattelig ressurs som må tas vare på for ettertiden.

Hvit kvarts som man finner både på Higgelen og andre steder på øyene har blitt til Hviddingsø og videre til Kvitsøyane som er blitt til navnet på øyriket og kommunen i dag. Garden Hviding er den eldste, og dekket i tidligere tider sannsynligvis større deler av kommunen. Sagnet om Kong Hviding forteller om en konge som ble hauglagt på Krossøy. Gårdsanlegget på Hellesøy som er en del av garden Hviding er sannsynligvis fra folkevandringstid, og her finnes gravhauger, bautastein, flere hustuffer og en heller.

Kvitsøy er kjent fra skriftelige kilder siden Vikingtiden. Kvitsøy er nevnt i Snorre si "Soga om Olav den hellige, og forteller om et forlik mellom Olav Haraldson og Erling Skjalgsson ved steinkorset på Hvidingsøy i 1016. Hvilken rolle Kvitsøy spilte i denne viktige historiske perioden, da kristendommen for alvor gjorde sitt inntog i Norge og Norge ble dannet som nasjon, er fremdeles uklart. Den sentrale beliggenheten ved begynnelsen av seilingsleden langs Vestlandet, gjør at Kvitsøy og Leiasundet med det store steinkorset og den gamle steinkirken kan ha hatt en viktig funksjon på denne tiden.

I kulturminnedatabasen Askeladden er det 28 registrerte funn i Kvitsøy. Man finner kulturminner på øyene rundt Leiasundet, på Buøy, Kalvholmen, Rossøy, Meling og i Ydstebøhavn. Alle automatisk freda kulturminner vises på kommuneplankartet som båndlagte.

Det kan finnes kulturminner som ikke er registrert i kulturminnedatabasen eller som er kjent av fylkeskommunens kulturavdeling. Det kan derfor være behov for å gjøre videre undersøkelse av områder selv om arealbruken i kommuneplanen er avklart. I kommuneplanbestemmelsene må det stilles krav om utredninger ihht. kulturminnelovens § 9 ved reguleringsplan for områder som er avsatt til utbyggingsområde. Da det ikke finnes slike krav for LNF områdene, skal alle enkeltsaker i LNF områdene inn til fylkeskommunens kulturseksjon på høring på linje med saker som sendes fylkesmannen for vurdering i forhold til landbruk og miljø. Ved nye tiltak i arealdelen er det også krav om konsekvensutredning, og dersom det finnes kjente kulturminner skal en vurdere konsekvenser for kulturminnet som følge av tiltaket.

Kulturminner representerer en uerstattelig ressurs, og viktige forhold vedr. vår historie kan gå tapt om de ødelegges eller forringes. Kvitsøy har kulturminner av nasjonal interesse, som både Riksantikvaren og de regionale kulturminnemyndigheter er satt til å ivareta. Både kulturminnene av nasjonal interesse og kulturminner av mindre viktighet er en verdifull lokal ressurs som forteller noe om historien til Kvitsøy, og som er knyttet til identiteten til folket her. Kvitsøys innbyggere bør derfor være like opptatt av å ta vare på kulturminnene som sentrale myndigheter.

Det er ikke bare enkeltfunn eller mindre områder som er viktige i Kvitsøy. Hele landskapet og øyriket er fylt av historiske spor som viser en kystkultur som kan være flere tusen år gammel. Bebyggelsen i de gamle havnene Leiasundet og Ydstebøhavn slik vi ser dem i dag er fra slutten av 1800-tallet og fremover i tid, men det er trolig at gårder og bygninger er satt opp der det var hus også i eldre tider. Deler av bebyggelsen i Leiasundet og Ydstebøhavn er satt av som spesialområde bevaring med sterk grad av styring fra fylkeskommunen sine antikvariske myndigheter ved tilbygg, nybygg og endringer.

De historiske sporene er en ressurs og et særpreg for kommunen, samtidig som de også innebærer store utfordringer både for kommunen og lokalbefolkningen som eier eiendommer og bygninger. De 3 reguleringsplanene som sikrer vern som spesialområde er forholdsvis nye, og det vil kunne ta tid før eiere, kommune og antikvariske myndigheter får den samme forståelsen for å ta vare på bygningsarven.

Det er viktig at kulturminnevernet skjer i samarbeid og i forståelse med grunneierne, og det er viktig at kommunens kulturminner tas vare på, på en måte som gir mening også for kommunens innbyggere.

Formålet med kulturminnevern er nedfelt i kulturminnelovens § 1, 1. og 2. ledd og lyder som følger:

Kulturminner og kulturmiljøer med deres egenart skal vernes både som en del av vår kulturarv og identitet og som ledd i en helhetlig miljø- og ressursforvaltning. Det er et nasjonalt ansvar å ivareta disse ressursene som vitenskaplig kildemateriale og som varig grunnlag for nålevende og fremtidige generasjoners opplevelse, selvforståelse, trivsel og virksomhet.

Det er et ønske at Kvitsøy kommune kan finne en måte og samarbeide med grunneiere og regionale og nasjonale myndigheter på slik at intensjonene og målsettingene i kulturminneloven kan ivaretas.

2.6.1 Kulturminner i Kvitsøy

Kvitsøy har en lang og rik historie og mange viktige kulturminner å ta vare på. Noen kulturminner, gjenstander og bygninger varer ikke evig, og man kan ikke ta vare på alle spor og minner fra fortiden. Av og til kan andre samfunnsinteresser være så viktige at objekter må flyttes eller rives, eller gjenstandene er i så dårlig forfatning at det ikke har noen hensikt å ta vare på originalen. Noe skal imidlertid tas vare på, og man må da vurdere og ta stilling til hva som skal prioriteres.

Definisjonen av kulturminner i kulturminneloven § 2, 1 ledd er vid og lyder som følger:

Med kulturminner menes alle spor etter menneskelig virksomhet i vårt fysiske miljø, herunder lokaliteter det knytter seg historiske hendelse, tro eller tradisjon til.

Kulturminner kan inndeles i mange grupper, inndelt etter funksjoner, tidsepoker m.v. Immatrielle kulturminner som tradisjoner, sagn og historier er også viktige å ta vare på, mens materielle kulturminner som er faste kulturminner og gjenstander er lettere og mer konkret å forholde seg til.

Alle kulturminner fra før reformasjonen er automatisk fredet i Norge. I tillegg har staten gjort fredningsvedtak for en rekke kulturminner av nasjonal verdi fra ulike tidsepoker. Bygninger og områder er også vernet gjennom verneplaner eller reguleringsmessig vern slik som spesialområdene i Kvitsøy.

I tillegg kommer vern gjennom en fornuftig ressursforvaltning og annen offentlig eller privat innsats.

Kvitsøy har følgende automatisk freda kulturminner

25 treff i Askeladden på gnr. 15,16,18,19 og 20 (ingen på gnr. 17 – Nordbø. Anlegg på Sandholmen til vurdering). Steinkorset, kirkeruinen, Kong Hviding grav, naustanlegg og gravfunn på Krågøy, gårdsanlegg på Hellesøy, bautasteiner på Meling, hustufter m.m. på Buøy og Kalvholmen .

Vedlegg 3 gir en oversikte over disse. Alle disse kulturminnene er automatisk fredet og er også merket av som kulturminne på kommuneplankartet.

Steinkorset på Krossøy i Leiasundet. Foto: Kvitsøy kommune.

Nyere tids kulturminner

Kulturminner etter reformasjonen som er fredet ved fredningsvedtak av Riksantikvaren er Kvitsøy kirke, Kvitsøy fyr og Lauritz Haaland huset. Også disse vernede bygningene er registrert i kulturminnedatabasen Askeladden og merket som vernet i kommuneplanen.

Verneplaner – reguleringsmessig vern

I Kvitsøy er det satt av områder for spesialområde bevaring i 3 reguleringsplaner. Disse regulerer sjøsiden langs østsiden av Leiasundet, samt sjøsiden langs Ydstebøhavn, Naustvoll og Skjærastraen/Haganeset. Det er hovedsakelig naustrekkene langs sjøen som er vernet på denne måten. I gjeldende kommuneplan er det satt av områder for fremtidige vern i Ydstebøhavn som gjelder den gamle bebyggelsen også innenfor naustrekken. Dette skulle vært videreført med egen reguleringsplan for områdene. Om dette vernet (hensynssone for fremtidig spesialområde) videreføres i kommuneplanen har kommunen en frist på 4 år til å regulere områdene til spesialområde bevaring.

Den gamle altertavlen i Kvitsøy kirke. Foto: Kvitsøy kommune

Sefrak registrerte bygninger

Alle bygninger som er bygget før år 1900 er registrert i Sefrakregisteret og klassifisert med verneverdi A, B eller C. Også noen bygninger etter 1900 er tatt med i dette registeret.

Ved søknader om tilbygg, endringer eller riving av A objekter bør en vurdere den kulturhistoriske verdien. Dette gjelder også for tiltak i områder der det er mange A eller B objekter samlet.

I Kvitsøy har en bl.a. følgende Sefrak objekter som en bør gi spesiell oppmerksomhet:

- Fire sjøhus i Leiasundet
- Hummerparkene
- Gardsanlegget på gnr. 15 bnr. 8 -flere A objekter
- Steinkaien i Leiasundet

Man bør vurdere å gi også nyere tids kulturminner med høy verneverdi en hensynssone i kommuneplanen, slik at de som skal behandle søknader om tiltak i fremtiden er klar over den kulturhistoriske verdien.

Hummermuseet og Fiskemottaket

Hummermuseet i Kvitsøy drives av stiftelsen Ryfylkemuseet i samarbeid med kommunen og lokale frivillige. Kommunen har kjøpt fiskemottaket ved siden av for å kunne videreutvikle museet. Museet tar vare på lokale eldre gjenstander og videreformidler fiskerihistorien i kommunen med særlig vekt på den betydningen hummerfiskeriene har hatt for Kvitsøy.

Kulturminner under vann

Kulturminner under vann kan være mer enn 100 år gamle båter, skipsskrog, tilbehør, last og annet som har vært om bord. Gamle boplasser og havner som tidligere var i bruk osv. Det er ukjent om det gjort marine undersøkelser i de historiske havnene rundt Leiasundet og i havnene i den søre delen av kommunen. Sjøbunnen sør for Vollsøy ble undersøkt i forbindelse med bygging av ny ferjekai i 2009 og det foreligger en rapport fra Sjøfarsmuseet i Stavanger som viser at det ikke er gjort funn der.

Skipsvrak

Kvitsøys beliggenhet i et værhardt farevann midt i skipsleia gjør at det ligger flere skipsvrak innenfor kommunens grenser. Et av de viktigste, i kulturhistorisk sammenheng, er den hollandske galioten Stadt Haarlem som gikk ned ved et skjær ved Varholmen i søre innseilingen til Ydstebøhavn i 1677. Skipet var på vei fra Amsterdam og var lastet med salt, sild og stykkgodt for den tyske Østersjøhavnen Kolberg. Vraket ble funnet i 1968, og gjenstander fra funnet er i dag utstilt ved Kvitsøy Trafikksentral.

Også et annet forlis på 1600 tallet forteller en spennende historie. Fartøyet "Det lidet barn Jesus oc St. Antonius van Padua" gikk ned utenfor Kvitsøy i 1692. Skipet var fra Genova, men gikk med last fra Cadiz og det er ukjent hvor den skulle. Lasten besto imidlertid av et rikt utvalg av handelsvarer som kaffe, ull, olje, farge, såpe, brennevin, og en stor beholdning penger og sølvbarer. Alt mannskap om bord ble reddet, og det foregikk rettslige forhør i Stavanger etter forliset. I disse er det nevnt at det var 34 sekker med sølvpenger om bord, og retten forsøkte å få klarhet i hvor mye av dette sølvet som var kommet til rette.

Det finnes også en rekke andre kjente forlis og skipsvrak, og vedlegg 3 gir en oversikt over disse.

Fartøyvern

I 2010 ble det opprettet et lokalt lag og den gamle losbåten Kvitsøy 1 ble kjøpt tilbake til kommunen og ligger nå til kai ved Hummermuseet. Inne i Hummermuseet er det også utstilt en gammel Kvitsøybåt bygget av Meling Båtbyggeri.

Andre historiske byggverk og gjenstander

Det finnes også andre bygg, anlegg samt gjenstander av nyere dato som det bør vurderes å ta vare på, da de forteller en viktig historie om lokalsamfunnet. Bygg, anlegg og gjenstander som bør vurderes i forbindelse med en eventuell fremtidig kulturminneplan er nevnt i vedlegg 5.

2.7 Kulturliv, kulturbygg, lag og organisasjoner

Kvitsøy kommune opprettet en egen kulturavdeling under sektor for levekår i 2010 med kulturleder i 50 % stilling. Tidligere har ansvaret for kommunens kulturliv vært fordelt på sektorene forvaltning og leverkår. Kulturbegrepet handler om enkeltmenneskers eller samfunnets materielle og åndelige utvikling, der både tankeinnholdet, foredlingsprosessen og selve resultatet spiller en rolle. Kultur er gjerne det som gir livet innhold foruten den daglige kampen for å skaffe mat og opphold i tilværelsen.

Kommunen har et særskilt ansvar for å tilby et vidt spekter og bredde i kulturlivet, selv om mye av kulturlivet drives på frivillig og privat basis både av organisasjoner og enkeltmennesker. Kvitsøy kommune har et rikt kulturliv, og antall lag og organisasjoner vitner om en aktiv og engasjert befolkning som er opptatt av lokalsamfunnet sitt, og av å berike hverdagen for seg selv og andre.

De største organisasjonene i Kvitsøy slik som idrettslaget og bedehuset har sine egne forsamlingshus.

Kirken er også en viktig kulturinstitusjon, og Kvitsøy Kirke eies og forvaltes av Staten v/ den norske kirke i samarbeid med Kvitsøy Sokneråd.

Kulturavdelingen har ansvar for å planlegge og gjennomføre de årlige kulturarrangementene i kommunen som nyttårsfeiring, 17. mai, Kvitsøydager, konserter m.v. og utgir kulturkalenderen for Kvitsøy som sikrer samordning og markedsføring av kulturaktivitetene i kommunen.

Avdelingen har også ansvaret for ungdommens kulturmønstring, utgivelse og salg av bygdebok m.m.

2.7.1 Kulturrådet

Kvitsøy kommune har ikke eget hovedutvalg for kultur, men har opprettet et kulturråd med politikere og representanter for kulturlivet i kommunen. Kulturrådet har ansvar for tildeling av kulturprisen og byggeskikkprisen i kommunen sammen med kulturleder, og har også fått delegert myndighet til å tildele kulturmidler til lag og organisasjoner.

2.7.2 Kulturskolen / skolekorpset

Kvitsøy kommune har de senere årene drevet kulturskole. Tilbudene i individuell undervisning har variert noe, men i 2009 utvidet en fra å ha bare pianoundervisning til i tillegg å ha undervisning i gitar og gruppeundervisning i teater/drama. Høsten 2009 har kulturskolen 26 elever og ingen venteliste. I tillegg kommer skolekorpset hvor kommunen lønner dirigenten i 25 % stilling.

2.7.3 Biblioteket og Fyrhusloftet.

Kvitsøy kommune driver bibliotek i den gamle fyrmesterboligen som er bygget sammen med Kombisenteret, og biblioteket har åpent 2 dager i uken. Fyrhusloftet i etasjen ovenfor er tatt vare på med gamle møbler og innredning fra hjem i Kvitsøy, og leies ut til arrangementer og til private.

2.7.4 Museet, fyret, kirka – guiding og omvisning.

Hummermuseet, Kvitsøy fyr og Kvitsøy kirke er foruten steinkorset de viktigste severdighetene i Kvitsøy.

I sommersesongen holdes Hummermuseet åpent på søndagene for omvisning med hjelp fra den frivillige vennegjengen. Det arbeides pr. dags dato med videreutvikling av museet og driften. Fyret eies av Kystverket og er fredet. Kommunen har fri adgang til fyret og har engasjert guide for å holde åpent for publikum i sommersesongen, samt lørdager og søndager. I dag er det "Kvitsøyguiden" som blir engasjert til dette og som også guider resten av året på bestilling fra alle som måtte ønske omvisning i kommunen, i hummermuseet, fyret eller i kirken.

2.7.5 Idrettsaktiviteter og friluftsliv

Sport og idrett er gjerne den delen av kulturlivet som får størst oppslutning i befolkningen enten ved aktiv utøvelse i egen regi, eller ved at sportslige konkurranser er underholdning. Mulighetene for å kunne drive idrett og friluftsliv er viktig for å ivareta en god helse for befolkningen.

Kvitsøy Idrettslag, etablert i 1945, har i alle år vært den viktigste aktøren i kommunen for å fremme idrett og friluftsliv. Fotballbanen på Asmervik sto ferdig i 1988 og eget klubbhus ble bygget i 1990.

Med Kvitsøy Aktivitetshall bygget og ferdigstilt av kommunen i 2010, har både medlemmene i idrettslaget og befolkningen ellers fått svært gode muligheter for trim og idrettsaktiviteter, i tillegg til at hallen er en kulturell storstue for alle typer arrangementer.

Gladtrimmen har i 10 år samlet pensjonister for trim på Klubbhuset. Foreningen har en rekke utflukter i løpet av året, og sørger for at pensjonistene i kommunen har et aktivt og helsebringende fritidstilbud. Gladtrimmen feiret i 2010 sitt 10 årsjubileum og en av medlemmene skrev gladtrimmens 10 års prolog. Denne illustrerer hvor viktig det er med felles opplevelse og aktiviteter, og hvor viktig det er å sørge for forebygging og en god helse også når man blir eldre.

BRYNHILDS PROGLOG TIL GLA'TRIMMENS 10 ÅRS JUBI- LEUM

*Så heldige me e', så får det te, vær i
samen, trenn, symma og le
Tenkt å få vær te, det e'kje adle så får
te det.
Någen har vondt i ein arm, någen i
ein fot, andre i ei tå – men ka då?
Det viktigaste e' å vær med, og det
får me te.*

*Någen glømme, andre får det med, og
godt e' det
Någen ser lite og andre hørre ikkje
alt, men ka gjere det, når me e' i
samen om å få det te.
Någen får det ikkje på, andre får det
ikkje av, ja det kan vær et kav
Men tenk så heldige me e' så får vær
te.
Tenk å gå på tur, symma og gymma*

*Tenk så goe me e' så får te det!
Tidå den går ikkje, den komme
Nå e' 10 år omme, någen e' gått
bort og nye komme te
Livet e' sånn det.
La oss vær der for kvarandre og
med kvarandre
Då kan me føla ka livet gjer, og
livet det e' her!
Gratulerer med dagen!*

Kvitsøy Aktivitetshall er i aktiv bruk fra morgen til kveld av skolen og grupper i alle aldre. De kommunale avdelingene har hatt samlinger og idrettsaktiviteter, og private kan også leie hallen.

Kvitsøy kommune har kjøpt og tilrettelagt for friluftsliv, turgåing og bading på friområdene Sandrenna og Grøningstraen. Kyststien fra Sandrenna til Naustvollvågen går også over kommunens friområde. I tillegg har kommunen inngått avtale med 6 bønder om bruk av arealer for turstier. Den lengste tustien er ca. 2 km og går fra Haaland til

Ydstebø i den vestre delen av kommunen. Det er også tilrettelagt med tursti sør på Longøy og til steinkorset på Krossøy.

Allemannsretten sikrer befolkningen rett til å bevege seg i strandsonen og til å oppholde seg i utmark også der det ikke er tilrettelagt med friområder og turstier. Kvitsøy har mange ubebodde øyer og holmer som brukes av lokalbefolkningen og andre til friluftsliv og båtliv.

2.7.6 Religiøse organisasjoner

Den norske kirke drives av staten i samarbeid med det lokale soknerådet. Det holdes gudstjenester i Kvitsøy kirke ca. 1 gang hver mnd, og kirken har ansvaret for vielser og begravelser. Presten i Randaberg er også prest for Kvitsøy, og det er i tillegg ansatt kirkeverge i deltidsstilling. Kvitsøy har ellers kirkekor og kirkeforening.

Kvitsøy Bedehus er en stor organisasjon i kommunen og har eget forsamlingshus med mange aktiviteter. Barnekor, voksenkor, ungdomsklubb, misjonsforeninger og basarer, er noen av aktivitetene.

2.7.7 Eldrerådet

Eldrerådet i Kvitsøy er en aktiv organisasjon og er et politisk oppnevnt utvalg. Eldrerådet tar et viktig ansvar for kulturaktiviteter for de eldre i kommunen. Tirsdagstreffet på Kombisenteret arrangeres ukentlig, der også ordfører stiller en tirsdag i måneden for å være i dialog med de eldste innbyggerne i kommunen. Henting og bringing av eldre til kulturarrangement er også en del av eldrerådets aktiviteter.

2.7.8 Velforeninger

Kvitsøy har flere velforeninger der Ydstebøhavn Vel stiftet i 1995 er den eldste og mest aktive. Foreningen har medlemmer både blant de fastboende og hyttefolket, og har tatt en særlig ansvar for å utvikle friområdet Grønningstraen. De har også vært en aktiv pådriver for å få etablert turstier i kommunen. Vollsøy Båttforening, som hovedsakelig har medlemmer bosatt på Vollsøyfeltet, har bygget egen småbåthavn på kommunal grunn. Haganes Vel har vært aktive ved bygging av lekeplass på boligfeltet, Longøy Vel er en ny velforening knyttet til det nye boligfeltet på Longøy, og det er også under opptrapping en ny velforening for de som bor og eier eiendommer på østre side av Leiasundet. Rossøy Vel er en ny velforening med medlemmer blant hytteeierne på Rossøy. Kvitsøy har mange lag og organisasjoner, og **vedlegg X** viser hvilke lag og organisasjoner kommunen har kjennskap til pr. 1.1.2011.

2.8 Natur, landskap og biologisk mangfold

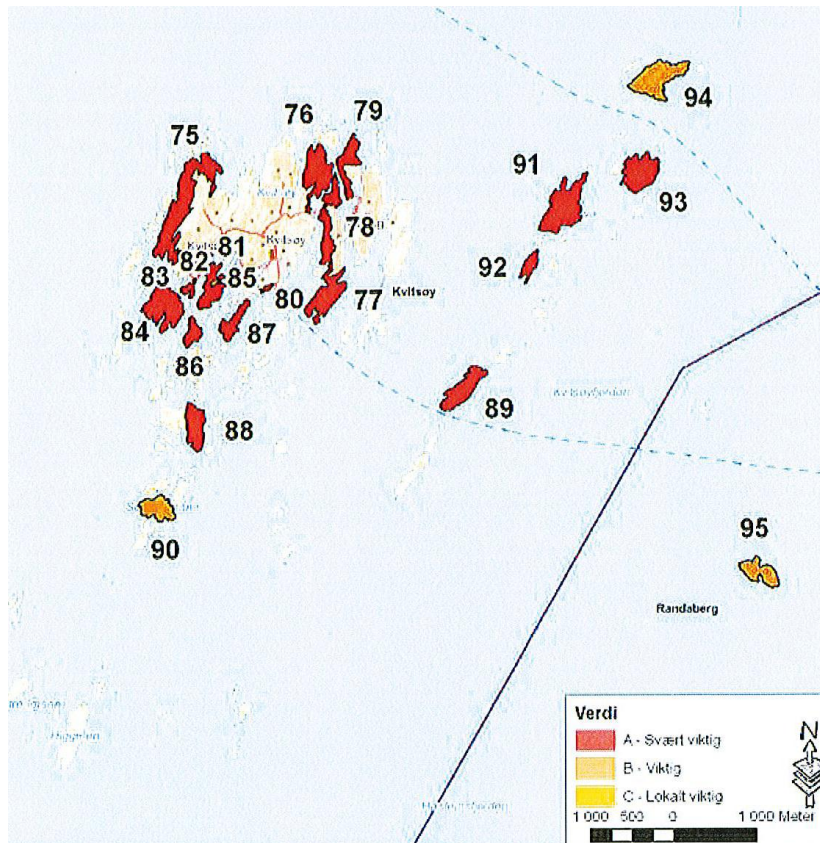
Kvitsøy er en spesiell kommune med 365 holmer og skjær i utløpet av Boknafjorden. Det er en øygruppe som seint fikk infrastruktur som kjørevei, og vannforsyning, selv om kommunikasjonene på sjøen alltid har vært gode. Det finnes mye ubebygde natur- og kulturlandskap i kommunen, og noen øygrupper er også vernet som naturreservat. Det har de senere årene vært økt fokus på vern av strandsonen både for å sikre tilgjengeligheten til sjøen for allmennheten, men også for å bevare noe av kystens natur og kulturlandskap for ettertiden. For Kvitsøy med bare 5,6 km² landareal, og nær sagt alle arealer liggende i eller nær strandsonen, er disse kravene eller anbefalingene fra overordnede myndigheter utfordrende. Særlig er dette tilfellet for de seks øyene som har bebyggelse og sammenhengende veinett, Kvitsøy, Longøy, Hellesøy, Krossøy, Kråkøy og Grønningen.

De øvrige 350-360 øyene i kommunen er i bruk av befolkning og næringsliv til beite og utfartsområder. Her finnes også det store fuglefredningsområde Heglane og Eime, samt Eime naturreservat og Heglane naturreservat som ble vernet ihht. naturvernloven i 1982. Hav og sjøområdene rundt Kvitsøy er artsrike, og det finnes sandforekomster, tareskog, fiskefelt og rekefelt rundt øygruppen. De grunne områdene i skjærgården rundt Kvitsøy er rike på hummer og krabbe, og mange ulike fiskeslag.

Opplysninger om hvilke ressurser, naturtyper og arter som finnes i Kvitsøy finnes bl.a. i følgende databaser:

- Databasene til direktoratet for naturforvaltning (www.dirnat.no)

- Norges geologiske undersøkelse (www.ngu.no)
- Temakart biologisk mangfold – Fylkesmannen i Rogaland
- Fiskeridirektoratet
- Fugledatabasen (44 arter som hekker i Kvitsøy))
- Soppdatabasen
- Fylkesdelplan for kystsonen i Rogaland.

Hovednaturtypene havstrand/kyst i Kvitsøy kommune. Kilde: Fylkesmannen i Rogaland 2009

Noen fiskefelt, gyte- og oppvekstområder samt kaste- og låssettingsplasser er vist i gjeldende kommuneplan. Utnyttelse av tare har også foregått fra Kvitsøy tidligere, og det finnes bl.a. tareområder ved Kalveneset. Det finnes også flere områder med skjellsand i sjøområdene rundt Kvitsøy. Hummerbestanden rundt Kvitsøy er stedbunden og vandrer lite. Hummeren trives best i noe grunnere farevann (40-50m) og da det finnes dype sjøområder rundt øygruppen holder hummeren seg stort sett i samme område. Det finnes også en rik krabbebestand i kommunen.

Etter at Norge sluttet seg til konvensjonen om biologisk mangfold i 1993 bestemte Stortinget at alle norske kommuner skulle gjennomføre en kartlegging av viktige naturtyper for å styrke vedtaksgrunnlaget i det lokale planarbeidet. Naturmangfoldsloven ble vedtatt i 2009 og 2010 var det internasjonale naturmangfoldsåret der også Norge deltok i arrangementer og programmer.

Biologisk mangfold omfatter både arter og deres leveområder og miljøer. Biologisk mangfold kan inndeles i artstyper, vegetasjon/flora, vilt, laverestående dyr og fisk. Det er ikke foretatt en systematisk gjennomgang av det totale biologiske mangfoldet i Kvitsøy kommune, men i det følgende gjennomgås kjente undersøkelser som er gjort.

Det antas at Fylkesmannen i Rogaland eller andre har gjort undersøkelser vedr. fuglelivet i kommunen i forkant av vedtak om naturreservat og fuglefredningsområde på 1980-tallet.

Origo miljø as utførte i 2003/2004 en analyse av naturtyper og viltområder i Kvitsøy og opprettet en egen database for kommunen; Natur 2000. Til sammen 79 lokaliteter er lagt inn i databasen, 48 naturtyper, 11 viltregistreringer og 8

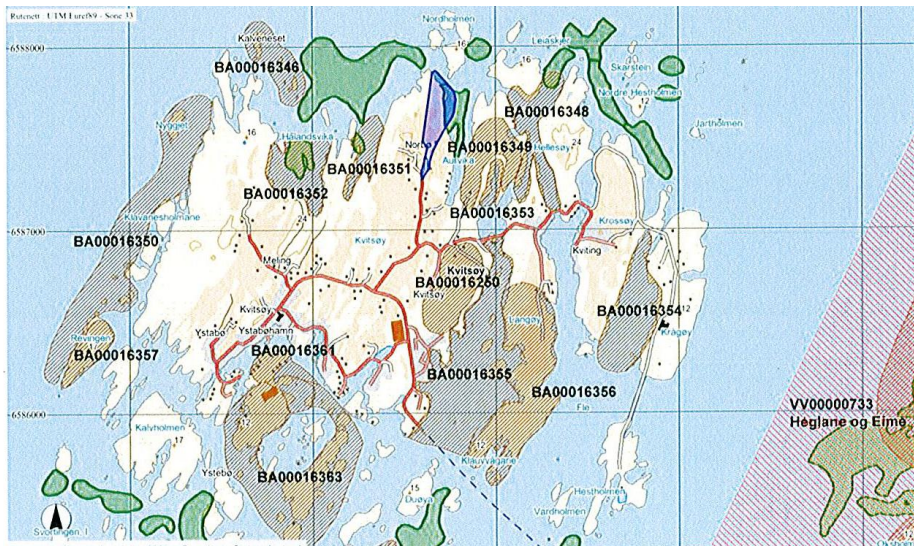
karplanteregistreringer. Statens Vegvesen gjorde i 2007 en rekke konsekvensanalyser inkludert en vurdering av naturmiljø i Kvitsøy i forbindelse med planlegging av ulike traseer for Rogfastprosjektet.

Fylkesmannen i Rogaland gjorde i 2008 en supplerende kartlegging av naturtyper i Rogaland (Miljørapport nr. 1-2009 John Bjarne Jordal og John Inge Johnsen). Informasjonen er lagt inn i www.naturbase.no. Gjennom analysearbeidet er det gjort detaljerte registreringer og det er gjort artsfunn innen 20 lokaliteter i Kvitsøy. Noen av funnene er rødlistearter. 18 lokaliteter er definert som svært viktige, og 2 som viktige. Se figuren nedenfor.

Det er kartlagt rike strandberg, naturbeitemark med rikt artsinnhold med verdi A på Ydstebø-Håland, øst for Nordbø, Langøy Sør, Langøy Nord, ved ferjekaien, Hellesøy, Grønningen Nord, Grønningen Sør, Kalvholmen, Rossøy, Bladøy (Ydstebø fyr), Ådnøy, Østre Buøy, Bussholmen, Sandholmen, Sandøya, og Ternøya.

På Midtre Sparholmen er det et sørvendt berg og kantkratt. Her finner man den sørligste kjente lokaliteten for havburkne (rødlisteart) samt mange andre arter. På Eime finnes naturbeitemark med verdi B.

Ambio Miljørådgivning gjennomførte, på vegne av Lyse AS våren 2009, en rekke konsekvensanalyser i forbindelse med planlegging av testvindmølle på Nordbø. Fagrapporten "Konsekvenser for biologisk mangfold og verneinteresser ved bygging av Kvitsøy Vindkraftverk gir en gjennomgang av naturtyper og biologisk mangfold i hele kommunen. Figuren nedenfor viser viktige områder for biologisk mangfold i Kvitsøy.

Figur 4.8. Kart over Kvitsøy med tiltaksområdet og viktige områder for biologisk mangfold. Mørk blå er planområdet, grønt er områder med skjellsand, brunt er områder med artsforekomster og rødt er verneområde for sjøfugl.

Nedenfor følger en liste på registrerte fugleområder på Kvitsøy og i sjøen omkring. Beliggenhet for de enkelte områder kan sees på fig 4.8:

- VV00000733, Heglane og Eime, verneområde for sjøfugl
- BA00016250, Rasteområde for vade-, måke- og alkefugler
- BA00016346, Beiteområde for vade-, måke- og alkefugler
- BA00016348, Beiteområde for storskarv, kvinand og siland
- BA00016349, Beiteområde for vade-, måke- og alkefugler
- BA00016350, Beiteområde for toppskarv og ærfugl
- BA00016351, Yngleområde for gravand
- BA00016352, Beiteområde for teist, gråstrupedykker og siland, (vekting 3 – regionalt viktig)
- BA00016353, Beiteområde for vade-, måke- og alkefugler
- BA00016354, Beiteområde for gråstrupedykker, kvinand og siland
- BA00016355, Beiteområde for gråhegre og andefugler
- BA00016356, Beiteområde for vade-, måke- og alkefugler
- BA00016357, Yngleområde for vade-, måke- og alkefugler
- BA00016361, Rasteområde for vade-, måke- og alkefugler
- BA00016363, Beiteområde for gråhegre, (vekting 2 – lokalt viktig)

Viktige område for biologisk mangfold i Kvitsøy. Kilde: Ambio Miljørådgivning 2009.

Kunnskapen om det biologiske mangfoldet i Kvitsøy er lite kjent både for kommunens administrasjon og befolkningen ellers. Når det skal lages planer og gis tillatelser til tiltak i fremtiden er det viktig å være klar over hvilke ressurser det biologiske mangfoldet representerer, og hvor man kan finne opplysninger om forekomstene, slik at en ikke svekker naturen og det biologiske mangfoldet i alvorlig grad ved nye tiltak og utbygging.

Det synes å være en oppfatning blant kommunens ledelse at en ønsker å beholde Kvitsøy slik det er, og en ønsker å ta vare på naturen og landskapet. Det er ingen mål om å bebygge alle arealene. En slik lokal innstilling er kanskje det viktigste for å bevare det biologiske mangfoldet.

2.9 Forvaltning og offentlig tjenesteyting

Selv om Kvitsøy er en mindre kommune har en de samme lovpålagte oppgavene som de større kommunene. Å få utført disse oppgavene på en økonomisk og kvalitetsmessig forsvarlig måte er ofte en utfordring i et samfunn der det stilles stadig strengere krav til kvalitetssikring og dokumentasjon.

Kvitsøys politikere og befolkning har et sterkt ønske om å bestå som egen kommune. I 2005 ble kommunen pålagt å være med i en vurdering av kommunesammenslåing. Ved det frivillige initiativet for en ny vurdering blant nabo-kommuner i 2010 takket kommunen nei til deltagelse. Det er en klar holdning at Kvitsøys befolkning vil være bedre tjent med en lokal forvaltning og tjenesteyting som er tilpasset de spesielle lokale forholdene i lokalsamfunnet, enn ved å inngå i en større kommune. Samarbeid med nabokommuner om interkommunale tjenester er imidlertid en forutsetning for at en kommune som Kvitsøy skal kunne tilby lovpålagte tjenester på en forsvarlig måte, og dermed kunne bestå som egen kommune.

2.9.1 Organisering

Forvaltningen og den offentlige tjenesteytingen i Kvitsøy er under ledelse av Kvitsøy kommunestyre med 15 representanter og rådmannen og hans administrative lederstab. Kvitsøy har to hovedutvalg som er formannskapet med fem medlemmer og teknisk utvalg med syv medlemmer. I tillegg er det kulturutvalg og eldreråd. Administrasjonen er inndelt i de tre sektorene Forvaltning og administrasjon, Levekår og Plan og utvikling. Vedlegg 1 viser organisasjonsplanen for kommunen pr. 1.1.2011.

Sektor for forvaltning og administrasjon

Sektor for forvaltning og administrasjon blir ledet av rådmann og kommunalleder for forvaltning som har lederansvar for kommunekasserer og økonomisk og merkantilt personell. Sektoren skal sørge for planlegging, samordning og effektivisering av den kommunale virksomheten, styrke samarbeidet på tvers av sektorene og arbeide for et forsvarlig og godt arbeidsmiljø i kommunen. Kommunens overordnede personalansvar, saksbehandling for formannskap og kommunestyre, valg, beredskap og ansvaret for næringsutvikling er lagt til sektoren. Sektoren får utført revisjonstjenester fra det interkommunale selskapet "Revisjon IKS", og det foregår et utstrakt samarbeid med Randaberg kommune om IKT tjenester, internettside, og i senere tid også lønnskjøring. Kvitsøy kommune er medlemmer i Greather Stavanger og Stavangerregionens Næringsforening.

Sektor for levekår

Sektor for levekår består av en rekke avdelinger og fagavdelinger, og hver avdeling ledes av en avdelingsleder som er direkte underlagt rådmannen. Det er egen avdelingsleder for helse og omsorg, rektor er avdelingsleder for Kvitsøy skole, barnehagestyrer er avdelingsleder for Kvitsøy barnehage og kulturleder leder kulturavdelingen.

Avdeling skole har ansvaret for grunnskoleopplæringen fra 1.-10. klasse, SFO og voksenopplæring. Det er 19 stillinger i avdelingen inkludert rektor, lærere, fagarbeidene og renholdere. Skolen har 71 elever og SFO har ansvaret for 17 elever i skoleåret 2010/2011.

Avdeling barnehage har 8 ansatte og 26 barn våren 2011. De fleste barn mellom 2-6 år går i barnehagen og flere og flere velger fulltids tilbud.

Avdeling kultur har 0,5 årsverk i administrasjonen, 0,4 årsverk i bibliotek og 0,75 årsverk i musikk og kulturskole.

Avdeling for Helse og omsorg omfatter sykehjem, hjemmesykepleie, hjemmehjelp, medisinsk nødmeldetjeneste, fysioterapitjeneste, psykiatrisk helsetjeneste, helsesøstertjeneste og jordmortjeneste m.m. Kvitsøy kombisenter er en integrert avdeling med noen av disse tjenestene samlet under en ledelse.

Fagavdeling legekantor er bemannet med kommunelege i 80 % stilling og legesekretær i ca. 50 % stilling. Kvitsøy har et legevaktssamarbeid med Rennesøy, Finnøy og Hjelmeland. Kvitsøy Helsebil (ambulans) drives i samarbeid med Helse Stavanger.

Kommunens fysioterapeut er selvstendig næringsdrivende med driftsavtale med kommunen. Kvitsøy har siden 2008 hatt et interkommunalt samarbeid med Stavanger kommune innen barnevern. NAV-leder er ansatt i Randaberg kommune men faglig underlagt rådmannen på Kvitsøy i saker som omfatter tiltak etter sosialtjenesteloven. Helsesøster og jordmortjeneste er også et samarbeid med Randaberg kommune, det samme gjelder psykisk helsetjeneste.

Kvitsøy har en ressursgruppe for barn og unge og et helse- og sosialteam.

Sektor for plan og utvikling.

Sektor for Plan- og utvikling har også egen kommunalleder i tillegg til kommuneplanlegger i administrasjonen. Sektoren har egen drifts- og vedlikeholdsavdeling som holder til i eget bygg ved brannstasjonen og har 3,5 årsverk med fast ansatte fagarbeidere. Sektor for Plan og utvikling har også ansvaret for renholdet i kommunen med fem ansatte i tilsammen 2,7 årsverk. Teknisk Driftsavdeling utfører tjenester for IVAR innen VAR sektoren, og har ansvaret for vaktmestertjenestene ved Kystverkets Trafikksentral.

Det interkommunale selskapet IVAR fungerer som kommunens VAR-avdeling med ansvar for vannforsyning, avløpsanlegg og renovasjon. Oppmålingstjenester kjøpes fra firmaet Aske Oppmåling som også fører matrikkelen for Kvitsøy. Det er inngått avtale med Landbrukskontoret i Stavanger og Sandens innen landbruksforvaltning, Sør Rogaland interkommunale brannvesen IKS og Interkommunalt utvalg for akutt forurensing innen brannvern og oljevernberedskap.

2.9.2 Kommunale bygg og anlegg.

Kvitsøy kommune er eier av en rekke kommunale bygg og anlegg. De viktigste er tjenestebyggene Kommunehuset, Kombisenteret, Brannstasjonen, Kvitsøy Aktivitetshall, Kvitsøy skole og Kvitsøy barnehage. I tillegg eier Kvitsøy kommune Hummermuseet og Fiskemottaket på Grønningen, en tomannsbolig på Nordbø, Hålandshuset med 2 leiligheter, og Strømmehuset i Ydstebøhavn. Kommunen eier også frområdene ved Sandrenna og Grønningstraen, og er eier av småbåthavnene på Vollsøy, Naustvoll og Longøy. Kommunen eier lekeplassene i kommunen, kommunale veier, parkeringsplasser og havner og kaier.

Kommunehuset

Rådmann, sektor for forvaltning og administrasjon, kultur og sektor for plan og utvikling med til sammen ca. 9 fast ansatte har kontorlokaler på Kommunehuset. Her finnes kommunens resepsjon og her har også NAV lokaler med en kontordag i uken. Andre offentlige myndigheter bruker bygget sporadisk. Kontorlokalene i kommunehuset er funksjonelle og nyoppusset, men uteområdet trenger å forbedres og tilrettelegges med parkering for bevegelsehemmede og sykkelparkering, samt noe drenering og beplantning.

Kombisenteret

Kombisenteret rommer legekantor, tannlekantor, helsestasjon, fysioterapeut i tillegg til 10 sykehjemsrom og fire leiligheter for eldre/personer med nedsatt funksjonsevne. Kommunens bibliotek ligger også i den gamle fyrvokterboligen som er bygget sammen med de noe nyere lokalene i kombisenteret. Kommunen ser pr. i dag ikke behov for flere sykehjemsplasser, men følger kontinuerlig med på om behovet skulle oppstå. Dersom situasjonen skulle bli akutt vil kommunen flytte biblioteket fra fyrvokterboligen slik at det kan bygges 3-4 leiligheter i denne gamle delen av Kombisenteret. Dersom behovet for sykehjemsplasser skulle øke ytterligere i fremtiden, har kommunen også

mulighet for å skaffe nye kontorlokalteter til lege, tannlege, fysioterapeut eller bygge nye omsorgsleiligheter på Melinggarden som erstatning for de 4 i underetasjen. Jfr. også pågående arbeid med omsorgsplanen for Kvitsøy der dette vil bli vurdert nærmere.

Oppvekst og idrettsanleggene på Meling

Skolen og barnehagen ligger på Meling i nærheten av Kvitsøy Aktivitetshall som fra høsten 2010 har fungert som skolens gymnastikksal. Med Klubbhus og idrettsanlegg i nærområdet fremstår dette området som kommunens nye oppvekstområde, idretts- og kultursenter. Med den nybygde Kvitsøy Aktivitetshall har kommunen både fått idrettshall, ny gymnastikksal, og en kulturell storstue.

Både Kvitsøy skole og Kvitsøy barnehage har kapasitet til å ta imot flere barn om befolkningstallet skulle øke, men skolens uteområder og lokaler som ble bygget for mange år siden er lite tilpasset dagens krav til HMS og universell utforming. På sikt vil det kunne bli aktuelt å bygge ny skole mellom hallen og dagens skole. Den fremtidige bruken av områdene mellom skolen og hallen og eksisterende områder for offentlig formål bør vurderes som et eget prosjekt.

2.9.3 Forvaltning, tjenesteproduksjon og resultatmål

En viktig forutsetning for at Kvitsøy skal kunne bestå som egen kommune er at kommunen er i stand til å tilby tjenester til befolkningen på en forsvarlig og økonomisk holdbar måte. Mange kommuner jobber målbevisst med rutiner og kvalitetsforbedringer, og sentrale myndigheter fører også statistikk over den kommunale virksomheten gjennom lovpålagt plikt til å registrere opplysninger i Kostra systemet.

Kommunenes sentralforbund har iverksatt prosjektet kommunekompasset der kommunenes forvaltningspraksis evalueres innen 8 forvaltningsområder, se www.kommunekompasset.no. Det sentrale spørsmålet er ikke hvor mange vedtak en kommune fatter eller hva man gjør, men hvilke resultater en oppnår, og prosjektet har mål om å sette fokus på dette. Inndelingen i fokusområder i kommunekompasset kan være et utgangspunkt for å vurdere både nåsituasjon, utfordringer og målsettinger for Kvitsøy kommune som forvalter, tjenesteproducent, arbeidsgiver og samfunnsutviklingsaktør. Fokusområdene i "kommunekompasset" er følgende:

1. Offentlighet og demokrati
2. Tilgjengelighet, innbygger og brukerorientering
3. Politisk styring og kontroll
4. Lederskap, ansvar og delegasjon
5. Resultatfokus og effektivitet
6. Kommunen som arbeidsgiver
7. Utviklingsstrategi og lærende organisasjon
8. Kommunen som samfunnsutvikler

Gjennom de innspill og tilbakemeldinger kommunen har fått gjennom rulling av kommuneplanen virker det som om befolkningen er fornøyd med de tjenestene som utføres. Forventingsnivået varierer, men de fleste har forståelse for at en liten kommune har mindre ressurser både økonomisk og administrativt enn de større kommunene, og at de derfor må innstille kravene og forventningene til tjenestene i forhold til dette. Avstanden mellom kommuneansatte, politikere og befolkningen i Kvitsøy er kort, og det medfører at en kan løse noen oppgaver både raskere og mer effektivt enn i mange større kommuner. Dette øker igjen forventningsnivået, og terskelen for når befolkningen kontakter kommunen med spørsmål om assistanse er lav i Kvitsøy. Selv om kommunen bør være serviceinnstilt og behjelpelig overfor befolkningen, er det grenser for hva kommunen skal ha ansvar for, og det er viktig at Kvitsøy kommune, som har begrensede økonomiske og administrative ressurser, bruker tiden på oppgaver som er lovpålagte og viktige. I det følgende gjennomgås de 8 forvaltningsområdene i forhold til hvordan situasjonen oppleves av politikere og administrasjon, uten at dette er testet med undersøkelser overfor befolkningen.

Offentlighet og demokrati

Da Kvitsøysamfunnet er oversiktlig og gjennomiktig, og mulighetene for direkte kontakt og innflytelse både i forhold til politikere og administrasjon er bedre i Kvitsøy enn i de fleste større kommuner, er situasjonen vedr. offentlighet og demokrati god. Det er mange kryssende relasjoner både mellom ansatte og politikere, og de som søker kommunen om tillatelser. Kommunen har fokus på at habilitetsreglene skal følges, men at de ikke må tolkes så strengt at beslutningsgrunnlaget for kommunen blir handlingslammet. Jfr. også habilitetsprosjektet til kommunerevisjonen fra 2010.

Kommunens utfordringer i forhold til offentlighet og demokrati er gjerne å få de politiske sakene raskt nok ut på nettsiden og i posten, samt å finne saker i gamle arkiver raskt og effektivt til de som etterlyser dette.

Tilgjengelighet, innbygger og brukerorientering

Innbyggerne opplever at ansatte i alle sektorer i kommunen vanligvis er tilgjengelige i løpet av kort tid. Da kommunen har få ansatte er situasjonen verre ved sykdom og i ferier, da det er så få ansatte å spille på. Plan og utvikling har noen utfordringer både med hensyn til å være oppdatert med planer og byggsøk, samt muligheten for å ta ut digitale kart som selvbetjening slik mange andre kommuner har muligheter for. Dette vil kunne bedres etter hvert som ny nettside i samarbeid med Randberg kommune utvikles. Sektorene har også noen utfordringer i forhold til å ha gode og skriftlige rutiner, og ved opplæring i oppgaver til mer enn 1 ansatt slik at en har en beredskap ved sykdom og i ferier.

Politisk styring og kontroll

Den politiske styringen og kontrollen med det som foregår i kommunen på alle plan er god. I en mindre kommune kan det være lett å bli opptatt med detaljer og enkeltsaker, mens den politiske oppgaven bør være å trekke opp de store linjene og systemene, slik at administrasjonen har en mal og et rammeverk å behandle enkeltsaker etter. Kommunepolitikere trenger avklaringer i hva som er deres rolle, og innen enkelte fagfelt kan det være gunstig med opplæring slik at de forstår fagfeltet bedre. Det er imidlertid en stadig utfordring for alle landets kommuner å finne den rette balansen mellom det som skal være administrative oppgaver og det som skal være politikernes oppgaver.

Lederskap, ansvar og delegasjon

Stor utskifting i ledergruppen gjør at administrasjonen har brukt mye tid på rekruttering og opplæring. Det er i 2010 innført nytt delegasjonsreglement og personalhåndbok som avklarer ansvarsfordelingen i kommunen, og regelverket for de ansatte.

Resultatfokus og effektivitet

Da kommunen har hatt stor utskifting av ansatte i ledergruppen, har kommunen hatt fokus på opplæring av nytt personale, heller enn tiltak for resultatforbedringer og økt effektivitet. En arbeidsstokk med mer erfaring og stabilitet ville gjort kommunens tjenester og oppgaver enklere å utføre, men i virksomheter med stor personalutskifting er det også effektiviseringsgevinster å hente på å innføre kvalitetssystemer og skrevne rutiner, som bidrar til at nye ansatte kan gå inn i operative oppgaver tidligere.

Forvaltningsavdelingen har de siste årene hatt en utfordring i forhold til drift av 1. linjetjenesten i resepsjonen som mange har delt på å utføre. En har nå fått en mer stabil ordning med en fast person i 80 % stilling i denne funksjonen.

Effektivitet handler også om å gjøre de rette tingene og prioritere vekk det som ikke er viktig for driften av kommunen. Å prioritere rett er noe som kommer med erfaringer i jobben, men her er også ledelse og styring med klare målsettinger og rapportering i forhold til resultatmål viktig for at både den enkelte og kommunen som helhet skal fungere på en god måte.

En mindre kommune som Kvitsøy kan ikke ha fagansatte i full stilling til alle oppgaver, noe som medfører at ansatte må fylle mange funksjoner. Det kan være en utfordring å holde seg oppdatert innen mange fagfelt og dette kan også være ineffektivt i forhold til å sette ut tjenester eller samarbeide om tjenester med nabokommuner. Kvitsøy kommune har gjennom årene deltatt i ulike interkommunale samarbeidskonstellasjoner og vurderer fortløpende hva som bør utføres i egen regi, og hva som egner seg best til å sette ut eller samarbeide med andre om. Det må være en balanse i

dette, slik at de oppgavene som bør tilbys i lokalsamfunnet fungerer, og slik at en ikke flytter alle arbeidsplassene ut av kommunen.

Kommunen som arbeidsgiver

Kommunen har mange ansatte både i heltid og deltid. Lønnsnivået i kommunen er bra sammenlignet med andre kommuner. Kommunen har tilbud om fysioterapi til ansatte, og har inngått avtale med treningssenteret Raft i Randaberg.

Kommunens utfordring er å kunne holde på ansatte i ledergruppen, og på Kombisenteret har det også vært en utfordring å kunne tilsette utdannede sykepleiere. De kommunale avdelingene arrangerer og deltar på nødvendige kurs og konferanser for å holde seg faglig oppdatert, og det arrangeres sosiale arrangementer både innen avdelingene og for hele kommunen. Det har kommet forslag om førstehjelpskurs, og ansatte med utenlandsk bakgrunn har etterlyst muligheter for språkopplæring.

Utviklingsstrategi og lærende organisasjon

Kommunen har en opplæringsplan, og i 2009 ble det gjennomført en kartlegging av ansattes kvalifikasjoner og ønsker når det gjelder opplæring og videreutdanning. Flere ansatte har tatt fagutdanning de senere årene, og noen deltar i opplæringsprogram i 2011.

For at kommunen skal kunne lære av egne feil er det viktig at ansatte registrerer avvik og at noen arbeider systematisk med endring av rutiner når noe ikke fungerer. Ansvar for HMS i kommunen er lagt til forvaltningsavdelingen. På sikt bør det vurderes å innføre et kvalitetssystem og mål- og resultatstyringssystem for hele kommunen.

Kommunen som samfunnsutvikler

Kommunen med sin forvaltningsmyndighet og som ansvarlig for tjenesteproduksjon og arealforvaltning, er en sentral aktør i samfunnsutviklingen. En distriktskommune som Kvitsøy er også avhengig av å ha ansatte og politikere som gjør en god jobb i forhold til å bli prioritert i de tiltak og bevilgninger som forvaltes av fylkeskommune og statlige myndigheter. I ny plan- og bygningslov er kommunenes rolle som samfunnsutvikler og ansvarlig for den overordnede strategiske planleggingen og tenkningen blitt mer tydeliggjort. Hvert nytt kommunestyre skal det første året i sin periode beslutte en overordnet planstrategi, og stake ut kursen for kommunen og vurdere behovene i kommunen på kort og lang sikt, og følge dette opp med konkrete beslutninger. Tilrettelegging av boligtomter, etablering av barnehageplasser og tilskudd til næringsutvikling er det som tidligere har vært virkemidlene i distriktpolitikken. Dette vil også være viktige oppgaver i fremtiden, men det kan også være andre forhold som avgjør hvor folk velger å bosette seg og leve. Bedre kommunikasjoner og økt pendling gjør det mindre viktig å tilrettelegge både for arbeidsplasser og bosetting på samme sted. Om Kvitsøy skal satse aktivt på arbeidsplasser og næringsutvikling eller det å være en god bostedskommune er et viktig strategisk valg som kommunens politikere må vurdere i forbindelse med den langsiktige strategiske tenkningen og utforming av planstrategien for kommunen.

Satsing på attraktivitet og gode og estetiske omgivelser, satsing på kulturtilbud og tilbud for eldre vil kanskje være vel så viktige kjennetegn for de beste kommunene i fremtiden. Kommunen har sikret seg arealer for sentrumsutvikling og boligbygging på Melinggarden, og har også fått vedtatt en områderegeringsplan for dette nye utbyggingsområdet. Kommunen har imidlertid både økonomiske og administrative utfordringer i forhold til å kunne være en aktiv aktør i utbyggingen av dette nye sentrumsområdet. Kommunen har også en utfordring når det gjelder områdene som er regulert til spesialområde bevaring i Ydstebøhavn og Leiasundet, og med å utvikle Leiasundet som et grendesenter med noe mer infrastruktur og tilbud.

III UTFORDRINGER

3 LANGSIKTIGE UTFORDRINGER VEDR. MILJØ OG SAMFUNNSUTVIKLING

I forbindelse med utarbeiding av planprogrammet våren 2010 ble det valgt 8 hovedsatsingsområder og utfordringer som en ønsket å fokusere på gjennom planarbeidet. I det følgende gjennomgås disse, samt andre utfordringer som det er viktig å ta stilling til i forbindelse med den fremtidige samfunnsutviklingen.

De 8 satsingsområdene fra planprogrammet var følgende:

- Kvitsøys befolkning
- Tettstedene i Kvitsøy
- Samferdsel og infrastruktur
- Energi og miljø
- Næringslivet
- Trivsel, livskvalitet, folkehelse og universell utforming
- Barn og unge
- Strandsone og friluftsliv

3.1 Langsiktige utfordringer i forhold til befolkningen

Befolkningsdata kan vise sunnhetstrekk eller svakhetstrekk i befolkningen som kommunens ledelse bør ta hensyn til når en planlegger for fremtidens samfunn. Ut fra gjennomgangen av status for de ulike befolkningssegmentene, befolkningsstatistikk, fremskrivning av befolkningmengden og mål for ønsket utvikling står kommunen overfor en rekke utfordringer.

Kvitsøy har hatt en befolkningmengde som har variert mellom 300 og 700 innbyggere de siste 300 årene. Det er mulig dette befolkningstallet er rundt det som er det optimale ut fra lokalsamfunnets størrelse og tåleevne. Før det eventuelt tilrettelegges for en befolkningsvekst som avviker sterkt fra dette, bør det gjøres grundige vurderinger av samfunnets tåleevne. Det forventes et press fra eiendomsutviklere og grunneier for å selge tomteareal når det nærmer seg åpning av Rogfasttunnelen. Ved forestående kommuneplanrullinger bør kommunens administrasjon og politikere vurdere situasjonen grundig før det eventuelt tilrettelegges for en befolkningmengde over 1000 innbyggere.

I forbindelse med Rogfastprosjektet ble det i 2007 også gjennomført en konsekvensanalyse som konkluderer med at Kvitsøy kan tåle en befolkningsøkning til 750-1000 innbyggere uten at samfunnet endres betraktelig. En slik befolkningsøkning kan sannsynligvis også skje uten at en trenger å bygge ny barnehage og skole.

Kvitsøy vil, som de fleste kommuner i Norge få flere pensjonister og pleietrengende fra år 2020 og utover. Innen framtidens omsorgstilbud er det en målsetting å tilby hjelp og pleie lengst mulig i egen bolig, så det er mulig dagens kapasitet når det gjelder sykehjems plasser er noenlunde i samsvar med behovet i neste 12 års periode. Ved dagens kombisenter kan det ved behov bygges om noen sykehjemsrom i dagens biblioteklokaler eller man kan ta omsorgsboligene i kjelleretasjen til sykehjemsrom, og bygge nye omsorgsboliger et annet sted. Det som kommunen bør vurdere i utbyggingssammenheng, er å sette av tomter slik at det kan bygges sentrale mindre boenheter som er universelt utformet i privat eller offentlig regi i nærheten av dagens Kombisenter i Ydstebøhavn. Noen i denne befolkningsgruppen har vokst opp i en tid da Leiasundet var et aktivt senter. Det er mulig det også bør tilrettelegges for et fåtall boliger for eldre også i denne delen av kommunen.

I befolkningsstatistikken for Kvitsøy kan man se konturene av kommunens satsing på nye boligfelt. Dette viser at det er viktig for en kommune som Kvitsøy å ha en aktiv bosettingspolitikk med en jevn tilgang på nye boligtomter. Det bør vurderes om 70 boligheter på Melinggarden er nok for de neste 12 årene, eller om en også bør se etter andre arealer for fremtidige boligtomter. Hvordan kommunen håndterer bopliktregelverket i fremtiden vil også spille en rolle i

forhold til behovet for antall nye boligtomter, da det med dagens unntak for eiendommer som overtas av slektninger, i realiteten blir omgjort noen helårsboliger til fritidsbolig hvert år.

De som eier hytter og fritidsboliger i kommunen har også behov for noen offentlige tjenester. Kapasiteten på strømledningsnettet, vanntilførsel m.m. må tilrettelegges slik at også disse får tilfredstilt sine behov, og avrenning, avløpsforhold og renovasjonsordninger må også ta høyde for de behov som disse har. Henvendelser til legevakten er høyere i ferieperioder enn ellers, og eldre hytteeiere som har redusert funksjonsevne har rett på hjemmehjelp i den kommunen der de oppholder seg.

Det er en utfordring for kommunen å vite hvordan en skal beregne kapasiteten på tjenestetilbudene slik at også hytteeierne og andre turister får de tjenestene de har behov for og krav på. Da andelen hytteeiere og turister er svært høy i Kvitsøy i forhold til den fastboende befolkningsmengden, er dette noe kommunen må ta hensyn til i det meste av sin planlegging. Det at skille mellom bolig og fritidsbolig blir mer og mer utvisket kan også by på utfordringer for kommunen i fremtiden.

Hytteeiere og turister er imidlertid en ressurs for kommunen og lokalsamfunnet da de bidrar til å opprettholde service og tjenestetilbudet i kommunen. Turistene er særlig viktige for deler av næringslivet, og kan være en ressurs også innen kultursektoren.

Barnekullene de siste 5 årene har vært noe lave i Kvitsøy. Kommunen bør tilrettelegge for at flere unge familier flytter til kommunen for å kunne ha en jevn befolkningstilvekst og nok barn i skole og barnehage. Barn og unge representerer fremtiden, og det er viktig at deres behov og ønsker blir tatt hensyn til i den kommunale planleggingen. Rikspolitiske retningslinjer for å styrke barn og unges interesser i planleggingen ble vedtatt i 1998 og gjelder fortsatt. Den nye plan- og bygningsloven pålegger også kommunene et særlig ansvar for å sike barn og unges medvirkning.

De rikspolitiske retningslinjene stiller ellers krav om at kommunene skal gjøre en vurdering av oppvekstmiljøet for barn og unge. Det mest nærliggende er å gjøre en vurdering av skole og barnehage både med hensyn til kapasiteten i fremtiden, og kvaliteten på lokaler og uteområder. Da barnekullene er lave vil det selv med utbygging av Melinggarden sannsynligvis være god nok kapasitet i dagens skole og barnehage. Hvordan utviklingen vil være etter Rogfast eller dersom man skjerper eller opphever bopliktregelverket er vanskelig å forutsi. Det kan hende befolkningsmengden vil øke i Kvitsøy etter Rogfast selv uten tilrettelegging av nye boligtomter, ved at flere av dagens fritidseiendommer blir tatt i bruk som helårsbolig.

Dagens barne- og ungdomsskole i Kvitsøy er gammel og svært vanskelig å tilrettelegge for universell utforming. Uteområdene rundt skolen er små, og gir lite mulighet for å skille ungdomstrinnet og barnetrinnet. I tillegg er Kvitsøy Aktivitetshall bygget og fungerer nå som gymnastikksal både for skolen og barnehagen. Mellom skolen og aktivitetshallen går fylkesvegen til Nordbø og Leiasundet, men det er mulig denne veien vil bli flyttet i forbindelse med gjennomføring av Rogfastprosjektet.

I fremtiden vil det kunne stilles kvalitetskrav til skolens lokaliteter og uteområder som gjør det nødvendig med en ombygging eller nybygg. For å ha best mulige forutsetninger for å få til dette bør området mellom skolen og barnehagen avsettes til fremtidig offentlig formål, og kommunen bør starte et analysearbeid for å vurdere dagens kapasitet og kvaliteter i skole og barnehage opp mot forventet befolkningsøkning og fremtidens krav til skoler og barnehager. Utbygging av ny skole kan skje gradvis, og dagens skolebygg kan etter hvert som ny skolekapasitet bygges ut benyttes til andre aktiviteter som kulturskole, lag og organisasjoner m.v.

Kvitsøy skole. Foto: Kvitsøy kommune.

Kvitsøy kommune eier og har ansvaret for samtlige friområder og lekeplasser i kommunen. Flere av de eldste lekeplassene trenger en opprustning, og særlig lekeplassen på det eldste boligfeltet på Vollsøy som det også er satt av midler til i 2011 budsjettet. På østsiden av Leiasundet finnes det ikke lekeplasser, noe som bør sikres gjennom den varslede reguleringsendringen av området.

Barn og unge har et rikt fritidstilbud som tilbys i regi av kulturskolen, idrettslaget og bedehuset. Det kan finnes barn og unge som av ulike grunner ikke finner seg til rette i disse aktivitetene, og som burde hatt et alternativt tilbud. Noen barn og unge er interessert i fritidsaktiviteter som det ikke er mulig å drive med på Kvitsøy, men som de må til fastlandet for å kunne delta i. Kommunens kulturavdeling bør vurdere et samarbeid med nabokommuner for å kunne tilby ulike fritidsaktiviteter som barn og unge ønsker å delta i, eventuelt at det startes et tilbud til "uorganisert ungdom" på Kvitsøy.

Det kan også være andre befolkningsgrupper som mangler et fritidstilbud. Kommunen har et særlig ansvar for grupper som har små muligheter for å organisere slike tilbud selv.

3.2 Fremtidens næringer og arbeidsplasser

Stavangerområdet og ytre deler av Rogaland har vært et av de mest ekspansive områdene i Norge de siste årene. Det er ingen selvfølge at veksten i oljenæringen vil fortsette, og det er gjort vurderinger som viser at 1 av 4 arbeidsplasser i oljenæringen i Rogaland kan være borte i løpet av en 10 års periode. Både for Kvitsøy og andre kommuner i Rogaland kan dette by på utfordringer, og kommunene bør derfor ha en mer aktiv næringspolitikk og rolle som samfunnsutvikler i fremtiden. Det bør vurderes hvilke type næringer det er ønskelig å ha på Kvitsøy i fremtiden, hvilke arealer det vil være behov for, og hvor disse arealene eventuelt finnes. Uavhengig av situasjonen i oljenæringen er det viktig for lokalsamfunnet at kommunen stimulerer til økt næringsutvikling, slik at flere kan få sin arbeidsplass i kommunen. Samfunnets behov endres, og effektiviseringstiltak vil kunne gjøre også andre arbeidsplasser overflødige. Det vil da være viktig med en strategi for å skape nye arbeidsplasser, slik at flest mulig arbeidstakere kan være yrkesaktive, og slik at flere kan ha sitt virke i kommunen.

Fylkeskommunen mener det er viktig at utviklingsmulighetene innen havbruk og fiskeri blir vurdert i forbindelse med kommuneplanarbeidet. Kystsonen og vurdering av muligheter innen fiskeri og havbruk er et av satsingsområdene i planprogrammet. Eksisterende havbruksplan er snart 10 år gammel, og mye har skjedd både i næringen generelt og på Kvitsøy siden den ble utarbeidet. Kommunen har også fått en konkret søknad om ny lokalitet for lakseoppdrett som skal gjennomgås i forbindelse med rullering av kommuneplanen. Da havbruksplanen er foreldet bør kommunen utarbeide en ny plan for havbruk og fiskeri i samarbeid med næringsavdelingen i fylke og bedrifter som ønsker å satse

på disse næringene i Kvitsøy. En konkret vurdering av søknaden fra en lakseprodusent om ny lokaliet ved Eime vil bli grundigere gjennomgått og eventuelt konsekvensutredet i forbindelse med arealdelen av kommuneplanen.

Jfr. også "Havbruksplan for Kvitsøy utarbeidet av Rogalandforskning i 2002 skal gjennomgås i forbindelse med arbeidet" KST 22.6.10, sak 25/10 pkt. 4.

Det kan også være behov for nyskaping i landbruksnæringen. For å kunne drive gardsbrukene på en økonomisk forsvarlig måte er det ofte nødvendig med tilleggsnæringer, da brukene på Kvitsøy er små. Det kan ligge utviklingsmuligheter i å videreutvikle lokale produkter som Kvitsøylam, kvitsøyull, ramsløk med mer. Kortreist mat, mat basert på lokale tradisjoner er noe andre steder har lyktes med, og slike tiltak kan være viktig i reiselivssammenheng og for å ta vare på lokale særpreg og tradisjoner. Fylkesmannen har i sin merknad nevnt at grønn omsorg bør vurderes. Det er også kommet et innspill til kommuneplanen om kolonihage/parsellhage på Haaland.

På møte for næringslivet holdt i januar 2011 ble det etterlyst nye industriarealer, og at disse vil kunne komme dersom Norkring legger ned virksomheten eller på fyllingen som vil komme i nordøstre deler av kommunen i forbindelse med Rogfastprosjektet.

Bygg- og anleggsvirksomhetene i kommunen har erfaringer i lokal byggeskikk som kan benyttes ved restaureringsprosjektene i spesialområdene for bevaring.

Et oppdrettsfirma driver med et viktig nybrottsarbeid når det gjelder produksjon av porsjonshummer og et annet driver med skjellproduksjon. Dette er viktige næringer som er basert på lokale fortrinn og ressurser.

Fra idedugnaen på folkemøte i oktober 2010 ble det bl.a. etterlyst økt overnattingskapasitet og kafe/restaurant som er åpen hele året.

Tjenesteytende næringer i Ydstebøhavn

Kvitsøy har i dag butikk, bank, post, gavebutikk, kafe, kiosk, restaurant, overnattingsleiligheter og et fiskeutsalg. Befolkningens størrelse og også besøkende i sommerhalvåret er for begrenset til at disse servicetilbudene kan drives forretningsmessig med en åpningstid fra 10 til 18 alle dager i uken. Når det nå planlegges for et nytt sentrumsområde bør en tilrettelegge for løsninger som gjør det mulig med samdrift, og som kanskje også satser på løsninger basert på frivillighet i kombinasjon med forretningsdriften. En selvbetjent kafekrok i de nye butikklokalene på Melinggarden vil kunne bli et nytt møtested for befolkningen, som man kan kombinere med en mer avansert servering enkelte dager eller i sommerhalvåret når det er rimelig å forevente flere besøkende. Post i butikk er en løsning man finner i de fleste tettsteder i dag, og det vil innebære en bedre service for befolkningen om man kan få utført posttjenester i hele butikkens åpningstid.

Et samarbeid om servicetilbud på ferjekaien Vollsøy kan også være et alternativ med sykkelutleie i tilknytning til Kvitsøy Turistsenter og det nye venterommet. I denne delen av kommunen vurderes det også etablering av gjestehavn i fremtiden, der bunkers og tjenester både til bilturister og båtturister kan være aktuelt.

Kvitsøy Turistsenter ved ferjekaien på Vollsøy. Foto: Kvitsøy kommune

Det må også vurderes hvilken virksomhet en skal en ha i de gamle Coop lokalene og i gatene rundt. Det har kommet et innspill fra Coop om å beholde området som forretningsområde slik som i gjeldende kommuneplan. Det er viktig med servicetilbud langs en akse eller en "sentrumsgate" som strekker seg fra kommunehuset i nord til Grønningen i sør for at Ydstebøhavn skal kunne være et levende senter også i fremtiden.

På Grønningen har man Hummermuseet og et oppdrettsfirma som leier områder og lokaler av kommunen. I tillegg har kommunen kjøpt og tilrettelagt friområdet Grønningstraen. Det gamle fiskemottaket som ligger ved siden av Hummermuseet er kjøpt for å kunne utvikle området i kultur og opplevelsessammenheng. Byggene er en kombinasjon av næring og museum allerede i dag, og dette vil kunne videreutvikles med både kontorlokalteter, kafe, utstillingslokaler for kunst og historiske gjenstander.

På deler av Grønningen er det også kommet innspill fra private eiere om omregulering fra erverv til bolig/fritidsbolig. På denne tomten som ligger i utkanten av sentrum og nær Grønningstraen friområde foreslås det nå endring til kombinert formål bolig/forretning i arealdelen.

Kombisenteret med lege, tannlege, helsestasjon, fysioterapeut, eldrecenter, møtelokaler, bibliotek vil også i fremtiden ligge i det mest sentrale området av Ydstebøhavn. At de eldste i kommunen kan få tilbringe alderdommen på dette sentrale stedet med utsikt over havneområdet er positivt. Også de andre tjenestetilbudene i Kombisenteret er med på å skape et levende sentrum. Ved utbygging av Melinggarden vil imidlertid sentrumsgata flytte seg noe i nordøstlig retning, og man bør sørge for at det blir sammenheng både fysisk og visuelt mellom det gamle senteret og det nye som skal utvikles.

Nye muligheter i Leiasundet

I dag finnes det ingen servicetilbud eller næringsaktiviteter rettet mot publikum i det gamle senteret på østsiden av Leiasundet. Butikken ble nedlagt på slutten av 90-tallet, og på den tidligere så aktive skyssbåtkaien finner man ikke engang en benk å sette seg på. En postkasse, oppslagstavler og tursti til de gamle kulturminnene steinkorset og St. Clemetskirken er de eneste tilrettelagte tilbudene.

Østsiden av Leiasundet er i ferd med å bli et feriested der ganske mange hus står tomme store deler av året, mens det er mer aktivitet på vestsiden der det er et nytt boligfelt og en lekeplass. På vestsiden finnes også tre ferieboliger for utleie, og det er flere fritidshus også på denne siden av sundet.

En fastboende befolkning på i underkant av 100 personer og mange hus som i realiteten fungerer som fritidsbolig, er ikke det beste utgangspunktet for utvikling av forretningsmessig tjenesteyting. Vilje til satsing og pågangsmot har imidlertid skapt arbeidsplasser andre steder, og Leiasundet har en atmosfære og kvaliteter i omgivelsene som kan danne grunnlag for vekst innen kulturbasert næringsutvikling. Mye handler om at de som eier eiendommer finner en måte å samarbeide med hverandre og med kommunen på, som skaper vekst og utvikling.

Befolkningen, hytteeierne og turistene som besøker Leiasundet trenger et felles møtested. De eldre beboerne vil i årene fremover kunne ha behov for mer tilrettelagte boliger med fellesarealer. Dette vil kunne frigjøre eldre hus som igjen kan tas i bruk av unge familier. De mest ideelle og sentrale lokalitetene for et felles møtested er på den søre delen av Hellesøy midt mellom østre og vestre siden av sundet. Denne eiendommen er regulert til industriformål, er i privat eie, og leies i dag ut til et entreprenørfirma som bruker området som lager. Industrieiendommen ved broen på østsiden av Leiasundet er også en eiendom som kunne vært utviklet for næring og servicetilbud i kombinasjon med boliger.

Kultur sies å være den nye vekstnæringen. Hele Kvitsøysamfunnet er fylt med gammel kystkultur der både landskapet, kulturminnene, naust, hus og tradisjoner utgjør en helhet som kan utnyttes til kulturbasert næringsutvikling. For å få i gang utviklingsprosesser er det viktig at kommune, frivillige lag og organisasjoner, næringsliv og ressurspersoner samarbeider. Kvitsøy bør i neste 12 års periode satse bevist på å ta vare på historien og kulturminnene, og bruke dette i næringssammenheng.

Kvalitetene i naturen, opplevelsen av det historiske øysamfunnet, landskapet, stillhet og roen er en "vare" som man kan selge, og det finnes utviklingspotensialer innen reiseliv og turisme dersom Kvitsøy ønsker dette. Turister og besøkende til Kvitsøy gir grunnlag for å opprettholde et høyere tjeneste- og servicetilbud også til lokalbefolkningen. Kvitsøy har i dag mange dagsturister og mange båtturister i tillegg til de besøkende ved Kvitsøy Turistsenter. Det første man bør gjøre er å tilrettelegge med tjenester og opplevelser slik at de turistene som allerede kommer kan legge igjen mer penger i kommunen, og slik at turistene samtidig får et mer fullstendig opplevelsesprodukt. Det bør vurderes hvilke turistgrupper man ønsker å satse på, og hvor mange besøkende det er ønskelig å tilrettelegge for.

Utbygging og tilrettelegging for en god eldreomsorg kan også være et satsingsområde. Fremtidens eldre er ressurssterke og pengesterke, og vil komme til å kreve høy standard og service.

Det er for få unge og barnefamilier i Kvitsøy. Det bør tilrettelegges for nyskaping og arbeidsplasser, eller tiltak som kan føre til at utflyttede Kvitsøybuer eller andre unge familier vil slå seg ned i kommunen.

Utvikling innen havbasert vindkraft eller bølgekraftverk vil kunne skape arbeidsplasser i Kvitsøy i fremtiden. Kvitsøy har så langt stilt seg positive til at kommunens ressurser skal kunne brukes til forskning og utvikling av miljøvennlige energiformer.

Kommunen bør, slik som også tidligere, være en aktiv samfunnsutviklingsaktør i neste planperiode, som tilrettelegger med arealer og andre tiltak slik at private aktører har utviklingsmuligheter, og slik at det kan skape nye arbeidsplasser.

3.3 Samferdsel, infrastruktur og kommunikasjoner

Det vil bli store endringer både for kommunen og for lokalsamfunnet når Rogfast-prosjektet bygges og ferdigstilles. De store linjene for prosjektet innen Kvitsøy er lagt og vedtatt gjennom kommunedelplan for E39 Rogfast, men en fase med reguleringsplanlegging og detaljplanlegging gjenstår. Gjennom de forestående planprosessene må kommunen sørge for at arealbruken og sammenhengene med resten av kommunens samfunnsliv blir på en måte som tjener lokalsamfunnet. Et trafikknutepunkt med parkeringsmuligheter vil kunne være aktuelt ved tunnelåpningen nord for Leiasundet, og adkomstvegen inn mot Ydstebøhavn må få en løsning som er god for oppvekstområdene ved skolen og Kvitsøy som samfunn ellers. Nye gang- og sykkelveger skal bygges som må henge sammen med gang- og sykkelvegnettet ellers i kommunen, og man må sørge for at planlegging av arealbruken sørger for plass og muligheter for kollektivtrafikk på en god måte.

Rogfast åpner også for en annen bruk av eksisterende ferjekai. Den nye ferjekaien er robust og av høy kvalitet, der også store skip vil kunne anløpe. Kaien skal fungere som beredskapskai i tilfelle en ulykke i Rogfast-tunnelen, men det vil kunne åpnes også for annen bruk av både kaien og havneområdene.

Kommunen har fått tilbud om å overta den gamle ferjekaien og vurderer en mulighet for gjestehavn i området i fremtiden.

3.4 Utfordringer i forhold til energi, miljø, klima og beredskap

Klimaendringene er et faktum, og forskning viser at klimagassutslippene må reduseres med 85 % innen år 2050 for å sikre livsgrunnlaget for fremtidige generasjoner. Global oppvarming pga. økte klimagassutslipp, er en av de største utfordringene verden står overfor. For å kunne redusere disse negative konsekvensene må alle bidra med å redusere energiforbruket og utslippene av klimagasser.

De nasjonale målene er slått fast av sentrale myndigheter gjennom Klimaforliket. Rogaland Fylkeskommune har utarbeidet Klima og energiplan med målsettinger om hva Rogaland fylke skal bidra med. Kvitsøy kommunestyre gav i møte 29.9.2009 sin tilslutning til disse planene, og vedtok samtidig at det skal utarbeides energi og klimaplan for Kvitsøy med mål og strategier for hva befolkning, kommune og næringsliv i Kvitsøy skal bidra med for å løse den globale utfordringen. Arbeidene med en egen kommunedelplan for energi- miljø og klima er startet opp, og pågår parallelt med kommuneplanarbeidet.

Kommunen er forvalter av en rekke lover og forskrifter, og kan bidra til en forbedring av miljøet ved å stille krav til energivennlige løsninger ved utbygging og rehabilitering. Dette gjelder både ved egne prosjekter og ved at en kan

påvirke befolkningen og næringslivet. Kommunen er også en stor arbeidsgiver og innkjøper, og kan tilrettelegge for miljøvennlige løsninger for egne ansatte, og når det gjøres innkjøp i kommunen.

Gjennom både kommunens og fylkeskommunens areal- og transportplanlegging kan det tilrettelegges for at kommunen, næringslivet og befolkningen skal kunne ta miljøvennlige valg. Tilrettelegging for fortetting og nybygging i eksisterende sentra er miljøvennlig og også bedre økonomisk, enn utbygging av nye områder. Sentral lokalisering av arbeidsplasser og bosteder vil medføre mindre transportbehov. På Kvitsøy og på mange andre steder har man tradisjon for å legge bygninger på lune steder i le for vinden, noe som også bør gjøres når det bygges i fremtiden, for at energiforbruket i byggene skal bli lavest mulig.

Satsing på utbygging av gang- og sykkelveger kan redusere den mobile forbrenningen i kommunen samtidig som det fremmer helse og trivsel for befolkningen. Avstandene på Kvitsøy er små og det er lett å ta seg frem på sykkel hele året. Bevist satsing på flere turveger, gang og sykkelveger, og på å bli den grønne sykkeløya, kan gjøre at både fastboende og turister kan leve mer miljøvennlig.

Jfr. også areal- og transportplan for Ryfylke der bl.a. Kvitsøys nåværende og fremtidige kollektivtilbud og trafikktiltak m.m. er omtalt.

Det gjøres fortløpende vurderinger av hva som er den mest miljøvennlige og kostnadseffektive måten å drive renovasjon på i et lite øysamfunn som Kvitsøy. En miljøvennlig avfallshåndtering innebærer at Kvitsøys næringsliv og befolkning må kunne kildesortere noen fraksjoner. Mye handler om å sette den rette prisen på det å forbruke og kvitte seg med avfall og resirkulerbare ressurser. Næringslivet inngår egne avtaler med IVAR om levering av avfall, og IVAR skiller mellom næringsavfall og husholdningsavfall vedrørende prissetting. I et mindre samfunn som Kvitsøy kan det være gunstig å se på behovet til disse gruppene under et, særlig når det gjelder kildesortering. På den måten kan mest mulig av avfallet kildesorteres, og miljøstasjonen brukes både av befolkningen og næringslivet, slik at alle kan kildesortere flest mulig fraksjoner.

Kvitsøy kommune har gjennom mange år vært åpen for at kommunens ressurser skal kunne brukes til å fremskaffe fornybar energi. I kommuneplanen for Kvitsøy er det satt av et område for bølgekraftverk på Klavanesholmen vest på Ydstebø, og et område for vindkraftproduksjon på Nordbø. Lyse Produksjon har inngått avtale med grunneier på Nordbø, og har fått utarbeidet reguleringsplan for testvindmølle på denne lokaliteten. Kommunestyret har stilt seg positive til at denne delen av kommunen skal kunne brukes til testing av vindkraftproduksjon til havs. Produksjon av vindkraft i havområdene kan bli en viktig næring for Norge i fremtiden.

Klimatilpassning er viktig da en i fremtiden forventer mer ekstremvær og store nedbørsmengder i perioder. Kvitsøy har lite landareal og ligger omgitt av hav på alle kanter. Forventet havstigning på 50-100 cm de nærmeste 100 årene vil kunne få mer alvorlige konsekvenser for Kvitsøy enn for de fleste andre kommuner i Norge. I forbindelse med utarbeiding av arealdelen vil det bli utarbeidet et kart som viser hvilke områder i Kvitsøy som blir liggende under vann ved en havnivåstigning på 50 og 100 cm. Grunnet de fremtidige konsekvensene en havnivåstigning og stormflo vil kunne få for bebyggelse og infrastruktur i Kvitsøy, er det innført bestemmelser om at isolerte bygg for varig opphold skal ligge på min. kote 2,35 moh. Dette bør vurderes nærmere og eventuelt innarbeides i de nye kommuneplanbestemmelsene.

Beredskapssituasjonen for et øysamfunn midt i den sterkt trafikkerte Boknafjorden innebærer noen utfordringer. Strømtilførselen og kommunikasjonene kan kuttes i forbindelse med ekstremvær, og det kan i slike perioder være vanskelig å få reparert forholdene innen rimelig tid. En oljevernkatastrofe i områdene rundt Boknafjorden vil kunne få store konsekvenser for både samfunnet og naturen i Kvitsøy.

Fra Ydstebøhavn etter stormen "Inga" i 2005. Foto: Kvitsøy kommune.

Kommunens beredskapsplan og også delplanen for akutt forurensing er nylig oppdatert.

Kommunen er med i det interkommunale brannvern og oljevernberedskapssamarbeidet i sør Rogaland, og IUA (interkommunalt utvalg for akutt oljevernberedskap), og staten ved Kystverket sørger for at kystvernberedskapen til enhver tid er til stede. Fylkesmannen har i forbindelse med sin uttale stilt krav om at kommunens ROS analyse fra 2007 revideres, noe som vil bli gjort samtidig med kommuneplanarbeidet. Konsekvensene av forventet havnivåstigning og sikkerheten på kaier og i havnene i kommunen m.m. må vurderes nærmere ved revidering av ROS analysen.

3.5 Trivsel, livskvalitet, folkehelse og universell utforming

God folkehelse og et samfunn som er tilpasset alle og inkluderer alle er viktige målsettinger og satsingsområder for nasjonen Norge. Det er ikke bare stat og kommuner som er ansvarlige i denne satsingen, da en forbedring av samfunnet på disse områdene krever et samspill med offentlige etater på alle nivåer, organisasjoner og befolkningen for øvrig.

Hva som er viktig for trivsel og god livskvalitet varierer fra person til person. I Norge er primærbehov som mat, klær og bolig dekket for de fleste, og da er det gjerne gode relasjoner til familie og venner som de fleste mener er avgjørende for livskvaliteten. En trygg arbeidsplass og muligheter for frisk luft og fysisk aktivitet er også viktig for de fleste. Et meningsfylt liv der man kan være yrkesaktiv eller gå på skole, og samtidig ha en interessant fritid, og muligheter for adspredelse i ferier, er blitt et minimum av hva vi forventer oss.

En god helse er viktig for trivsel og livskvalitet, men de fleste vil oppleve at helsen svikter i perioder, og alle blir eldre en gang. Noen lider av kroniske sykdommer, eller har handikap som gjør at de trenger spesiell tilrettelegging for å kunne delta aktivt i samfunnslivet. I Norge har vi politiske målsettinger om at alle skal kunne delta aktivt i samfunnet, og det er vedtatt lover og forskrifter som sikrer at ingen skal diskrimineres eller utestenges fra samfunnslivet pga, sykdom eller handikap. Universell utforming kreves nå som standard for alle nye offentlige bygg og uteområder, og myndighetene har bedt kommunene utarbeide planer og iverksette tiltak for å tilfredsstille kravene til universell utforming, jfr. diskriminerings- og tilgjengelighetsloven, rikspolitiske retningslinjer for universell utforming mv. Når det gjelder universell utforming er det foretatt en grovanalyse som konkluderer med at de mest sentrale fellesområdene i kommunen trenger konkrete tiltak. Dette gjelder ferjekaien som er innfartsvegen til kommunen, og området fra ferjekaien frem til Grønningen som på mange måter er hovedfartsåren gjennom kommunen. Langs denne strekningen

finnes de fleste offentlige tilbudene, og det er også friområder av regional interesse både på Sandrenna ved Ferjekaien og på Grønningstraen. Handikoptoalett finnes allerede både på Sandrenna og ved Grønningstraen, men veggen og gangvegene på denne strekningen og frem til skolen, bør på sikt utformes universelt. Den nye aktivitetshallen tilfredsstiller for en stor grad kravene til universell utforming, men skolen og andre offentlige bygg har en utfordring. De nye forretnings- og uteområdene på Melinggarden vil bli planlagt og bygget i henhold til standard for universell utforming. Kommunen arbeider også med en tomtusplan for Grønningstraen, der man i så stor utstrekning som mulig vil gjøre friområdet tilgjengelige for alle etter standard for universell utforming.

Kommunen har noen utfordringer på kommunehuset, skolen, barnehagen, kombiseret, hummermuseet, og kirka. Skolen innebærer den største utfordringen dersom det skulle komme barn eller ansatte med handikap. Tiltak i alle offentlige bygg og anlegg bør vurderes gjennom et fremtidig planarbeid.

Fra turstien på Haaland. Foto: Kvitsøy kommune.

Helsetilstanden i Kvitsøy er god i forhold til gjennomsnittet i befolkningen. De senere årene har det vært få eldre over 90 år, men dette vil kunne endres i årene fremover. Kommunen bør satse på forebygging av god helse for alle aldersgrupper. Skole og barnehage er viktige arenaer for de yngste, og alle aktivitetene som nå er muliggjort for alle aldersgrupper i den nye aktivitetshallen er viktige for en god folkehelse i befolkningen. Det er også viktig å tilrettelegge for sosiale møteplasser for alle, og kommunen har et særlig ansvar for grupper som ikke klarer å organisere dette selv.

Tilrettelegging av flere turstier, friområder og muligheter for å drive friluftsliv i form av fiske i sjøområdene og i øyriket rundt Kvitsøy er også viktig for å sikre en god folkehelse.

Utfordringene for kommunen innen helse og omsorgspolitikken vil bli behandlet nærmere gjennom det pågående arbeidet med omsorgsplan for Kvitsøy.

3.6 Båtliv, friluftsliv, grøntstruktur og strandsone

Det er ulike ønsker i forhold til bruk av strandsonen til friområder, naust, brygger, boligformål, næringsformål og infrastrukturtiltak, og dette er en utfordring for kommunen og fylkesmannens miljøvernavdeling. Kommunen ønsker at strandsonen skal kunne brukes til ulike formål, men på en slik måte at uberørte strandområder i minst mulig grad ødelegges.

Tilknytningen og tradisjonene til sjøen er sterke på Kvitsøy, og de fleste innbyggerne har et ønske om egen båt, naust og brygge, slik generasjonene før dem har hatt. Det er ikke bare kommunens fastboende innbyggere som ønsker dette, men også eierne av fritidsboliger og hytter. Mange har arvet en nausttomt, og ønsker å bebygge denne, og mange har gode økonomiske muligheter for dette med den velstanden som finnes i dagens samfunn. Det har vært en av målsettingene med planarbeidet å avklare hvordan fremtidens politikk skal være når det gjelder utbygging av naust og sjøhus både i forhold til eksisterende boligeiendommer og fritidseiendommer. Det vurderes om det skal settes av nye områder for friluftsliv og naustbebyggelse eller om allerede utbygde og regulerte områder er nok til å dekke behovet.

3.6.1 Friområder

Sikring av deler av strandsonen for allmennheten, og tilrettelegging for fritidsaktiviteter og båtliv i Sandrennå og på Grønningstraen, som er kommunens friområder og badestrender, er prioriterte tiltak for kommunen. På Grønningstraen har mye av arbeidet skjedd i regi av Ydstebøhavn Vel, og det er en målsetting å utvikle dette området videre, i samarbeid med velforeningen og Ryfylke Friluftsråd. Friluftsliv på sjøen er viktig for Kvitsøys egne innbyggere, og farvannet og de gamle havnene på Kvitsøy er populære utfartsområder også for regionens fritidsbåteiere. Det tilrettelegges for naturhavn med båtfester på den sørvestre delen av Grønningstraen friområde, slik at både tilreisende båtturister og fastboende kan ankre opp og overnatte i friområdet.

Friområdet Grønningstraen. Foto: Kvitsøy kommune

3.6.2 Naust og båtplasser.

Pr i dag finnes det ca. 320 bolig- og fritidseiendommer i Kvitsøy. Det er et mål at flest mulig av disse eiendommene skal ha en båtplass hver, noe som vil si at det fremtidige behovet for ankringsplass for fritidsbåt utenfor eget sjøhus, i småbåthavn eller i fellesanlegg er rundt 350 etter utbygging av Melinggarden. Se vedlagte oversikt over havner og båtplasser (vedlegg 4).

3.6.3 Utfartsområder.

Rossøy er den øya som ligger nærmest bebyggelsen i Ydstebøhavn, og som er lettest tilgjengelig for fastboende som ønsker å bruke sjøen og øyriket. Størstedelen av øya er et sameie der 9-10 bønder eier arealene i felleskap, og i

tillegg er det utskilt ca. 10 fritidseiendommer. Coop eier en liten kai på Rossøy som i dag brukes av allmennheten og båtturister. Coop har i innspill til kommuneplanen foreslått at denne eiendommen reguleres til friområde eller lignende.

Det finnes også en gammel fotballbane på øya og i søre delen finnes det kulturminner og en gammel Hummerpark. For å sikre at både allmennheten, hytteeierne og andre turister kan bruke Rossøy som utfartsområde kan man i kommuneplanen regulere kaien og Coop sin eiendom til fritidsformål. Det bør også vurderes å regulere den gamle fotballbanen til friområde, og at det legges en tursti mellom kaien og fotballbanen. På denne måten vil viktige fellesarealer på Rossøy kunne sikres for bruk av allmennheten i årene fremover.

Øyriket ellers i kommunen er også i bruk som utfartsområde både av tilreisende båtturister, hytteeiere og fastboende. Regelverket for bruk av øyene er lite kjent og bør gjøres mer tilgjengelig både internt i kommunen og gjennom informasjonskanalene til Ryfylke friluftsråd. Det vil være viktig at båtfolket i regionen kjenner bestemmelsene for fuglefredningsområde, båndtvang pga. beitende sauer og fugleliv, at naturen og vegetasjonen er sårbar, reglene for jakt m.v. Kjøreregler på sjøen og i utfartsområdene bør også gjøres kjent for båtfolket.

3.6.4 Turveger og grøntstruktur ellers.

Det er en målsetting at alle norske kommuner skal ha minst en tursti som er tilrettelagt etter reglene for universell utforming. De turstiene som finnes i Kvitsøy i dag er noe bratte, og det er lite sammenhengende grøntstruktur i kommunen der folk kan bevege seg over lange strekninger uten å måtte gå over privat grunn. Kommunens politikere har inntatt en forsiktig holdning i forhold til å tvinge grunneiere til å selge arealer til friområder og turveger, og det som er avsatt så langt har skjedd etter forhandlinger og på frivillig basis.

Flere av innspillene til kommuneplanen er forslag om mer turstier og friområder. I forbindelse med denne kommuneplanrulleringen og også ved tidligere kommuneplanrullinger har administrasjonen og kommuneplanutvalget gjort seg noen tanker om hvor det kan være ønskelig med nye turveger og grøntområder. I denne planperioden foreslås det å prioritere følgende områder:

Ny universelt utformet tursti (grussti) fra Vollsøy boligfelt langs strandlinjen frem til Torneskjær.

Turstien åpner opp et nytt strandområde øst for kirka og gjør områdene ved Kyrkjesundet mer tilgjengelige for alle. Veggen til Leiasundet for gående og syklende kan reduseres betraktelig med en slik tursti, noe som kan fremme en mer miljøvennlig transportmåte til denne delen av kommunen. Områdene ved Torneskjær vil bli ombygget i forbindelse med Rogfastprosjektet og det forventes en bygging av gang- og sykkelveg her mellom skolen og bebyggelsen i Leiasundet. Turvegen kan således knyttes til et fremtidig gang og sykkelvegnett.

Gangsti fra Meling / klubbhuset til Kvitsøy kirke

Det har i tidligere tider vært slike gangveger og veiretter eksisterer fremdeles. Gangvegen vil kunne gå delvis i trapper i et bratt terreng opp mot kirka, og kan ikke utformes universelt. Den vil kunne redusere gangavstanden til kirka betraktelige for de fleste som bor på Vollsøy og i Ydstebøhavnområdet. Dersom fremtidig innfartsveg for Rogfast vil gå langs "kirkerenna" må gangvegen tilpasses dette vegnettet.

Utfartsområder for barnehagen

På møte med personale i barnehagen høsten 2010 kom det fram ønsker om flere utfartsområder og turområder som barnehagen kan bruke i sin virksomhet. Barnehagen ønsker også et område i nærheten av barnehagen der de kan sette opp en lavvo, og området i nordøstre del av Melinggarden som er i kommunens eie bør vurderes til dette formålet med utarbeidelse av detaljplan m.m.

Akebakker for vinteraktiviteter og andre områder med vegetasjon og kuppert natur bør også vurderes, slik at barna i kommunen sikres gode uteområder og naturlige lekeplasser.

Kommuneplanutvalget ønsker at utbygging av turstinett, utfartsområder og eventuell utlegging av nye friområder skal skje ved frivillighet og i samarbeid med grunneiere.

For fremtidige kommuneplanrullinger eller dersom det er mulig å komme frem til private avtaler bør det vurderes å tilrettelegge for friområder og turstier på følgende steder:

- Søre deler av Ydstebø fra eksisterende tursti til Grønningen
- Håland – Hålandsbukta mot tunet på Nordbø
- Fra eksisterende tursti på Longøy til helt sør på øya
- Turstier på Krossøy. Sør og øst for steinkorset frem til "Gavlen"
- Til kong Hviddings grav nord på Krossøy
- Ny akebakke til erstatning for akebakken som vil forsvinne på Melinggarden

Disse tiltakene bør vurderes nærmere og innarbeides i revidert kommunedelplan for idrettsanlegg og friluftsliv.

3.7 Langsiktige utfordringer for kommunen som organisasjon

Kvitsøy kommune har i 2011 både administrative og økonomiske utfordringer. De økonomiske utfordringene er omtalt i kommunens årsbudsjett, og innebærer at kommunen må være forsiktig med nye investeringer og tiltak som krever nye driftsmidler. For å kunne generere nye inntekter kreves ofte investeringer. Kommunen står foran et stort løft ved utbygging av Melinggarden, men samtidig vil nybygging og nye innbyggere kunne sikre kommunen økte inntekter i fremtiden. Om Melinggarden skal videreutvikles og bygges ut i privat eller offentlig regi er et viktig valg som kommunen må ta de nærmeste årene.

Kommunen har også en utfordring når det gjelder personalsituasjonen og det å kunne holde på kvalifisert arbeidskraft. Dette vil kunne bli lettere etter Rogfast når kommunikasjonene blir bedre, men utfordringen for kommunen er her og nå. Arbeidspresset på personalet i alle sektorer er stort, og det merkes godt når stillinger står ubesatt i en periode.

I storsamfunnet snakkes det ellers om utfordringene med eldrebølgen, migrasjonsbølgen og trygdebølgen. Kvitsøys størrelse gjør at forholdene er oversiktlige, og kommunen synes så langt å ha situasjonen under kontroll i forhold til disse utfordringene.

Da er nåsituasjonen og utfordringene for kommunen gjennomgått og det skal velges tiltak og retning for kommunen.

KAPITTEL IV

4 MÅL OG STRATEGIER

Gjennom planarbeidet har kommuneplanutvalget i samarbeid med kommunens administrasjon kommet frem til en overordnet kommunal planstrategi som peker ut retningen for samfunnsutviklingen. Planstrategien sier noe om hvilke fremtidsrettede målsettinger Kvitsøy kommune har, og omhandler strategiske valg vedrørende langsiktig arealbruk, miljøutfordringer, sektorenes virksomhet og kommunens planbehov i kommende kommunestyreperiode.

Den overordnede planstrategien er gitt i det innledende kapittel 1 som også inneholder et sammendrag av hele kommuneplanen. I dette kapittelet blir målsettinger og strategier, også for andre samfunnsforhold, utdypet nærmere.

4.1 Overordnet mål for den langsiktige samfunnsutviklingen

Det overordnede målet for Kvitsøysamfunnet er at en skal bevare Kvitsøys særpreg og kvaliteter som bærekraftig og levende kystsamfunn, og at samfunnsutviklingen skal skje med sterk grad av lokal styring og medvirkning.

For å kunne nå dette målet er det viktig at Kvitsøy er en egen kommune slik at en kan styre og ta ansvar for utviklingen i eget lokalsamfunn. Dette målet er forankret hos politikerne og synes også å ha forståelse og aksept i lokalbefolkningen. Administrasjonen i kommunen må også ha forståelse for at dette er den politiske viljen i kommunen som det skal arbeides etter.

Den viktigste strategien for å kunne nå denne målsettingen er at kommuneøkonomien håndteres på en forsvarlig måte der driftsutgifter og investeringer er i samsvar med de økonomiske ressursene kommunen har til rådighet. Det er også avgjørende at administrasjonen og tjenesteproduksjonen legges på et nivå som tilfredsstiller lover og forskrifter og befolkningens behov. Befolkningens ønsker og behov i dagens velferdsamfunn kan synes å være umettelige, og det er da viktig å prioritere de oppgavene som er viktigst for kommunens innbyggere. Kommuneadministrasjonen kan ikke ta ansvar for å løse alle oppgavene i lokalsamfunnet, og det er viktig å legge til rette for at det frivillige engasjement og initiativ som finnes i lokalbefolkningen og næringslivet kan nyttiggjøres til samfunnets beste.

Målsettingen om å være et bærekraftig og levende kystsamfunn innebærer å finne en balanse i det å bruke og utnytte arealer og ressurser, samtidig som man tar vare på det kulturelle særpreget og naturmangfoldet. Utnyttelse og forbruk bør være på en slik måte at en kan levere samfunnet videre til fremtidige generasjoner uten at natur og landskap har tatt alvorlig skade eller ødelegges.

4.2 Mål og strategier for kommunesamfunnet

4.2.1 Befolkningsutvikling

Målene for folketallsutviklingen er at det skal tilrettelegges for at flere skal kunne bo og arbeide i Kvitsøy, og at flere av lokalsamfunnets bolighus skal kunne tas i bruk som permanente boliger.

Det skal tilrettelegges for etablering av nye boligområder slik at innbyggertallet kan bli rundt 700 innen år 2022.

Det viktigste grepet som kommunen har gjort de siste årene for å sikre økt bosetting, er oppkjøpet og reguleringen av Melinggarden. I årene fremover må kommunen sørge for at boligområdet blir byggemodnet, enten dette skjer i privat eller offentlig regi. Det kan bygges rundt 44 nye eneboliger og rekkehus, og 20-25 nye leiligheter innen dette utbyggingsområdet der store deler av arealene er i kommunens eie, men der også private aktører eier eiendommer. Totalt vil dette kunne gi nærmere 200 nye innbyggere. Da det er forventet at noen eksisterende boliger blir fritidsboliger ved arv, og at noen boligtomter ikke blir bebygget i planperioden settes målet for befolkningsøkning til rundt 700 innbyggere eller ca. 170 nye innbyggere frem til år 2022.

Det er ikke ønskelig å legge ut nye områder for boligbygging i kommuneplanens arealdel i denne planperioden, men innen allerede avsatte arealer i kommuneplanen kan det bygges noe ved fortetting, også utenom Melinggarden. Det åpnes i tillegg for at det innenfor områder for erverv både på Grønningen, Hellesøy og på østsiden av Leiasundet kan bygges boliger i kombinasjon med annen næringsvirksomhet.

4.2.2 Næringsutvikling

Kvitsøy har en målsetting om å være et godt og attraktivt lokalsamfunn å bo, arbeide og leve i. Man ønsker å være et lokalsamfunn der nyskaping og utvikling har gode vekstvilkår, og der utvikling og nyskaping er basert på lokale ressurser og fortrinn. Næringsutviklingen må ta hensyn til kvaliteter og særpreg i natur, kultur og samfunn slik at verdifulle lokale ressurser ikke blir ødelagt.

Den største utfordringen når det gjelder næringsutvikling er å sørge for at videre sentrumsutvikling i kommunesenteret Ydstebøhavn skjer på en fornuftig og økonomisk forsvarlig måte.

Et nytt sentrumsområde skal utvikles i nedre del av Melinggarden samtidig som det er ønskelig å beholde servicetilbud også i eksisterende "sentrumsgate" i Ydstebøhavn. Coop som eier eksisterende forretningstomt spiller en sentral rolle i dette arbeidet, og kommunen må finne løsninger for utviklingen i samarbeid med Coop eller andre.

Det er etterlyst nye næringsarealer ved møte med næringslivet, og tomten som er i kommunens eie nord for fv. 555 ved kommunehuset settes derfor av til sentrumsformål. Her kan det bygges kontorer for private bedrifter eller det kan benyttes til andre offentlige tjenestetilbud. Kommunen vurderer også å bruke arealene som makebytteareal ved behov for arealer andre steder i kommunen.

Kommunen ønsker at Leiasundet skal kunne utvikles videre som grendesenter med felles møteplasser og nødvendig infrastruktur. Da alle arealer i Leiasundet er i privat eie må det finnes løsninger i samarbeid med disse for å kunne skape næringsutvikling og sørge for nødvendig infrastruktur. Det er med bakgrunn dette at det foreslås et kombinert formål forretning/bolig på sentrale tomter i Leiasundet.

Kvitsøy kommune er positiv til privat nyskaping innen landbruk, fiskeri, havbruk og andre næringer, og skal bidra til at de private næringsaktørene har gode lokale rammebetingelser og utviklingsmuligheter både når det gjelder arealer, lokaler og andre forhold. Det er kommet forslag fra næringsaktører om endret arealbruk i kommuneplanen, og forslagene må i første omgang vurderes av kommunestyret om de representerer en ønsket utvikling, og senere også konsekvensutredes iht. bestemmelsene i plan og bygningsloven i forbindelse med arbeidet med arealdelen.

4.2.3 Kommunikasjoner og infrastruktur

Rogfastprosjektet vil medføre endringer for kommunen på mange områder, og kommunen har som målsetting å finne gode løsninger på de utfordringene prosjektet reiser i samarbeid med Statens Vegvesens prosjektledelse.

Skolevegen mot Leiasundet må sikres på en god måte både under anleggsfasen og i ettertid. Tiltak fra der bebyggelsen starter i Leiasundet og frem til der fylkesvegen ender på kaien i Leiasundet må vurderes som eget tiltak, og ønskelige endringer må foreslås i forbindelse med fylkekommunens planer og prioritereinger.

Kommunen bør sørge for å finne løsninger slik at det kan bli en forsvarlig parkeringsdekning på østsiden av i Leiasundet både for fastboende, hytteeiere og tilreisende gjennom en forestående endring av reguleringsplan for Leiasundet.

Ferjekaien og arealene rundt Kvitsøy Turistsenter vil få en endret funksjon når Rogfast-forbindelsen kommer. Gjenbruk av dette området, eller utnyttning til andre formål, bør vurderes gjennom planarbeidet. Det er nylig bygget ny ferjekai, og det planlegges nytt venterom som skal stå ferdig i løpet av 2011. Kommunen har fått tilbud om å overta den gamle ferjekaien og vurderer å bruke denne til gjestehavn. Det finnes allerede store asfalterte flater for biloppstilling på ferjekaien. Kanskje området i fremtiden også kan bli kommunens transportterminal for kollektivtransport med buss via

Rogfast, og parkeringsplass for pendlere eller besøkende til kommunen. Utbygging av gjestehavnfasiliteter i tilknytning til Kvitsøy Turistsenter, er problemstillinger som må vurderes og diskuteres, også med grunneierne i området, samt med statlige og regionale veimyndigheter.

Internettkapasiteten i kommunen er noe dårlig, og det er ønskelig å få bygget ut bredbånd. Kommunen er i dialog med leverandører som vurderes å bygge ut bredbåndsnettet.

4.2.4 Energi, miljø, klima og beredskap

Kvitsøy kommune skal gjennom sin planlegging og forvaltning legge til rette for at kommunen, befolkningen og næringslivet kan ta miljøvennlige valg, og slik at det kan brukes mindre energi og ressurser til oppvarming og transport. Etablering av ny infrastruktur og nye bygninger skal skje på en slik måte at risikoen for ødeleggelser som følge av uvær, havnivåstigning eller andre risikoforhold reduseres.

Kvitsøy kommune har mål om å innføre energieffektiviseringstiltak og styringssystemer i kommunale bygg slik at energiforbruket kan reduseres med minimum 10 % innen år 2015. Det er engasjert et konsulentfirma til å vurdere aktuelle tiltak i den kommunale bygningsmassen.

I tillegg vil eventuelle nybygg i kommunal regi bygges på en energieffektiv måte. Det gjøres undersøkelser av mulighetene for å hente jordvarme ved utbygging av Melinggarden, slik at dette nye bolig- og sentrumsområdet kan få en miljøvennlig alternativ oppvarmingskilde.

Det skal etableres flere gang og sykkelveier og turveger i kommunen, slik at innbyggere og andre i størst mulig grad kan gå eller sykle mellom aktiviteter og tilbud. Kommunen ønsker også å være en aktiv pådriver i å utvikle kollektivtilbudene både før og etter Rogfast i samarbeid med fylkeskommunen.

Av hensyn til effektene av forventet havnivåstigning og ekstremvær bør etablering av isolerte bygg for varig opphold i strandsonen både innenfor og utenfor regulerte områder minimaliseres, og det bør ikke bygges lavere enn kote 2,35 moh. Spesialområdene for bevaring er i en særstilling og det bør vurderes nærmere hvordan regelverket skal være i fremtiden i forbindelse med utarbeiding av kommuneplanbestemmelsene som følger arealdelen.

4.2.5 Folkehelse og universell utforming

For å bedre folkehelsen er det en målsetting å få folk i alle aldre i mer aktivitet. Turgåing langs veier og turstier er aktiviteter de fleste i alle aldersgrupper kan delta i, og mer gåing og sykling til arbeid og fritidsaktiviteter er viktige bidrag for en god helse. Kampanjer og tiltak for å gjøre Kvitsøy til den grønne sykkeløya vil bli vurdert igangsatt i planperioden.

Et sunt og godt kosthold er også viktig for folkehelsen, og bruk av mer ekte råvarer og økologisk mat vil være bra for befolkningen. Dette er tiltak en kan samarbeide med Coop om som kan ta inn mer slike varer. Mulighetene for å kjøpe "kortreist" og fersk mat fra lokale bønder og fiskere er også viktig for et sunt og godt kosthold, og de som har hage kan produsere økologiske grønnsaker selv.

Kommunen sørger for at bygging av nye bygg og anlegg som skal være åpen for allmennheten tilfredstiller kravene om universell utforming. Kommunen har imidlertid utfordringer når det gjelder universell utforming i egen bygningsmasse som er bygget i en tid der disse kravene ikke var gjeldene. Situasjonen må vurderes grundigere i en egen utredning eller planarbeid, slik at nødvendige tiltak kan komme på sakskartet og bli prioritert i forbindelse med de kommunale budsjettbehandlingene i planperioden. Skolen og kombisenteret er de byggene som bør prioriteres med tiltak i første omgang.

Ved kommunehuset og ved legekantoret bør det reserveres plasser for handikapparkering og dette bør skiltes.

Det er ønskelig å arbeide med en ny tursti mellom Vollsøy og Torneskjær som kan bygges i henhold til reglene om universell utforming. Gang- og sykkelvegen fra ferjekaien og frem til Ydstebøhavn trenger justeringer for å gjøre denne hovedfartsåren gjennom kommunesenteret mer tilgjengelig for alle.

4.2.6 Barn og unge

Barn og unge i Kvitsøy skal ha gode oppvekst og omsorgstilbud, og muligheter for lek, læring og utvikling i trygge, helsefremmende og miljøvennlige omgivelser. Kommunen skal sørge for at barn og unge som trenger tilrettelagt omsorg eller læring får dette. Arealer og anlegg skal bygges ut i takt med behovet i barnegruppene, og tilrettelegges etter gjeldende standarder for universell utforming.

Barn og unge i Kvitsøy vokser opp i et trygt og godt lokalsamfunn, de har en god skole der hver enkelt elev får mer oppmerksomhet enn i de fleste skolene i Norge. Barnehagetilbudet er godt, og barn og unge kan velge mellom mange fritidsaktiviteter. Den største utfordringen er skolens fysiske miljø både inne og ute. Det skal derfor utarbeides en samlet plan der en ser behov og tilbud innen kommunens oppvekstområder i et langsiktig perspektiv, og der en vurderer behovet for utvidelsesområder mellom dagens skole, barnehage og aktivitetshall, slik at en kan tilrettelegges for at det kan bygges en ny skole når behovet og den økonomiske situasjonen for kommunen gjør dette mulig.

Kommunens lekeplasser må vedlikeholdes og opprustes, og det må bygges nye der dette mangler slik som på østsiden av Leiasundet. I områdereguleringsplan for Melinggarden er det satt av arealer for nye lekeplasser samt et sentralt park- og grøntområde som bør sikres opparbeidet i planperioden.

4.2.7 Mål for kulturlivet og kommunens kulturminner og historie

Kvitsøy skal ha et aktivt kulturliv hvor kunst og kultur både skapes og utøves, og der den enkelte får positive opplevelser i alle livets faser. Det skal legges til rette for aktiviteter som fremmer helse og trivsel og som ivaretar lokalsamfunnets kulturarv. Kvitsøy kommune skal bidra og stimulere til bredde i kulturuttrykk og kulturtilbud, og skal ta et aktivt ansvar for å ta vare på kommunens kulturminner og historie.

Kvitsøy kommune skal være med på å sikre at befolkningen får en bredde i kulturuttrykk som film, litteratur, musikk, scenekunst, visuell kunst, kulturarv og sportslige aktiviteter i samarbeid med frivillige aktører. Kommunen skal være en støttespiller for det frivillige kulturlivet også gjennom økonomisk støtte. Kommunens ulike kulturarenaer bør brukes slik at de utfyller hverandre og gir gode vilkår for kulturlivet og lokale kunstnere. Kommunen skal ikke ta over det frivillige kulturlivet men være et supplement for å utfylle det eksisterende, og sikre et rikt og bredt kulturformidlingstilbud.

Kvitsøy kommune ønsker å ivareta lokalhistorie og kulturminner ved å ta vare på nedskrevet materiale, og ved selv å skrive ned historiene knyttet til øya, samferdsel, krigen, mattradisjoner, språk, kulturminner, fornminner osv. Det skal settes fokus på den kulturarven som oppleves som felles og fremheve denne, deriblant hummerkulturen.

Det skal vurderes å bygge ut området rundt Hummermuseet på Grønningen som kommunens kulturelle senter slik at lokalsamfunnets kultur og historie kan videreformidles til nye generasjoner, turister og andre besøkende.

Kulturskolen skal gi opplevelse og utvikling for elevene, og på denne måten også berike det lokale kulturlivet. Biblioteket skal være et sted hvor litteratur formidles, og være lett tilgjengelig med gode åpningstider. Det er ønskelig å kunne bruke fyrhusloftet til kunstnere, enten for opphold eller utstillinger. Aktivitetshallen skal ivareta mangfoldet og være en god arena for et variert aktivitetstilbud. På denne måten skal en utvikle ulike kulturarena som utfyller hverandre og gir gode vilkår for både lokale kunstnere og kulturlivet, sammen med eksisterende bedehus, kirke og klubbhus.

Det er også en målsetting å inngå et mer aktivt og forpliktende samarbeid med regionale kulturminnemyndigheter, slik at kommunens kulturminner og historie kan tas vare på på en måte som tar hensyn til kravene i kulturminne-lovgivningen, men som også gir mening for kommunens innbyggere.

Spesialområdene for bevaring er et område som er vanskelig for kommunen å håndtere på en god måte, og det vil gjøres forsøk på å bedre dette med økt kunnskap om verdien av denne bygningsarven i lokalsamfunnet generelt, og mer rådgivning tidlig i byggefasen til de som ønsker å restaurere og gjøre endringer.

4.3 Mål og strategier for kommunen som organisasjon

Kvitsøy kommune skal være en organisasjon som utfører tjenester som befolkningen har krav på og bruk for på en effektiv, brukervennlig og demokratisk måte. Kvitsøy kommune skal være en arbeidsplass der ansatte trives og har

utviklingsmuligheter. Det skal iverksettes tiltak for å bedre service og effektivitet til beste både for befolkning og ansatte, og det skal tilrettelegges for at personalet i Kvitsøy kommune trives og har gode arbeidsvilkår. Ansatte i Kvitsøy kommune skal gis muligheter for opplæring og kompetanseheving, slik at de har gode forutsetninger for å gjøre en god jobb for kommunen.

Kvitsøy kommune er en god arbeidsplass, men det er en utfordring at ansatte som ikke er bosatt i kommunen ofte blir i stillingene i korte perioder. Dette skyldes i første rekke kommunens lokalisering og kommunikasjoner, men det kan også skyldes at arbeidspresset og ansvaret særlig for kommunale ledere er stort. Kommunens ledelse bør ha fokus på dette problemet og sørge for at ansatte blir tatt vare på og styrket i sine ansvarsoppgaver.

Det er et stort arbeidspress i alle kommunale sektorer og avdelinger, så kommunen bør ikke spare på stillingshjæmler. Et prosjekt som vurderer om kommunen som organisasjon utfører oppgavene på en mest mulig effektiv måte, kan være noe å arbeide med for kommunens ledergruppen i kommende planperiode.

Kommunen står overfor store løft både når det gjelder utbygging av infrastruktur, rehabilitering av eksisterende bygningsmasse samt nye byggeprosjekter. Til dette er det behov for store økonomiske ressurser. Kvitsøys lånegjeld har økt de senere årene, men ligger fortsatt på et normalnivå sammenlignet med andre kommuner. Noen av de økonomiske utfordringene kan løses med økte gebyrer og innføring av eiendomsskatt, men det er likevel behov for mer kapital dersom en skal realiserer ønskede prosjekter. Et alternativ til investeringer i kommunal regi er å invitere private aktører til et samarbeid. Dette kan være aktuelt både ved utbygging av de nye sentrumsområdene og boligområdene på Melinggarden. Innføring av rekkefølgebestemmelser og krav om utbyggingsavtaler er også virkemidler kommunen kan ta i bruk for å få private aktører med på å dekke kostnadene med felles infrastruktur.

4.4 Mål og strategier for sektorene

4.4.1 Sektor for forvaltning og administrasjon

Sektor for forvaltning har mange oppgaver, og opplever personalsituasjonen og stadig økende krav som utfordrende. Sektoren vil bli styrket med ny økonomisjef i 2011 og det settes også oppgaver med lønnskjøring til Randaberg kommune som et forsøksprosjekt. Sektoren har målsettinger om å få på plass en mer robust organisering slik at en har kapasitet til en forsvarlig oppgaveløsning.

4.4.2 Sektor for Levekår

I skolen er det opplæringsloven og læreplanverket som danner basis for innhold og organisering av virksomheten. Avdelingen har som overordnet målsetting at elevene skal ha et godt læringsutbytte og dette gjelder både sterke og svake elever. At alle skal trives i skolen er også en grunnleggende målsetting, og utvikling av sosial kompetanse og nulltoleranse for mobbing er områder som skolen alltid retter søkelyset mot. Skolemiljø og styrking av de to grunnleggende ferdighetene lesing og regning er skolens satsingsområde for de neste årene, og skolen tar i bruk verktøyet SOL (systematisk observasjon av lesing) i dette arbeidet. Skolen har som mål at alle som er medlemmer av skolemiljøet skal utvikle positive holdninger, og snakke varmt om skolen.

SFO-tilbudet har som målsetting å sørge for at barna får mer fysisk aktivitet i nærmiljøet. De ønsker å ta biblioteket mer aktivt i bruk og ønsker å besøke bedrifter i kommunen. Styrking av leksehjelptilbudet i samarbeid med kommunen er også på dagsorden.

Avdeling barnehage ønsker å bruke aktivitetshallen og nærmiljøet mer aktivt i sin virksomhet i årene fremover. God kvalitet, tilstrekkelig bemanning og styrking av samarbeidet mellom barnehage og hjem er også på dagsorden. Barnehagen har følgende fire satsingsområder som de arbeider med:

- Barns medvirkning
- Kropp, bevegelse, helse
- Kommunikasjon, språk, tekst
- Sosial kompetanse

Avdeling kultur er blitt omorganisert og har fått økte personalressurser både innen administrasjon og ved at det er ansatt leder for aktivitetshallen i 50 % stilling. Dette er en bevist satsing på at kultursektoren skal være en viktig del av den kommunale virksomheten i årene fremover. Kvitsøy kommune har imidlertid en målsetting om at størstedelen av kulturlivet skal skje på frivillig basis i regi av lag og organisasjoner. Kommunens kulturavdeling vil være en viktig organisator og støttespiller i dette arbeidet. Avdelingen har startet et arbeid med innføring av vei- og gatenavn i kommunen, og har mål om å videreføre arbeidet med Bygdebok for Kvitsøy med andre typer utgivelser som viser lokalhistorien. Hummermuseet trenger en helhetlig driftsplan som vil bli utarbeidet i samarbeid med Ryfylkemuseet.

Kvitsøy kommune skal ha en forsvarlig og kostnadseffektiv helse og omsorgstjeneste der kommunen deltar i interkommunale fellestiltak og samarbeider med andre kommuner og statlige helseforetak. Det skal satses aktivt på forebygging slik at folkehelsen kan forbedres og antall skader og behovet for heldøgnspleie reduseres. Kvitsøy skal ha et aktivt samarbeid med stat, fylke og nabokommuner om alle kommunens helse og omsorgstjenester for å kunne ha en aktiv beredskap innen alle typer pleie- og omsorgsbehov. Kvitsøy kommune skal satse aktivt på å ha et godt tjenestetilbud for de deler av befolkningen som trenger heldøgnspleie. Det skal etableres flere omsorgsboliger og leiligheter tilpasset eldres behov i planperioden i nærheten av dagens Kombisenter.

Avdeling for pleie og omsorg har et overordnet mål om å tilby tjenester som bidrar til at eldre og pleietrengende kan klare seg selv og bo i egne hjem lengst mulig. For brukerne av sykehjemstilbudet er det et mål å utføre tjenestene på en god og forsvarlig måte, og slik at brukerne får en trivelig hverdag så langt det lar seg gjøre i forhold til sykdomsforløpet. Avdelingen har mål om å jobbe med et smertelindringsprosjekt og med en erindringsstue i planperioden. Opplæring av ansatte i demensomsorg er også en målsetting. Avdelingen har under utarbeidelse omsorgsplan 2015 der avdelingens utfordringer og målsettinger vil bli nærmere omtalt. Så langt ser en behov for flere omsorgsboliger i kommunen i neste planperiode, og det er også behov for rehabilitering av de fire omsorgsboligene som er i kombisenterets underetasje. Aktivisering av eldre i kommunen er et viktig forebyggende tiltak som avdelingen som elderrådet og andre frivillige i kommunen har tatt et viktig ansvar for.

4.4.3 Sektor for Plan og utvikling

Overordnet mål for sektoren er å sikre en bærekraftig utvikling på Kvitsøy og skape gode bomiljø og høy livskvalitet for innbyggerne. Planlegging gjennom kommuneplan og reguleringsplaner skal være med på å sikre styring og utnyttelse av arealer, miljø og økonomi. En forutsigbar saksbehandling av alle typer plan- og byggesaker preget av respekt og dialog er også sektorens målsetting i planperioden.

Sektoren har i flere år hatt utfordringer med bemanning i administrasjonen. Administrasjonen må i planperioden ha stillingshjempler nok til å ta ansvar for plansaker, byggesaker og oppfølging av sektorens andre oppgaver. Drifts-avdelingens oppgaver er mange, og har også økt de siste årene. Renholdsavdelingen består av mange deltidsstillinger og har flere ansatte med utenlandsk bakgrunn. For å sikre kvalitet og felles forståelse for oppgavene bør det utarbeides felles rutiner for renhold i alle kommunale bygg. Rutinene bør også utarbeides på engelsk.

Sektoren vil i årene fremover ha ansvar for den overordnede kommunale planlegging for alle sektorene i kommunen gjennom ledelse av kommuneplanarbeidet. Lovverket stiller nå krav til rullering av kommuneplanen i hver ny kommunestyreperiode, samt rullering av handlingsdelen hvert år. Noen av reguleringsplanene i kommune trenger å revideres og også disse arbeidene vil kreve administrative ressurser. Byggesaksbehandling er kommunen pliktig til å følge opp etter reglene i plan og bygningsloven der det er satt tidsfrister for når sakene skal være ferdigbehandlet. Utvikling og ledelse av prosjektet Melinggarden vil også kreve ressurser enten prosjektet utføres i privat eller kommunal regi. Sektoren vil også få økte oppgaver i forbindelse med Rogfastprosjektet. Reguleringsplaner vil bli fremmet av Statens Vegvesen men må følges opp med vedtak av kommunen.